

Chama

Ioannis Scholae

Clasica

Orali tates

Roberti Olchot Verbum
Dei euangelizantibus per
utiles : cum aliquibus ad
ditionibus de nouo in eas
interpositis.

Tabula

Tabula huius Opusculi.

	fol.	
D e incarnatione dñi. Moralitas. i.	3	
De victoria sui ipsius. Moralitas. ii.	3	
De oratione. Moralitas. iii.	5	
De peccato. Moralitas. iiii.	6	
De peccato luxurie. Moralitas. v.	8	
De amore. Moralitas. vi.	9	
De amore christi. Moralitas. vii.	9	
De eodem. Moralitas. viii.	11	
De pietate et clementia. Moralitas. ix.	12	
De penitentia. Moralitas. x.	13	
De superbia. Moralitas. xi.	14	
De superbia et uanagloria. Moralitas. xii.	15	
De fortuna. Moralitas. xiii.	15	
De eadem. Moralitas. xiiii.	16	
De quinque sensibus. Moralitas. xv.	17	
De humilitate. Moralitas. xvi.	18	
De ascensione dñi. Moralitas. xvii.	19	
De passione et cruce christi. Moralitas. xviii.	20	
De fallacijs fortune. Moralitas. xix.	22	
De amore ad proximum. Moralitas. xx.	23	
De peccato. Moralitas. xxi.	23	
De penitentia. Moralitas. xxii.	25	
hoies ipsius nō cognoscunt. Moralitas. xxiii.	26	
De sanctissima cruce. Moralitas. xxiiii.	26	
Quō diabolus inidet hoibus. Moralitas. xxv.	27	
Qualiter diabolus inidet aīe fidei. Mora. xxvi.	28	
De passione dñi et amore ad p̄dres. Mo. xxvii.	29	
Quo modo diabolus aīaz insequitur. Mora. xxviii.	31	
De extremo iudicio. Moralitas. xxix.	32	

Tabula

2

De unitate mundi. Moralitas. xxx.	32
De aīa que a 4 ^o regib ⁹ iustas. Moralitas. xxxi.	33
Quō aīa peccatrix ad deū uerti debeat. Mo. xxxii.	34
Sup illud Multi sunt uocati. Moralitas. xxxiii.	35
De diuitijs et honoribus. Moralitas. xxxiiii.	35
De auaritia. Moralitas. xxxv.	36
De paupertate. Moralitas. xxxvi.	37
De misericordia dei. Moralitas. xxxvii.	38
De eadem. Moralitas. xxxviii.	39
De oratione. Moralitas. xxxix.	40
De odat tria signa ut hō euadat mortē eternā. Mo. xli.	41
De mundi pompa. Moralitas. xli.	42
De misericordia. Moralitas. xlii.	42
De fortuna. Moralitas. xliii.	44
De adulatoribus. Moralitas. xliiii.	44
De sui ipsius cognitione. Moralitas. xlv.	45
Quō chīs iuitat ad passionis sue memoriā. xlii.	46
De continuo bello iter hoīem et diabolū. Mo. xlvii.	47
De ingratitude hoīs erga deū. Moralitas. xlviii.	48
De ingratitude hoīs ad hoīem. Moralitas. xlix.	49
De acidia. Moralitas. l.	50
De inuidia. Moralitas. li.	51
De caritate. Moralitas. lii.	52
Qd in hoc mūdo caritas ī paucis inuenit ^r . Mo. liii.	54
De nō coicātib ⁹ uel post ī p̄m reciditib ⁹ . Mo. liiii.	55
De amore marie magdalene. Moralitas. lvi.	57
De trouersia iter carnē et spiritū. Moralitas. lvi.	58
De auaritia. Moralitas. lvii.	58
De mundi malitia. Moralitas. lviii.	58

Explicit Tabula.

2

2

Nota Dilectissime Lector: q̄ ille qui has
Moralitates primo imprimi fecit eas multi-
pliciter in uerbis uariavit et pleraq; superad-
didit ad earum propositum. Que ut facilius
cognoscatur has moralitates signavi: et ubi
facta fuit additio aliqua euident et proluxa eā
presignavi sub uocabulo ADDITIO: Et ubi
Robertus ipse loquitur suo nomine prepo-
sito semper notavi. s. ROBERTVS. Melius
tamen fuisset omnia in proprii auctoris filo
dimittere: et tanti viri nō se exhibere correcto-
rem. Sed quia ita impressores has moralita-
tes vulgauerunt: eas tali modo sequi necesse
fuit: ne diminute viderentur. Vale.

Sacre Pagine Doctoris eximij fratris Roberti
Olehor sacri Predicatorum ordinis Moralita-
tes Predicatoribus perutiles:

De Incarnatione Domini Moralitas Prima.
ROBERTVS.

Antecorum ge

*Historia
Alexandri
magni*

stis legitur: q̄ Cilicie Rex Alexandrū
ad cōuiuium inuitauit: et quid sibi
offerre potuit sollicitus cogitauit:
nec multū curauit de argēto auro-
que: quoniam potētissimus et ipse
erat in hoc seculo. Dictū tādē est

Regi Alexandrū q̄ plurimum gaudere euz pulchras
mulieres aspiceret. Cum igit̄ Alexander ad cōuiuiū per-
uenisset: fecit eū rex inter quatuor Ducissas oīum pul-
cherrimas sedere. Prima erat ducissa Litie. Secunda
Prouintie. Tertia Arabie. Quarta Africe. Has cum
Alexander in cōuiuiū sedēs intētus aspiceret: de tā dū-
ci spectaculo q̄ plurimū gauisus est. finito p̄adio Ale-
xander ad camerā ornatā mirabiliter ductus est. ubi pul-
cherrimus lectus paratus erat: in cuius circuitu corti-
ne quatuor depicte pēdebāt: mulierū quatuor pulchri-
tudinē mirabilē depictarū in eis cōtinētes. In cortina
lecti huius ad caput puella quedā pulchra videbatur
depingi rotulā in manu sua habēs: cuius scriptura ta-
lis erat. Mūdior sum Arabia. Et sup caput istius ima-
ginis scriptū iacebat Obediētia. Ad huius pedis lecti
cortina alia aderat: in qua alia depingebat puella ro-
tulā tenēs in manu: cuius scriptura talis erat. Clarior

*Virutes
pulchri-
res sūt spe-
ciosissim. et
mulierū*

Amor vir
tutis opul
tatis facti
amoris
e carnalis
moralis

sum Africa. Quis sup caput scribebatur Mūditiā.
Ad dextrā lecti istius partē in cortina alia depingebat
puella: rotulā z ipsa tenēs in manu: cuius scriptura ta
lis erat Elegātiō: hūz Prouincia, cuius sup caput scri
bebat Amicitia. Hec cū Alexāder aspexisset: in tātum
letus extitit: qd aliarū mulierū oblit^{us} est. ¶ Ad ppositū
Alexāder iste dei est filius ad cuius iuitatē cū carnem
nostrā assumē uenit ut humanū gen^{us} saluaret. ad qd p
antiquos patres fuerat iuitat^{us}. Mulieres hec pulcher
rime atqz ducisse cū Alexādro sedētes in iunio: qtu
or mulieres in lege ueteri deo deuote itelligi pnt. Sā
ra: seu Anna mater Samuelis: Iudith z Bester. Alexā
der igit^{ur}. i. fili^{us} dei ingressus est iherosolam: cū christ^{us} ipse de
scēdit in uterū vginis. Maria enīz mūditiē imaginē in
puritate habuit vginis. Pudentiē imaginē in creduli
tate nrsali: Ecce ancilla dñi. Lucē p. Imaginē amicitie i
spirit^{us} sci illustrationē z claritate. Obedientiē imaginē
in vbi dei susceptibilitate. Quapropter plus christus in
hīs quatuor marie delectat^{us} vtrūqz qd in aliqua mulie
rā pulchritudine. Un^{de} bñ canit ipsa m^{ater} dei dicēs. Cōgra
tulamini mihi oēs qui diligitis me: qd cū eēs puula pla
cui altissim^{us}: z de meis visceribus genui deum pariter
z hominem.

De eadē hystoria: Moralitas de victoria suiphus:
Moralitas. II. ADDITIO

¶ Ancitū quā pie manib^{us} hystoriā hūm^{an}ā qdā
sic ad suiphi^{um} victoriā adducūt dicētes. Legi
tur in gestis grecoz de Alexādro magno qd
cū in syria ad cuius honorādū per cilitie re
gē fuisset vocat^{us}: pulchriores qd potuit Rex
mulieres hūz adduci iussit. Cōtingit igit^{ur} iter ceteras tres

oīnz pulcherrimas ibi mulieres adesse: qd cū Alexan
der fuisset iuit^{us} iher^{osol} in eaz exarsit amorē. Qd cilitie rex
pudentissim^{us} exsignis picipēs: Alexādrū ab stulticia hac
statuit cōpescē. Cū cortinā apertari pulcherrimā iussit
z alexādro ex opposito apponi: ut ex directo illā possit i
tueri. In cortina aut^{em} illa domicella oīm pulcherrima
erat depicta que habebat scripturā sup caput sic dicēs
tem. Ego sum Pudentia honestissima z amabilis. Hec
isup tres secū domicellas alias trabebat. Quaz sup ca
put triplex scriptura oīdebat Sup pme caput hec erat
scriptura Pudentia. Sup caput scēde Iustitia. Sup ter
tie caput Victoria maxima. Pudentia vō Pudentiaz
coronabat dicēs Sine me nihil sapias. Coronabat z se
cū dū iquies Sine me nō regnas. Postremo z 3° dicēs
Sine me nō triūphas. Hāc igit^{ur} cū Alexāder picturā af
perisset z scripturā admirās iher^{osol} legisset lz in libidine
posu^{it} pas. exēplo pudicitie carnis ardorē detestās ab i
cētuo seruire libidis tū seipm vicēs cōpescuit. Sitqz
a sapiētib^{us} oib^{us} iter cuius corā alexādro ppositū fuit:
que maioriter oēs in hac pegrinatōe videret victoria
Tūcab oib^{us} ibi diffinitū z pro cōclusionē bitū est. Nullū
iter oēs mūdi victoriā celebriorē fore qd seipm vincē et
ppas passionē rōnis impio subiicē. Et qd iustit^{us} qm
q plurimos legim^{us} mūdi victoriā obtinuisse: qui tū se
ipos vicerūt mime. Un^{de} Petr^{us} ranē. in simone quodam
egregie sic ait. Bella gētium legimus superasse qd pluri
mos: quos tamen legim^{us} pugnas carnis nō vicisse. Et
audiuim^{us} dedisse eos delitise pectora z dorsa hostibus
nō dederūt. Deu prob dolor vtrius gentium vitiōz ca
ptiuos nationū dños turpibus inferuisse criminibus.
hec ille. Et Laetius in. l. c. cō. ait. Hercules qui ob vtu

Victoria
suiphi^{um} ex
cellit oēs
victorias.

Laetius

tes clarissimus et quasi africanus inter deos habebat.
nonne orbem terre quem pagasse et purgasse narrat stu-
pulis libidinibus adulterijs inquinavit? Nec mirum cum esset
adulterio genitus? Alcibiade. Quid tam de in eo potuit esse
divinum: qui suis ipse vitijs maciparet et mares et feminas
contra omnes leges infamia et decore flagitio affecit. sed ne
illa quidem que magna et mirabilia gessit talia in dicanda
sunt: ut vixitibus divinis tribuenda videantur. Quid enim tam
magnificum si leonem apertius superavit: si aues sagittis deiecit: si regium stabula egressus: si virginem vixit cin gulam de-
traxit: si equos feroces cum domino interemit? Quia sunt ista
fortis viri hominis tamen. Illa enim que vixit fragilia et mortalia
fuerunt. Nulla est enim (quod ait orator) tanta vis que non
ferro aut viribus debilitari fragilis possit. At autem vince
re: iracundiam cohibere: fortissimi est: que ille nec fecit unquam
nec potuit. Hec qui faciat non modo ego enim cum summis
viris comparo: sed simillimum deo iudico. Et paulo infra
ait. Non enim fortior iudicandus est: qui leonem quam qui vi-
lentiam et in seipso inclusas feram superat iracundiam. Aut qui
rapacissimas volucres deiecit: quam qui cupiditates ani-
miffimas cohercet. Aut Amazonem bellatricem: quam qui li-
bidinem vincit pudoris: ac fame debellatricem: aut qui si-
mum de stabulo: quam qui vitia de corde suo egerit: que ma-
gis sunt perniciosas: quam domesticas et propria mala sunt quam
illa que vitari poterant et caueri. Ex quo fit ut ille solus
vir fortis debeat iudicari qui temperans et moderatus est:
et iustus. Hec ille. Quapropter Seneca in libro de cle-
mentia claudit dicens. Summa super omnes potentia est seipsum
vincere: et beneregere. Et Salomon puer. 16. c. Melior
est inquit patiens viro fortis: et qui dominatur animo suo:
expugnator urbium. Hec ille. Quod Esculapius poeta co-

Perenit
dignum lau-
de non est
quod fortis
non fuit
suo facit

Virum
pro deo si
matur

Lactantius

Vir fortis
iudicat esse
temperans et
moderatus
Seneca

siderans dicebat. O quanto e bellare quanto e gentile
La mente che se conduce al bene. Quando se vince nel
affanno vile. Che se non vince: non vincera altrui. De
se medemo habendo il suo ualore. Di questa opinione
io sempre fui. Hec ille. Concluditur ergo quod homo
qui suas imperio rationis passiones subijcit: maiorem
obtinere victoriam: quam magnus Alexander: qui super omnes
reges tunc temporis triumphavit. Et rationem Impe-
rator constantinus ut in legenda sancti Siluestri con-
tinetur assignat dicens. Uicisse extraneas nationes vi-
rium est bellantium populorum: vincere autem vita-
vircus est morum. In illis ergo prelijs fortiores nos il-
lis existimus. In his vero nobis ipsis fortiores sumus.
Qui enim fuerit in isto certamine superatus: victoriam
obtinere victus. Victor enim post triumphum vincit.
Si pietas ab impietate superatur. Et infra. Bene enim
omnium aduersantium poterimus esse victores: si so-
la pietate vincamur. Omnium enim se esse dominum
comprobat: qui servum se monstraverit pietatis. Hec ille.

Constantinus

De oratione Moralitas. III. ROBER.
Ommemorator super Juvenalem dicit. Ora-
culum apollinis cuidam dixisse gignoti. se.
aphion. i. cognosce teipsum. Unde oratio
depingebatur admodum hominis: caput
et corpus ad celum versum habentis: et an-
gelis quatuor ipsa imago fulciebatur. et quilibet an-
gelus tenebat unum rotulum in manu sua scriptum.
Primus angelus in rotulo suo habebat hunc ver-
sum inscriptum. Terris: Igni: Mari: Vento: peto do-
minari. Secundus Angelus rotulum in sua tene-
bat manu: in quo hic versum scriptum erat. Vir pote

Versus

sum preſto: ſi plangas eo minus aſto. ¶ Tertius An-
gelus rotulū & ipſe in manu geſtabat: in quo & uerſus
hic ſcriptus erat. Cum petoꝝ accedo: nō poſtuloꝝ inde
recedo. ¶ Quartus Angelus iſuper rotulū habebat:
in quo & hic vſus ſcriptus apparebat. Adiuuo cōſtan-
ter: nō deſero: pugno libēter. ¶ Ad propoſitū. Oratio
ad celū uerſus depingebat: ad oſtendēduꝝ q̃ poſtulas
ſpem ſuā omnēqꝫ fiduciā in domino ponere debeat: &
de exauditione heſitare minime debet. Unde Ber. In-
dignus celeſti benedictione cōuincitur: qui de dubio
querit affectu. Hec ille. Sed qui orat: cuꝝ ſpe & fiducia
exaudif. Exēplū de heliſeo. 4. R. 4. qui dominuꝝ pro
puero mortuo orauit: & reſuſcitatus eſt. Et depingeba-
tur cū quatuor angelis: ad innuēduꝝ angelos ſemp ut
domino preces noſtras ſemper offerrant paratos eſſe.
Exēplum de Raphaele Thobie. 12. c. qui ait Thobie.
Quando orabas ego obtuli orationes tuas domino.

Quatuor orationis conditiones
Prima

¶ Expedientia petat

¶ Cum dolore fiat

¶ Sit cōtinua & aſſidua

¶ Sit ſollicita & diligens

¶ Sit melius foret. Unde egregie Valerius Maxim⁹

li. 7. Rubrica de ſapiēter dictis & factis. c. 2. ait. Socrate

tes humane ſapientie quaſi quoddam terreſtre oracu-

lum nihil ultra petenduꝝ a dijs immortalibus arbitra-

batur q̃ ut bona tribuerent: q̃ hijs demū ſcirent quid

vniciuꝝ eſſet utile: nos autē plerūqꝫ id uotis expetere

qđ nō impetraſſe melius foret. Etenim denſiſſimis te-

nebris inuoluta mortaliū mens in quā late patentem

errore cecas preces ſpargio: diuitias appe-
tis: que multis exitio fuerūt: honores cōcupiſcis: qui
cōplures peſſundederūt: regna recti ipſa uoluſis quoz
exitus ſepenumero miſerabiles cernuntur: ſplēdidis
coniugijs iniiciſ manus: at hec ut aliquādo illuſtrent
ita nōnunq̃ funditus domos euertunt. Deſine igitur
futuris malorum tuorum cauſis. quaſi feliciffimis re-
bus inbiare teqꝫ totuꝝ celeſtiū arbitrio permittere: quia
qui tribuere bona ex ſacili ſolent etiā eligere aptiſſime
poſſunt. Hec ille. Et Iuuenalis ut ibi adducit cōmen-
tatoꝝ Olinarius Arſignanenſis hec ſulta & ceca uota
his uerbis carpit. Si conſuli vis pmitas ipſis numi-
nibus tribuere. quid conueniat nobis rebusqꝫ ſuūti-
le noſtris. Nam pro iocundis aſtiſſima queqꝫ dabunt
dij. Larioteſt illis homo q̃ ſibi mos animorum impul-
ſu & ceca magnaꝫ cupidine ducti Coniugiū petimus
hec ille. ¶ ROBERTVS Unde benedici poteſt vſus.
Terris: igni & ubi ſupra: quia oratio in omni expedit
elemēto. ¶ Expedit in igne. patet de helia qui ut ignis
descenderet orauit: & deuoraret atqꝫ combureret quin-
quagenarium & quinquaginta. 4. Regum primo cap.
¶ Expedit in uento. patet de helia qui ut neqꝫ ros ne-
que pluuia descenderet orauit: & exauditus a coruoz
quie cibum portabat paſcebatur. 3. Regum. 17. caplo
¶ Expedit in aqua: patet de mari rubro qui ad ora-
tionem Moyſi diuiſus eſt. Exodi. 14. caplo. Idem pa-
tet de filiis iſrael non habentibus aquam ad bibe-
duꝝ. Orauit Moyſes & eduxit aquam de petra. Nota
hystoriā Exodi. 17. caplo. ¶ Secunda orationis con-
ditio eſt: ut cum dolore fiat. Unde iſte ſcribitur uerſus

Iuuenal

Secūda

Tertia

Bib

Quarta

Vir pote sum pfecto zc. ut supra. Exemplū de Egechia rege Iuda Itae. 38. c. Dic hystoriā usqz ad reuerfionē solis ibi zc. Tertia orationis cōditio est q sit cōtinaua. Unde iste scribit uersus. Cuz petor accedo zc. ut supra. Exemplū de Moysē qui ab oratione cessans pua lebāt amalechite. Nota hystoriā Exo. 17. c. Quarta cōditio est q cū sollicitudine z diligētia fiat. Exemplū de Iuda Machabeo. qui oratione pmissa bellū itrauit zilico aduersarijs viri in equis de celo apparere. Ex quibus duo Machabeū hñtes mediū armis suis circū septū in columē seruauerūt. z contra aduersarios telā z fulmina iaciebant. Ex quo z cecitate cōfusi z repleti perturbatione cadebāt. Et interfecti sunt vigintiqz millia peditū. z equites sexcenti. 2. Macha. 10. c.

De peccato Moralitas. iiii.

ROBER.

Alius in Academicis questionib. questione. 4. Carronē cōmen dat eo q iura tra didit deorū: z ut in expositione describitur. Carro ad similitudinē de peccatū depixit Tres imagines ponebant. Et prima fuit imago dei. scōa diaboli. tertia hois. Dea seu imago ista imaginī vnicuiqz litterā vnā seu cartā porrigebat. Te noi pme carte z deo directe iste erat. Propter peccatū de filiū tradidit. z angelos malos eternaliter dānauit. Carta diabolo directa erat talis. Diaboli z demonūz imaginē mibi feci cū per cōsensum in peccatū cecidi. Carta hoī directa hec erat. Uerecūdia z cōfusio est fi nis peccati mortalis: qui in peccato delectat. tandē cō fundet. Ad ppositū. Peccatū depingebat cū tremore ad ostēdēdū q boiem peccata inquietāt: z ipsūz nec pacē z getē bñe pmittunt in scīētia. Unde Aug. in li.

Moral

Isel. ait. Iussisti dñe z uere sic est ut pena sit sibi ois in ordinatus affectus. hec ille. Exemplū in Adā qui postq peccauit fugit z abscondit se. Sen. 3. c. Jonas postq peccauit fugit ad mare: z se abscondit in navi. Nabucho donosor rex Babilo. postq peccauit fugit ad desertū. z se cū bestiis terre abscondit. Sed qz nihil occultū qd nō reuelat. Adā dephēsus est. z de paradiso expulsus. Jonas dephēsus est: z in mari pectus: a pisce deuorat z absorptus est: ubi trib. dieb. iacuit z noctibus. Nabucho donosor dephēsus: a sortio hominū pectus est. z cuz bestiis terre habitauit. cū qbus z annis septē vixit: herbas ut bos comedēs. Da. 4. c. Judas deprehēsus a cōsortio christi z apostolorū eius pectus est: z ad cōsortiū demonū pfectus est. Prima igit carta filiūz dei perdidit ppter nostra peccata. Demones propter sua peccata. Darbā z Abiron propter sua peccata zc. Vide in scriptura multa ad hoc Numeri. 16. Scōa carta est zc. Quotiēs homo mortaliter peccat: totiēs imagi nez diaboli anime sue adducit: z ipsi diabolo facit sacrificiū. Ita ut impleatur illud David in Deutero. 32. Immolauerunt demonijs z nō deo: dijs quos ignorabant. Ubi notādū est q pctōres sacrificant z festuz faciunt diabolo v3.

Prima carta

Secunda carta
Peccant
mortalit
diabolosa
crificat

Luxuriosi Primo aliqui diabolo sacrificāt z se
Auari stuz faciūt p luxuriā: aliqui per auaritiā
Superbi aliqui per supbiā: alij per inuidiā. sicut
Inuidi Cain. Sed quia luxuria regnat in tene
Odiosi bris: Ideo in vindictaz luxurie deus mi
Acidiosi sit tenebras tantas z intensas in terra egypti: q nullus alium potuit videre: z ita magne q poterant palpari: z ita fortes q nullus potuit se mouere.

Luxurio

De peccato luxurie

Superbi

Inuidi

Odiōi

Acidiosi

Tertia
carta

De peccato
beati
diā iurē

de loco in quo stabat. O flagellū dei utiqz acerbissimū
¶ Itē aliq faciūt homagiū diabolo per auaritiā. Sed
qz hominū auaritia: fruct⁹ est terre. Ideo deus in vin-
dictā illius misit in terrā egypti: tonitrua: gradies: sul-
gura: z ignes: z destruxit oēs fruct⁹ terre egypti. Ecce
aliud dei flagellū. ¶ Preterea qz per superbā diabolo
homagiū faciūt: in hoc mūdo sub ipsius demonis mi-
litamus impio: qz ipse est rex super oēs filios superbie.
Job. 41. c. Et sic infernus qui ex supbia factus est. tales
tādē expectat. ¶ Alij faciūt homagiū diabolo p inui-
diā sicut Caīm: in cuius vindictā dñs maledixit diabo-
lo primo in paradiso z Caīm postea in mūdo. Ad in-
nuēdum qz maledictio dei est maxima vindicta: sicut z
inuidia peccatū est. ¶ Alij faciūt homagiū diabolo
per odiū. s. qui rācorē seruāt in corde z odiū: ut fratres
Joseph. qui ex odio ipsum ismabelitis uēdiderūt. Sed
deus vindictā ostēdit. Nā oēs ipsi fratres Joseph in ser-
uitium pharaonis deuenere. ¶ Acidiosi qui diabolo
homagiū faciūt per aciditā z torpore zc. Et ipsi vidictā
suscipiūt dei dñi pro ipsa tota aqua terre egypti in san-
guinē in tātum fuit uersa: qz oēs pisces mortui sunt.
Tributū istorū oīum homagiorū p dñio est anime z cor-
poris. In cuius figura deus dicit peccatoribus in die
iudicii. Illud Matth. 25. Ite maledicti in ignē eternū:
qz s. habetis imaginem demonis z nō dei zc. ¶ Pro
tertia carta homo. s. sequit⁹ ex peccato uerecūdiā z pas-
sionē. Patet p in adā z ena qui post peccatū erubuerūt
Gen. 3. Item patet ex iudeis qui ita speciales amici dei
erant: qz cū ad mare rubrū Moyses vga pcessit aquas
maris: z statim diuise serz in dei mare sicco pede tran-
sire zc. Et equites pharaonis vna cū ipso in mari de-

Moralitas. v.

3

mersit. Hic narra beneficia eis a deo exhibita. Uide in
exodo in multis capitulis. Sed qz tādē domino pecca-
uerunt. Quid ex peccato tādē sunt consecuti usque in
bodiernum diē: nisi uerecundia: dolorē z passionem.
Sic accidet christianis miseris ex peccatis suis pess-
imis: qui in dies in illis indurant: ueluti terra a tran-
seuntibus per illā. Et sicut adamae: in durati plenerāt.
Uebis quia dolorē sequent⁹ z dolorem ob peccata
sua zc.

De peccato luxurie Moralitas. v.

In hystorijs grecorū legi: qz Rex assyrio-
rum Sardanapalus: ita incontinens fuit: Sardan-
apalus qz suo in sepulchro uersum istum describi palus
iussit. Illa sola mortua habeo: que dñi vixi
libido consumpsit. Mortuo itaqz illo greci
in luxurie detestationem. luxurie imaginem constru-
xere. ¶ Hec imago ad hominis similitudinē facta fuit:
lecto in molli declinat⁹ z delicato plurimū quē qua-
tuor portabant vulpes. ¶ Circa caput prime vulpis
uersus hic scriptus erat. Effemino fortem: robustam
dirimo mentem. ¶ Circa caput secunde vulpis uersus
iste scriptus erat. Altero discreti: m. criminibus effero
leibuz. ¶ Circa caput tertie vulpis z uersus hic erat.
Infero torporem: rado virtutis odorem. ¶ Circa ca-
put quarte vulpis z hic uersus scriptus erat. Obstinat
indurat modo vix condere curat. ¶ Et de istius ima-
ginis ore lamina aurea populus uersus exhibat. in qua
uersus iste script⁹ erat. Luxuriā spernas aliena picula
cernas. ¶ Ad ppositū. Luxuria malas habet additiōes Moralit

De peccato luxurie

Sanfon

Hercules

Naturalia destruit
famam denigrat
Mortē corpis infert
Spiritualia pedit
Hominē idurat
Opalia dissipat
Judicā. 14. c. Et cū maxilla asini mille boies iter
fecit. Judicā. 15. c. Et fores ciuitatis cū postib⁹ suis ad
superciliū mōtis asportauit. Judicā. 16. c. Tādē sic esse
minat⁹ est q̄ super genua cuiusdā mulieris que Dalida
dicebat dormiuit. Et sic effeminatus apparebat zc. Ju
dicā. 16. c. Itē de Hercule qui cū mulieribus filare vi
sus est zc. Scōda peditio luxurie est: q̄ destruit famā.
Unde erat vsus. Altero discretū zc. Exēplū Salomo
nis qui ita erga mulieres infatuat⁹ fuit q̄ ipsuz ad ido
latrīā induxerūt. Et sic famā peditit z nomē. vnde scri
ptura ait de ipso Eccl. 47. Inclinaſti femora tua mu
lierib⁹: dedisti maculā in glia tua. Tertia peditio est
q̄ luxuria infert mortē corporis z aīreo q̄ corpus de
struit z aīe gratiā tollit. Exēpla de hoc habent mltā: z
expientia docet. Quarta cōditio luxurie est: q̄ spi
ritualia destruit. in cuius figura erat vsus. Infero tor
porem zc. Exēplum holofernis quem torpor tātuz in
uaserat q̄ Judith vidua eius amputauit caput: ut ha
betur Judith. 13. c. Itē holofernes in eius amorem ex
arserat: q̄ nihil aliū nisi de ipsa cogitabat zc. Et ita deī
gratia priuatus nec pūdētia utens in dedecus ac dā
num tandem incidit. Quinta cōditio istius bestie
est: quia hominē indurat. Ait Tullius. Libido non re
frenat⁹ ex frequētī visu: sed magis auget. Exēplū in re
gia Cleopatra egypti que tātā in libidinē deuenerat ut
cū a q̄ plurimis z vicibus multis eēt cognita dicebat q̄

De amore

Moralitas. vi.

9

nō satiata sed lassā recedebat. O feminā rūpudiciſſima.
sic patet de Salomone. iij. R. xi. c. qui septigētas hōit mu
lieres ut reginas. Scubinas trecētas. nōne ipsi seculares
experiant⁹ qui semper ad negociū illud perpetrādū post
factū accedūt? Exēplū etiā de hoc habem⁹ secūdi R. 3. de
pbaltiel filio Lais qui ex obstinato amore sequebat⁹ Mo
chol filiā saul ppter amorē. Obſtat igit⁹ z idurat: modo
vix cedere curat. Quatuor igit⁹ vulpes portabāt in ſi
gnum q̄ luxuria oibus feter. Adde alias luxurie cōditio
nem: q̄ tēporalia dissipat. Qui nutrit scortū pdet substā
tiaz ait Salomon prouer. xix. figura de filio pdigo: qui
dissipauit substantiā suā viuendo luxuriose. Luc. xv. z sic
de multis alijs.

Quinta

De Amore Moralitas. vi.

In hystoria romanorū legiſ: q̄ quidam prin
ceps magnus duos habuit filios. Senior cū
pīe in quodā morabatur palatio. Junior vō
in quodā castro ualde periculoso. Cui pater
tres litteras per tres diuerſos nūcios scripſit
z quartā per filiū seniorē. Primā litterarū tenor ad
filiū hic erat: per nūciū primū. Peccatū z imunditiā to
taliter relinque z honestati te iūge. Secūda tenor per
secundū nūciū. Dilige deū corde z uolūtate: quoniā ad
similitudinē suā te creauit. Epistole tertie tenor per ter
tium nūciū. Sine amore nō poteris saluari: propter ca
rentiā enim eius homo pēterat. Quarte epistole hic
tenor per nūciū quartū. s. seniorē filiū. De oibus tuis ni
hil peto nisi ut me diligas: ut germanuz tuū. Ad ppo
stus. Princeps iste est dominus qui duos habuit filios
quorū senior est christus qui cū patre in celo tanq̄ in pa
B

Quatuor
epistole

Moralis

De amore christi

latio moratur pprio. Junior filius: humana est natura que in mundo tanq̃ in castro morat̃. Deus vō humane nature has quatuor litteras destinavit. ¶ In prima epistola est. Peccatum et immundiciā et cetera. De in lege natu re per abraam patriarchā primum fuit missa: q̃ ipse ita mundus vixit in matrimonio ut dicat beatus Augusti nus in libro de bono coniugali. q̃ castitas quam habuit Joannes baptista sua in virginitate castitati Abrae non fuit preferēda quam in matrimonio seruauit. Unde ait ipse pater Augustinus. Non est impar meritum conti nentie in Joanne qui nullas expertus est nuptias. et in Abraam qui filios genuit. hec ille. Idem habet in. 4. sen ten. dis. xxxij. Et de peniten. dis. j. §. Scio inquit. Viue batigitur tunc virtus et cetera. ¶ Secunda epistola est. Deum dilige et cetera. hec in lege scripture missa fuit per moysen: q̃ ipse dei dilectiones pmulgauit: quā suo pprio scripsit di gito: et ipse manifestauit pmo. quo modo deo hominē ad imaginē et similitudinē creauit suam. gen. i. ¶ Tertia epi stola fuit. Sine amore saluari non poteris et cetera. hec in lege prophetarū fuit missa per hieremiam pphetam: quoniam pre ceteris ipse lamentabatur: genus humanū perditum propter diuini amoris amētiā. Treno. 5. Unde ipse ait. Defecit gaudia cordis nostri et cetera. ¶ Quarta epistola fuit. De omnibus tuis et cetera. hec in lege gratie missa fuit per fili um suum seniore Jēsum christum: quādo in uterum virginis intrauit gloriose.

De amore christi Moralitas. vii.

Secundum fulgentium Ihdorumq̃ amoris imago

Moralitas. vii.

10

pner fuit alatus quatuor alio. Prime ale scriptura bec erat. Uerus amor est fortis et virtutis magne omnem mi seriam et angustiam patienter sustinet: ob illius intuitus qd̃ amatur. ¶ Scriptura secunde ale. Uerus amor non querit que sua sunt. ¶ Scriptura tercie ale. Tribula tionem et angustiam uerus amor mitigat: et pro eisdem non tepescit. ¶ Scriptura quarte ale. Ueri amoris vna est lex: que nunquam senescit: sed iuuenescit. ¶ Ad pro positum. Pro uersu primo de christo eiusq̃ amore ha bemus exemplum. qui tante fuit fortitudinis q̃ suam existimauit passionem tam leuem: ut sponte proditori et iudeis obuiam processisset dicens. Quem queritis? At illi. Jēsum nazarenum. O q̃ magna bec fuit flāma amoris. O quanta in christi corde exarsit caritas. Ad uerte hic fidelis anima: ut tui amatoris dilectionem intel ligas. quod quadruplex caliditatis est signum. videlicet: ¶ Sudoris emanatio. ¶ Vestis depositio. ¶ Sitis anxiatio. ¶ Ruboris apparitio. Christus sudauit sanguinē. felle et aceto potatus fuit: nudus patuit in patibulo. Et in toto rubuit corpore. Jēsus passionis sue tempore quadrupli citer minutus fuit. ¶ Primo in flagellatione. ¶ Secundo in coronatione. ¶ Tercio in crucifixione. ¶ Quarto in lanceatione. ¶ Pro secundo uersu de amore christi habuimus exem plum: qui ita largus fuit et curialis ¶ et corpus discipulis

Quatuor
ale amoris
Prima

Moralis

Quatuor
signa cali
ditatis

Jesus in
passione q̃
druplici
fuit minor

De amore christi

Et nobis sanguinem suum tribuit.

Patri animam.

Paradisus latroni. **S**cdo quietavit nra debita: remisit iniurias: excusando offensas ut in nueret quod ad caritatem habendam perfectam quatuor requiruntur.

Primo donari ppria.

Secundo condonari debita.

Tertio remittere iniurias.

Quarto excusare offensas. **P**ro tertio versu de amore christi habuimus exemplum. qui non solum suo in opere amorem ostendit quando circographum decreti soluit cruci affigens: sed in super sua in gloria amorem ostendit. qz aduocatū apud patrē habuimus qui iugiter pro nobis gemitibus inenarrabilibus deū patres deprecatur.

Pro quarto v'su de ipso christi amore habuimus exemplū: qui nō solū nos dilexit quando mansit in terris: sed nūc diligit fortius manēs in celis. Ipse enīz ascēdit celū.

Celū ad se traheret.

Et nobis bonum prepararet.

Pacem inter deum et hominem reformaret.

Angeloz sedes adimpleret. **L**ū clamore igit v'balido et la

Septē clares xpi mores xpi iligno crucis.

Primus ma

Secundus

chrymis diis iesus amor eternus semetipsum obtulit. in qua quidē imolatione. septē humiliter clamores emisit. **P**rimus igit clamor ad cōpassionē excitabat. qz clamauit. Deus meus ut qd me dereliquisti. **N**ōne magna fuit humilitas ut dei filius se derelictus diceret: et oī proius auxilio destitutus? **U**tqz. **S**ecundus clamor ad deuotionē pronocabat. qz pater clamauit in manū tuas cōmēdo spiritū meū. Nonne magna fuit ista humilitas ut equalis patri filius se suo patri faceret recommissum?

Moralitas. vii.

11

Utqz. **T**ertius clamor ad cōpassionem alterabat: qz clamauit. Pater ignosce illis qz nesciunt quid faciunt. **N**ōne magna et ista fuit humilitas p' inimicis deū orat

et pro malo bonū reddere? **U**tqz. **Q**uart' clamor ad bonorationē parentū inuitabat. qz discipulo clamauit. **E**cce mater tua. **N**ōne hec magna fuit humilitas vni

pauperi mundi reginā tradere matrē? **U**tqz. **Q**uintus clamor fuit cōfortationis: ita desperatos confortat et

qz latroni clamauit. **A**mē dico tibi. mecū eris in paradiso. **N**ōne magna fuit pietatis ac humilitatis signū ut dignus eternis cruciatibus. ad simplici petitionē ad dei et angelorū recipere cōfortiū? **U**tqz. **S**extus clamor

fuit dilectionis. qz sitio clamauit. **N**ōne hec magna fuit humilitas ut fili' dei corporis anxietatib' infirmitatib' qz quateret. ac humane carnis penis tribularet? **U**tqz.

Septimus clamor fuit expeditionis. qz clamauit cōsumatum est. **N**ōne magna fuit humilitas. ut ille qui alba et o existit principii et finis in crucis patibulo claueret? **U**tqz. **U**nde Bernardus super Lantica ait. **S**utta sanguinis Christi per quinqz partes iugiter emanauit. **Q**uid ultra debuit facere et non fecit? **Q**uasi dicat nihil.

Quod probat Joannis duodecim. septem modis. **P**rimo illuminauit. **S**ecundo gressum rectificauit. **T**ercio morbum eradicauit. **Q**uarto alleuiavit. **Q**uinto letificauit. **S**exto gratificauit. **S**eptimo nos beatificauit. **T**he. xi. **T**ercio nos decorauit. morbum maculosum perfecte eradicando: cuius probatio

Tertius

Quart'

Quint'

Sextus

Septius

est: quia leprosi mundantur. Matthei. xj. ¶ 4° Nos alie-
uiavit: statum erumnosum aperiendo. cuius probatio
est: quia surdi audiunt. Matthei. xj. ¶ 5° Nos letificauit
locum dolorosum glorificando. cuius probatio est: quia
mortui resurgunt. Matthei. xj. ¶ 6° Nos magnifica-
uit vitam virtuosam gratificando. cuius probatio est:
quia pauperes euangelizantur. Matthei. ut supra. ¶ 7°
Nos beatificauit gradum gratiosum extollendo. cuius
probatio est: quia beatus est qui non fuerit scandaliza-
tus in me. Matthei. xj.

De amore christi pro natiuitate uel passione.

Moralitas. vii.

Amoris
pauonea

Quidā miles fuit (ut dicitur) qui hastiludij
fecit proclamare ob cuiusdam puerberrime
domine dilectionem: uolens illius in conspe-
ctu hastiludij. Hic cum hastiludij locū in-
gredi uellet: se amoris litteris circumquaque
signauit. Ante sicerat scriptum. Cor meum ad cuiusdam
puelle amorem est inclinatum: pro cuius amore bodie o-
fendo bellum. Post militem scribebatur. Amorem no-
strum nullus fastidit: quia profundus sanat si cor tangat. A
dextris eius scribebatur uersus iste. Uerus Amor nun-
quam quiescit: semper agit si non te pescit. A sinistris scri-
bebatur. Ubi amor: ibi frequens cogitatio et desiderium.
illiud non possideat quod amatur. ¶ Ad propositum.
Miles iste filius est dei: qui hoc in mūdo ad hastiludij et
allagios tra pro uocatus est. Cōsuetudo est ut quādo mili-
tes ad hastiludij locū cōgregant: mutuo se signant siue scu-
ta tangūt qui mutuo cōcurrūt. Personae diuine scuta ha-
bēt distincta. Scutū habet pater potentie. Filius sapiētie.

Mora Tr

Spiritus sanctus scutū clemētie. Diabolus in paradiso
filij scutū tetigit quādo primis parentibus dixit. Eritis
sicut dii sciētes bonū et malū. Et ideo dei filius ad hasti-
ludij processit: sed ex amore apparuit in alienis natijs
scilicet in carne humana et litteris diuersis. Prima litte-
ra erat. Cor meū inclinātū est etc. pro isto titulo ait Apосто-
lus ad Roma. ppter nimiam caritatem suā qua dilexit nos
deus misit filiū in carne peccati. i. peccatoris. Hec ille. Et
iste hastiludij defendit in forma humana cōtra diabo-
lum quādo eū demon multis tētari modis. ¶ Primo
quādo inuenit eū in deserto tētans eū dicens. Dic ut la-
pides isti panes fiant. Mat. quarto. ¶ Secūdo quādo
portauit eū et statuit supra pīnaculū tēpli. Ipsum de ua-
na gloria tētando d. cēs. Si filius dei es mitte te deo isuz.
¶ Tertio quādo assumpsit eū in montē excelsum tētans
eum de auaritia dicens. Hec omnia tibi dabo si cadēs ado-
raueris me. Scōm gregoriū nō debemus horrere q̄ dia-
bolus potuit chustum portare et sumere: quia ille permisit
se a diabolo portari qui a mēbris suis uoluit crucifigi.
Finis istius hastiludij in parascue fuit: quādo Lucifer
sū magistrum hystoriarum ad ipsum uenit: et super
crucis cornu sedit: sed Christi anima mox a corpore egres-
sa eum in inferno religauit. Juxta illud apoc. Alligatus
est diabolus etc. i. sathanas. nec exhibet ante aduentum an-
tichristi. ¶ Itē retro militem scribebatur. Amore nostrū
nullus fastidit etc. Iste filius omnibus suū cōmunicauit
amore. quia pro omnibus mori uoluit: qui amor amāte-
grauiter vulnerat. ¶ A dextris militis scribebatur. Ue-
rus amor nunq̄ quiescit etc. Sic christi fuit amor: qui nec
ipm gerē habere pmisit. nā cū eēt in celo tanq̄ philocapt^o

Christi cū
Diabolo
pugnauit
in desio et
tribus vic-
tis. et
quarto in
ligno cru-
cis cū tota
lit supauit

De pietate et clementia

ex nimio amore in terris apparuit: ut nobis totā cogitationē suā z curā circa nostrā salutem ostēderet. Ideo cor nostrū ei aperiamus: z nos illius amore ab omni re temporalī retrahamus: que ab Christi amore nos retrahit. Et sinistris militis scribebatur. Ubi amor ibi frequēs cogitatio zc. Sic de Jesu dulcissimo fuit, quia tantum adamavit humanum genus, qd nunq̄ voluit quiescere: donec ad crucis patibulū deductus est. O amor in cōparabilis. Ama z tu redēptorē tuum fidelis anima. Ecce ut Hieronymus cōtra Iovinianū testatur. Si peccatores se mutuo tantū diligunt, ut vnus pro alio se morti tradat: quid faciemus nos pro Christo sponso nostro hominūculi qui nec parū pro illius amore in laboribus perseueram? Hoc aduertēs dulcis ps, dicebat ps. 115. Quid retribuaz domino pro omnib⁹ que retribuit mibi. Sequit̄ conclusio. Calicem salutaris accipiam zc.

De pietate et clementia Moralitas. ix.

Interunt pagani tot deos esse quot sunt virtutes. Ex hoc dijs ipsis virtutes ipse appropriatē sunt. Deus igitur virtutis clemētie z pietatis ad boīs similitudinēz depingebatur, qui scissus cor in duas partes sua tenebat manus: z in cordis circuitu litteris aureis sic scribebatur. Pietas z misericordia tota expectant die quando peccator a suo peccato recedere curet. In vna cordis parte scribebatur litteris aureis sic. Nisi esset peccatū nō esset misericordia: si uenia de peccato petat cito habet. In altera parte cordis scribebatur sic. Ibi misericordia est ubi peccatum est ibi nulla misericordia: ubi nullū est peccatū. Ad ppositum. Deus pietatis z clemētie cor habēs scissus in duas

Moralit

Moralitas. ix.

13

partes depingebatur. Ad ostendendū deū semper grātū esse z apertū. nō clausus, ut peccatoribus misereat misericordiā petētib⁹. Unde Bernardus super Cant. ait. Cōfitearis in spe. non diffidas de indulgentia, nam Judas proditor: z Caim homicida cōfessi sunt. Alter inquit peccauit tradens sanguinē iustum. Alter maior est iniquitas mea: ut ueniā merear. Pecille. Sed quia diffidebant in confessione ueniā non receperunt. Unde Aug. in li. de uerbis domini sup illud penitētiā agite ait. De hominī parci ut conuertatur: z non damnetur. Pecille. Pro primo uersu. Hieronymus super apocalypsin ait. Misericordia dei pietas mira clemētia quādo culpam cōmittimus nō punit statim z penā infert: sed offert gratie medelaz, ut reuocet ad iustitie integritatez: z pducatur ad glorie iocunditatē. Pec ille. Ideo si dei pietatē negligimus fratres formidemus, quia elongabitur a nobis. Unde dicēdum in ps. ait. Noluit benedictionē zelōgabitur ab eo. Unde beatus Gregori⁹. Deus tāto formidāndus est quāto spescibilis nō est. Qui enīz nos aspicit ut a nobis aspicī nequeat eo magis timēndus est quo cūcta videre a nō mine videat. Cum enī cōtra nos latere quēpiā in insidijs credim⁹: eo ampli⁹ metuim⁹ quo minime videm⁹. Scit creator noster qui ubiqz est z singula cernit z nō cernitur magis est timendus: q̄ in tenebris nostrā aliquis latitans. Accipe igitur dum uales: dum sanus es: dum potens. ipsam clementiam z misericordiam, z nō differas de die in diē: qz ueniet ira illius: z in tempore vindicte disperdet te. Pro secundo uersu. Secundum sanctos mira est medicina peti z ubi nō uidet morbus non est medela. Quia quicquid est propriū boīs peccare: pro

De semp
est parat⁹
ad miserē
cordiam

De penitentia Moralitas.x.

pius est dei miseri et p.cere. de penitentia dis. pma. r.c. Quia
diuinitatis. Diuinitatis natura clemens est et pia magisq;
ad indulgentia pna q; ad vindicta. Et David ps. 119. Apud
dñz misericordia r.c. Ideo per penitentia resurgam: q; teste
Siegorio. Maior est dei pietas q; nra iniquitas. Pro ter
tio vsu. Deus pater est noster et est de ipso sicut de bono
patre. Bon' pater dolet pri': et magis de filio malo ut bon'
fiat sollicit' est q; de bono: sic de' magis erga peccatore est
sollicitus ut conuertatur: et quāto peior est tanto est magis
sollicitus ad reducendū eum. Unde maius est gaudiū in
celo super vno peccatore penitentem agente r.c. Luc. 15. c.
Et ideo bene ait beatus Aug. Nemo de dei misericordia
diffidat: quia maior est dei misericordia q; nostra miseria.
hec ille. Quisquis igit ex toto clamauerit corde exaudiet
illū: quoniam misericors est. Tardius siquidē ei videt pec
catori ueniam dare: q; ipsi peccatori accipere. Dic igitur
peccanti dñe tu miserere mei. Continuo pater misericor
diarū et deus totius consolationis qui nos in omni no
stra consolatur tribulatione misericordia motus occur
ret: ut habetur Luc. 15. c. de filio prodigo. Dichystoriam.

De penitentia Moralitas.x.

Enitentie imago quam dee ueste sacer dotes
depinxerē talis erat. Secundū Remigii peni
tentia admodū vnius boīs denu dati per to
tum corpus depingebatur: qui flagellū quod
dam in manu tenebat sua quinq; folia ferēs
in quo uersus quinq; scribebantur. Primo scriptura
folij talis erat. Peccauī cessare uolo: quod peccauī graui
ter doleo. Scriptura secundi folij hec erat. Penitentia
me libenter affligo: q; contra deum iniuste egi. Tercij
scriptura. Totā spes meā ponā in celis: et pro misericordia

De superbia Moralitas.xi.

14

lachrymabiliter postulo deus. Quartū folij scriptura.
Exerce uolo opa misericordie ieiui mibi a piat' porta uenie.
Scriptura qnti folij. In vita bōa pseuerabo: pp gau
diū celi qd expecto. Ad ppositū. Pnte imago depinge
bat flagellū tenēs in manu cū folijs quinq;. In signū q; si
peccōr ad purā vitā ac mādā uelit ascēdē necessario opz q;
cordis cōtritionē. Primo oportet q; homo
Coris cōfessionē. habeat cordis cōtritionē. Et
Pcti desertionē. hoc illud est qd per primū si
Moltrariā satisfactionē. gnaf uersus peccati: cessare
In bono pseuerationē. uolo r.c. Deinde oportet ho
minem se penitentie spontanee exhibere. Et hoc secun
dū vsuz signaf. in penitentia me libeter affligo r.c. Opor
tet et tertio q; in dei pietatem et misericordiā homo spem
ponat. Et hoc per tertij uersuz signaf totā spes meā po
nā in celis r.c. Quarto oportet q; homo se operibus
pietatis tribuat. Et illud signaf per quartū. Exercere uo
lo r.c. Quinto oportet q; homo in bono pseueret. quo
niā qui usq; in finē pseuerauerit: hic saluus erit. Et hoc
per qntū signaf. s. in vita bona pseuerabo r.c. Et ideo ne
ra penitentia suo dicat in corde. Ut ueniā miser ad ueniā
de crimie sedus feriā Nō post hāc feriā cū lumine sedus.

De superbia Moralitas.xi.

Er' in li. deoz. Socratē supbie imaginē pin
xisse trib' coronatā coronis. In corona p
ma uersus hic aderat. Effluo: trāscendo quo
quis pnat habēdo. In secūda corona scri
bebat. Trāsmigrat: excedit gen' oē cuiq; nec
obedit. In tertia corona vsus hiciacebat. Turbo ptur
bor affligo s; vndiq; ledor. Ad ppositū supb' trib' co
ronis coronat' ad ondēdū goib' vlt' dñari sipōr. s. supiori

Moralis

De superbia z uanagloria

bus inferioribus: z equalibus. Uel sic. Tres gestat co-
 nas: ut ostendatur q tres pessimas habet conditiones.
 Se alijs preferendus putat. C Prima se oī
 Nulli vult obedire. bus alijs preferendū
 Puma Omnes perturbat. putat. In cuius figura
 uersus erat. Effluo trāscendo zc. Exēplū de hoc habet
 de Antiocho supbissimo: qui tantū supbia inflat⁹ erat: z
 in tantā elationē deuenerat. ut fluctibus maris impare
 videret sibi zc. z astra celi tangere: tandē ad tantā uenit
 calamitatē: ut dolore viscerum z intestinorū uehemēter
 cruciaret z uermes ex suo scatirent corpore. ita ut nec
 ipse aut exercitus setorē posset tolerare. Uide hystoriā. 2.
 macha. 9. c. C Secunda conditio est q omni hōi pferri
 vult z nulli obedire. Unde erat uersus. Trāsmigrat ex
 eedit zc. Exemplū de hoc habetur de Roboā qui popu-
 lo petēti subleuationē zc. alios excedere se extimādo sup-
 bere spōdit. minimus digitus meus maior est dorso pa-
 tris mei. Et nūc pater meus posuit super uos iugū gra-
 ue: ego autē addā super iugum uestrū. Pater meus cecidit
 uos flagellis: ego autē cedā uos scorpionib⁹. hoc ibi. 3.
 rē. 12. c. O superbia regis. Unde populus dimisit eū no-
 lens ei obedire ex superbia sua. C Tertia cōditio est q
 manus eius contra omnes: z omniū manus extra ipsuz.
 Unde erat uersus scriptus. Turbo perturbor zc. Exem-
 plū de hoc habet de beliodoro. 2. macha. 3. c. qui tācū iu-
 deos perturbauit: q per vniuersam ciuitatem erat tre-
 pidatio. Unde de iudeis lachrymabiliter deprecātib⁹
 apparuit equus quidā terribilem habens sessorem opti-
 mis operimētis adornatus. Alij etiā apparuerūt duo iu-
 uenes virtute decori gloria operti speciosiqz amicu qui

Secunda

Tertia

Moralitas. xii.

15

beliodorū circumfeterunt z ex utraqz parte flagellabant
 sine intermissione multis plagis vberātes. Dic qualiter pri-
 mo equ⁹ calces beliodoro elisit. Et quo modo ipse subito
 in terrā cecidit: eūqz multa caligine circūfusu rapuerūt
 z in sella gestatoria positū: extra errariū eiecerūt. Applica
 diligēter qz pulchra est hystoria.

ADDITIO

C De superbia z uanagloria Moralitas. xii.

Uidius primo methamorphoseos narrat q
 cum cessasset diluuiū z terra humida multa
 enormia pduxisset animalia: accidit z pphytho-
 nem serpētē maximū productū fuisse quem
 pheb⁹ suis sagittis occidit: ppter quod duz
 pheb⁹ superbiēt z gloriaretur eo. s. q serpentem illum
 maximum occidisset. ita magnum q tria iugera terre oc-
 cuparet: incepit filium Veneris cupidinez contēnere z ei
 inuidere: eo q sagittam z arcum portabat dicens. Quod
 ad hoc nullus pter eū dignus erat qui tantum serpētē
 occidisset. Quod aduertens Cupido z cernens phebū
 dianā pulcherrimā uehemēter diligere: sagittas duas ac-
 cepit. Unā cum telo aureo: quā in pbebi corde infixit qui
 amorē. succēdebat. Alterā cūz telo plūbeo qua dianam
 percussit z illa amorē fugere faciebat. Et sic factus est q
 extunc dianā non cessauit phebū fugere: itaqz quanto
 magis pheb⁹ virginē sequebat z exorabat: tanto virgo
 ipsum magis fugiebat z contēnebat zc. C Ad propositū
 pheb⁹ iste quosdam de virtutibus gloriātes significat
 qui sunt in seculo. serpēs ille carnē significat que delitia-
 rum suarum ueneno pmit z occupat mūdū: qz certe sunt
 nōnulli hodie qui quādo cōtra serpētē pualere possunt. i.
 carnē uenenosam exide supbiū de pulchritudie fortitudi

Moral

ne sciētia progenie z hoc gloriātes: z tantum cupidinem amoris deū. i. carnis amorē z ipsius sectatores abhorēt z xilipendūt propriā fragilitatē: non aduertētes q se ca- sitatem habere gloriantur z omnem societātē alias abo- minantur. Sed deus cui superbia q maxime displicet illos ad humilitatē uolens deducere sagittis. i. carnalis amoris punctura vulnerari pmittit: z ad amādum deli- cias mulierū laxat. ut sic sue cōditionis carnē cognoscāt: ne alias pactiones contēnāt: ut sic de suis virtutibus nō superbiāt. Exēplo bñ petri qui alios cōtēnēs z nimis de se psumens deo permittēte cecidit. Quia Judith. 6. dicit. Presumētes de se z de sua virtute gloriantes humilia- s. Igitur humilitatē fratres amplectimini zc. Vide. B. Tho. 12. q. 79. ar. 111. z. 22. q. 162. ar. 6. ad tertiū ibi ponit q deus pmittit hoīem ruere in pctm luxurie ut eū curet a supbia.

L De fortuna Moralitas. xiii. ROBER. Fortune pictura fm antiquos ut habet Tit. Linius. z sanctus Tho. in expositione super Boe. in expositione primi libri in pncipio uel circa. Matrone romanorū templū fortune dedicauere: cui⁹ imago mulier fuit faciē bñs binā: vna splēdidā. s. albā. Alterā obscurā. s. nigrā: z utraqz facie ce- ca apparebat. tribusqz equib⁹ uelocissimis in curru tra- hebat: z añ imaginē scribebat. ¶ Amor mūdi hoīem mēte excecāt: qz diē mortis nō cogitat: nec extremi examis ho- rā. ¶ Retro sic scriptū erat. fortuna mūdi fluit z refluit: z nisi caueas: hoīem finaliter decipit. ¶ A dextris scribe- bat. fortuna mūdi est aura sufflās: oī accedēs hoī paupī z nobili. ¶ A sinistris sic scriptū erat. fortuna mūdi fal- lax dinoscit. qz pmittit letitiā sed tristitiā inducit. ¶ Ad

amor mū-
di excecāt
mentem
819-211

propositum. Pro pmo vsu Bern. ait qz via christi z vita mōrālī fuit paupitas de celo ad terras z e terris ad celū: pauper descendit z ascendit. Nā pauper est regnū celoz. Matib. 5. c. Sed diuites sūt ceci extra viā sedētes salutis. ideo si ce- lum optāt ascendere viā teneāt paupritatē. Quia beati pau- peres. Unde Aug⁹ super Joā. Quid vis inquant amare tēporalia z trāsire cū tēpore: an christū amare: z in eternū viuere? Res paliū suū? trāsit: sed iuxta suū nata est ar- bor. s. dñs iesus christus. Rapis in pceps: cerne lignū. In- uoluit te amor mūdi: tene christū z cerne paupem istuz. Si amas fluuidā vitā z miserā ubi cū oī labore viuēs: quātō magis debes istā vitā ppetuam amare ubi nullus labor cōiunetur. Diuitie igitur si affluāt nolite cor appo- nere ait David in psal. hodie enim diues eras pauper eris ut experientia docet. Vide hoc in dionysio domino syracuse qui fortunam obsequiosam habens in omni- bus z abundans rebus: tandem ad paupertatem deue- nit. Nam e patria expulsus Corinthiū trāsise. z pro- pter inopiam: puerorū pedagogus est factus. Ut habet Vale. max. lib. 4. c. 9. In dies huius exempla habemus. Tene igitur paupertatis viam quam christus cum disci- pulis tenuit z docuit: z non thesaurizēs hic: qz fures effo- diunt z furantur: sed thesaurizā in celis: ubi neqz erugo neqz tineā demolitur: z ubi fures non effodiunt nec fu- rantur. Matthei. 6. c. ¶ Pro secundo versu. Gregorius ait qz mundus talis est ut eius ruine predicent qz aman- dus non est. Unde in quadam concludit omelia di- cens. Despiciamus fratres cuncta presentia: quia nulla sunt que transire possunt. Quod paruo constat tem- pore: nolite diligere. hec ille. ¶ Pro tertio versu ait glo-

rius pater Aug^o in lib. de uerbis dñi. Quales diuitie sunt propter quas latrones times ne te occidat: et te furtiuum? Quales sunt iste diuitie propter quas concupiscas infernū descendas? Si uere essent diuitie prestarent fiduciā. hec ille. Et Baruch propheta. 3. c. querit dicens. Ubi sunt principes gentiū et qui dominatur super bestias que sunt super terram? Qui in auibus celi ludunt: qui argentum thesaurigant et aurū in quo cōfidunt homines: et non est finis acquisitionis eorū? Qui argentū fabricāt et solliciti sunt: nec est inuentio operū illorū. Exterminati sunt et ad inferos descenderūt: et alij loco eorū surrexerūt. hec ibi. Ideo de huius mundi fortuna nō cōfidat homines. ¶ Pro 4° vsu clamauit euāgelij Luke. 16. q^o mortuus est diues et sepult^{us} est in infernū. Ubi Christo et Gregorius dicūt sic. q^o nō diues possit esse cōsolatus in hoc mūdo: tamē vix pōt saluari. Quia bocrarū est q^o q^o presentibus bonis et futuris utatur: et tēporalibus et spiritualibus pfruat. Et Hieronym^o in quadā epistola ait. Difficile imo impossibile est ut pñtibus bonis et futuris quis utatur: et hic uentrē et illic mētē impleat: et de delitijs trāseat ad delitias: et ut in hoc seculo sit pñus. et in celo appareat gloriosus.

¶ De fortuna Moralitas. XIII. ADDITIO

¶ Mora

Uidā sic visus est formare fortunā. hec vultū habet mulieris pulchrū et apparētē. Odorem specierū cūctos allicientē. Corpus habet anguillare. Alas aglarū. Caudā draconis. Mortuus uespertilionis. ¶ Ad propositū sic declarat ut mulier. Altrabit ex odore zc. quia omnib^o pulchra

res et dulcis ac odorifera hic mūdus videtur. Et quia diu durare non potest corpus habet anguillare. que animal est lubricum. Alas habet aquilarū que maxime ad celum uolant. Sic fortuna nunquā uolare aut fluere desinit. Unde Qui. 15. Metamor. fabula. 3. ait. Quidāus Cuncta sunt: omnisq^{ue} uagans formatur imago zc. Ibi pulchra uide. Et Boet. 2. de conso. pfa. 2. in perso. Boetius na ipse fortune ait. hunc continuū ludū ludimus. rotā uolubili orbe uersamus: infima summis: summa infimis mutare gaudemus. hec ille. Et ibi exposito: quidam ait. En ego fortuna si stare sorte sub ima Et x. non mutarer nunquam fortuna uocarer. hec ille. Et Sualterius in Alexā. dicēs. Quā frinola gloria mūdā. Quā rerum fugitiuus bonor. hoc cōclūsit Ouid. 15. met. fabula. 3. dicēs. Nil equidem durare diu sub imagine eadem crediderim: sic ad ferrū uenistis ab auro Secula: sic totiens uersa est fortuna locorum zc. Caudam insuper habet draconis: q^o mors tādē tales ad terrā projicit. Et ideo fili. Superna cogita: cor sit in ethere. felix qui potuit mūdū cōtēnere.

¶ De v. sensibus Moralitas. xv. ROBER.

Uedam ciuitas ut legitur fortunā pro dea colebat: et in templo fortune fontes quinq^{ue} in medio aderant: ad quos cum illi de ciuitate aliquid uellent impetrare. quinq^{ue} uirgines pulcherrimas preciosas indutas destinabant. quarū quelibet in manu sua florem vnum portabat canticum suū canens leta ad fontes properabat. Ipse autē hoc mos erat: ut iunior incipiens: alie sū etatez subsequentes ultra progredirentur. Ad deam ipsam vō placādam: quinq^{ue} habebant signa: qui

Moralit

Quicena

S. Tho. j
p. q. 78.
ar. 4.

Quinq
gines

p

2

bus scire poterant: cum dea ipsa esset placata: et quando ab illa essent exaudite. ¶ Primum hoc signum erat. Si ad prime virginis cantum: ex se moueri inciperet aqua. ¶ Secundum si ad secunde virginis cantum: tumescere inciperet. ¶ Tertium si ad tertie cantum virginis inciperet clarescere. ¶ Quartum si ad quarte virginis cantum defluere inciperet. ¶ Quintum si ad quinte virginis cantum: totaliter inciperet evanescere. ¶ Ad propositum. Ista ciuitas est anima multiplicibus fortunis exposita. Quinqz fontes existentes in medio: quinqz sunt sensus sui appetitus respectu quinqz appetibilium sensuum quinqz exteriorum et quinqz interiorum. Nota secundum Auicennam quinqz sunt sensus hominis interiores. scilicet
¶ Sensus communis.
¶ Imaginativa.
¶ Fantasia.
¶ Estimativa.
¶ Memoria sensitiva. Et quinqz sunt sensus exteriores. scilicet
¶ Visus
¶ Auditus
¶ Tactus
¶ Olfactus
¶ Gustus
¶ Quinqz virgines igitur quinqz sunt sensuum istorum exteriorum continentie: quarum quilibet florē portat: quique quilibet per continentie odorem vitam decorat: et per ipsum famam augmetat. ¶ Prima igitur cantat virgo. i. continentia respectu visus. Credo videre bona domini etc. ps. 26. Ad cuius uocem aqua prout appetitus moueri incipit: quoniam cum homo diuina contemplari incipit: tunc in eo incipiunt conturbari terrena. ¶ Secunda virgo. scilicet continentia respectu auditus canit ps. 74. Audiam quid loquatur in me dominus deus meus. Ad eius igitur uocem seu cantum aqua incipit tumescere et a profundo eleuari: quoniam cum homo delecta-

tiones celestes aure percipit mentis delectationes carnales a profundo anime eicit et tenet. ¶ Tertia virgo 3^a est. scilicet continentia respectu gustus. Que cantat dulciter Sustate et videte quoniam suauis est dominus. ps. 33. Ad eius uocem aqua incipit clarescere: quia cum homo gustare incipit celestia: iam vilescit animo omnia que habentur in terris. Ieiunat: vigilias facit: carnes macerat etc. et omnia cum gaudio perficit: quia gustauit et uidit quod bona est negociatio eius. puer. 31. scilicet uite eterne. videt statim pessimum in quo fuit: quia in tenebris. i. peccatis. ¶ Quarta 4^a virgo est. scilicet continentia respectu odoratus. Cantat cum sponsa que ait. Nardus mea dedit odorem suauitatis. Cant. 2. Ad eius cantum incipit aqua totaliter defluere: quia tam flagrans et uehemens est odor spiritus dilecti: quod nullus alius suo in corde nisi dei usus amor. Unde hyero ad sacras virgines. O felix virgo in cuius corde per amorem christi nullus alius uersatur amor. hec ille. De talibus erat dicendum quod ps. 76. dicebat. Renuit consolatio mea. scilicet in his mortalibus bonis: memor fui dei et deliberatus sum. ¶ Quinta virgo est scilicet continentia 5^a respectu tactus: hec cantat dicens ps. 64. Ne suscepit dextera tua domine. Ad eius uocem aqua mali appetitus totaliter evanescit. quia cum anima in sponsi amplexibus delectatur: omnes mali appetitus in anima mortificatur. Non uult gustare: odorare: tangere etc. aliquid quod sit sponso suo contrarium. qui in his omnibus cecinit tam dulciter: quod omnibus factus fuit exemplum. Unde bene ipse. Exemplum enim dedi uobis etc. 3. cor. 13. Posset fieri practica quo modo in circuncisione fuit nobis exemplum in omnibus nostris sensibus bene canendi: ut sicut ipse in carne preputij fuit circuncisus. Ita et nos eius amore ad in-

De humilitate Moralitas. xvi.

star z similitudinē istarū virgīnū bene canētiū. i. bene
sensūs suos interiores exterioresqz regētiū faciamus zc.

De humilitate Moralitas. xvi.

Igit in grecoꝝ hystorijs: z Valeri⁹ max⁹
mus tāgit li. 4. Rubrica de animi mode-
ratione: versus finēz qꝫ in regione mīlesia
mēla aurea quedā capta fuit a piscatorib⁹
z p̄sulebāt Apollinē: cui esset dāda. Respō-
dit Sapiētiōri. Et sic ex respōso thaleto tradita fuit.
Qd ex humilitate illā Bīati destinavit: z ipse alteri z sic
per sepiē sapiētes: donec sapiēti cuidā Solonī puenit
qui ex humilitate in eā ipsius humilitatis imaginē de-
pinxit: z eā in tēplo apollinis collocavit. Erat autem
humilitatis imago ad hominis vnus similitudinē
facta caput inclinātis z dorsum. Hoc duab⁹ fulciebat
alis: duabus z in manibus: z in pedib⁹ duab⁹ simili-
ter. Pectus vō vna tantum contentus erat. ¶ In ala
dextre manus scriptus erat. Sum rara despecta: cutis
hispida pulvere tecta. ¶ In ala alterius manus hic
versus erat. Cōsciētiā deploro veniā rea criminis ero.
¶ In ala dextri pedis scriptū erat. Sum mēs inculta
mēs decipit errat adulta. ¶ In ala alterius pedis hec
erat scriptura. Sū pia dulcis ero: nō iudico diluo spo.
¶ In pectoris ala scribebatur. Sic sum depicta: cito
persequar hec pia dicta. ¶ Ad propositū Vera humili-
tas caput inclinat z dorsum: eo qꝫ humilitas humiliā
respiciē z nō superba. Hec igit qnqz bonas habet bene-
dictiōes. ¶ Prima est quia nulla psona humilis sere-
putat. imo omnibus se vilē exhibet: seu omniū se viles

Imago
humilitatis

Prima ala

✱

✱

✱

Moralit

Prima

Moralitas. xvi.

19

estimat. In cuius figura versus erat. Sum rara depi-
cta zc. Ex pluz habet de david qui ut scriptura testat⁹
ruffus erat: pulcher z decorus aspectu. z tamen de se
ipso dicebat Sauli enīz persequenti. Quē persequeris
rex israel: quē persequeris? Canē mortuū persequeris
z pulcē vnti. j. r. 24. c. ¶ Secūda cōditio persone hu-
milis est: quia se in cōsciētiā abominabilem reputat.
Ideo scribebat in 2º versu. Consciētiāz deploro zc.
Exēplū hic habet de publicano qui nolebat oculos ad
celū lenare zc. sed pcutiebat pect⁹ dicēs: De⁹ pro. esto.
mi. pec. Luc. 18. c. ¶ Tertia cōditio persone humi-
lis est quia se reputat exilē in sciētiā z minimū. Ideo
scribebat. Sum mens inculta zc. Exēplū de hoc ha-
betur de hieremia ppheta qui cū mitteret ad prophe-
tandū ex magna ait humilitate. A. a. a. dñe deus. Ecce
nescio loqui: qꝫ puer ego sum. hic. j. c. ¶ 4º cōditio est
humilis psonē qꝫ sit boni iudicij z bone operationis
quātū ad proximos. Unde scribebat. Suz pia zc. Exē-
pluz de hoc habet de nichol: que male iudicavit de
david. quia supba erat nō humilis. Propterea dñs
eā liberis priuavit. z. r. sexto capitulo. ¶ Quinta cō-
ditio persone humilis est. qꝫ sit prompte obedientie z
executionis. Unde scribebatur. Sic sum depicta zc.
Exemplum de hac habetur de beata virgine: que ad
angeli vocē respōdit luce. j. Ecce ancilla dñi zc. Unde
Ambrosius: vel ut alij nolūt Bernardus. Maria z si
virginitate placuit humilitate tamē concepit. Hec ille:
Nulla pura in hoc mūdo creatura humilior est inuē-
ta. Et ideo bene ipsa canebat dicēs luce. j. Quia respe-
xit humili. ancil. zc. Et fuit p̄dpta eius obedientia: qꝫ
ait. Ecce qñ ilico oīa exequutura que angelus iussisset.

Secunda

Tertia

Quarta

Quinta

CDe domini ascensione pulchra Moralitas. xvii.
 Legitur in Arbeniensiu hystorij q nobi
 lis quida z magnus in regē deliquit. Quod
 cū Rex perpendisset: ipsuz z omnes sibi af-
 fines exulari precepit. At filius regis cum
 hocerneret ipsi amore misericordia mo-
 tus delinquētē statuit adiunare. Quo audito. Rex sua
 dictauit sententiā: ut z filius suus deportaretur in exi-
 liū. Qd cū factū fuisset: fili⁹ mutauit arma sua: z scutu
 sibi nigrū constituit atqz cōstruxit doloris in signū. In
 scutu igitur medio scribi sic iussit. Vita. In ultimo pū-
 cto scuti ipsius Mors. In puncto dextro Infortunū.
 In sinistro puncto Remedium. In eius vō circuitu sic
 erat scriptū Deu iā nō inueni qd mors z vita z infor-
 tuniū in omne uertant bonū. His peractis cū filius
 tempore exilij se bene haberet: placuit regi ut filius de
 exilio reuocatus p sine hereditati redderet. At filius
 in reditu sua mutauit arma: z sibi scutum fabricauit
 albū in letitie signū: cui⁹ in medio sic scribebat. Odium
 in ultimo. Amor in dextro. Offensa in sinistro. Pax in
 circuitu scuti. Dolor z miseria cessant in tempore. Nā
 odiū in amorē. Offensa in cōcordiā sepe conuertitur.
Moralit Ad propositū. Per istū regē patrē intelligo deū: qui
 est rex regū z dominus dominātū. Per nobilē qui est
 preuaricatus progenitorē nostrū Adam intelligo: qui
 exlatus de paradiso: z in loco bestiariū collocatus est.
 Unde dicendū ps. 48. Homo cū in honore esset zc. dic-
 totū uersum. Sed filius dei ipse cōpatiens ex illo cōdē
 natus est cū de celo ad terrā descēdit. ubi z sua mutauit
 in signa cum nostrā assumpsit naturā z habitū inuen-
 tus fuit ut homo. Quatuor uero in suis scripsit armis

f. Vita: Mors: Infortunū: z Remedium. Vita gratie
 dedit suscipiētibus fidē. Mors miserere nātantibus
 dedit. Infortunū dedit demonibus. Remediū clemē-
 tiē tribuit sanctis patribus. Iste vō filius dei ita se ba-
 buit egregie qd in isto iuit mūdo q ad celū est reno-
 catus z p sine hereditati restitutus. In cuius reditu
 mutauit arma: quādo omnib⁹ corpus glorificatū de-
 monstrauit in armis his bec arma suscepit. O diū: amo-
 rem: offensam: z pacē. qz odiū dei in amorem est con-
 uersum. Offensa angelorū conuersa est in concordiaz
 rem: pacē christianorū. Applica diligenter quia pulchrū
 z pacē christianorū.

CDe passione z cruce christi Moralitas. xviii.

Arrat Plinius ad Maximū z in ueterib⁹
 habetur hystorij diffusius q iter Roma-
 nos quedā fuit dissensio ob famosos deos
 quosdā quis eoz pncipalis uideret z q
 eius esset titulus. Ut aut ista tolleret tra-
 rietas: oēs de urbe p hos milites armigeros: diuites z
 pecuniosos uocarūt: ut eorū quilibet suā pferret sen-
 tētiā z uoluntatē. **P**Dixerūt ergo philosophi primo q
 titulus pncipalis dei uel idoli esset ut diceret deus sa-
 piēs: z causaz assignabāt dicētes. quoniā ad ipsuz oīa
 bene regere pertinet: sed per sapientiā omnia bene re-
 guntur. igit. zc. Respōdit plebs nullū deorum virtutis
 alienius titulū habere debere per quā sibi male cōperi
 posset: sed sapiētia quādoqz male utit homo: ut patet
 in Salomone z alijs q plurimis. igit. zc. **A**t armi-
 geri z milites duo titulū dei fore militiā asserēbat dicē-
 tes: quia cū omnia deo subiecta esse credātur per potē-
 tiā tamē z militiā omnia hominibus subijciūtur: ut in
 Alexandro ostenditur magno. Itaqz deū oportebat z

Philoso-
phi

Milites

militia uti ad ista et potentia: ideo debebat nominari de
militie vel potentie. Sed his quidam responderunt quod in
deo talia ponere indecens erat cum male uti et potentia
ipsa contingat atque militia. ¶ Generat et diuites qui et
ipsi dixerunt quod deberet appellari de pecunie. Et ratio il
lorum erat quia cum deo honor et reuerentia et obediencia insuper
debeat non absque pecunia hoc fieri posse ostendebat
cum pecunie obediunt omnia. Ecclesiastes. 10. c. 3. Igitur. 28.
¶ Sed his tale dedere responsum: quod et pecunia ma
le uti contingat. Stante vero controuersia ista quidam
surrexit de plebe et coram astantibus quadam piraxima
ginem huius cum alis duabus. In ala dextra scriptum erat Re
mitto. In sinistra Expecto. in eius capite pro titulo sic
scripsit. hic est deus clementie. At philosophus quidam
post hoc surrexit peritissimus: ad quem ciuitas omnis
oculos habuit dicens cum vniuersaliter imaginem piraxi
se et ei ueraciter titulum imposuisset: quod clementia non potest
male uti cum sapientissimum omnium existat qui utitur ea. f. de.
¶ Ad propositum. de titulo domini nostri iesu christi fratres
qui deus est dominus. postquam crucifixus est inter iudeos non
mediocriter ut euangeliste testatur fuit discordia. Nam
postquam Pilatus in tribus scripserat linguis. Iesus naga
ren rex iudeorum. ut magister in hystorijis testatur. illi qui
eum demoniacum appellabant. demoniaci et titulum uolebant
imponere Qui autem eum iustum et sanctum virum arbitra
bant huiusmodi titulum dici fatebantur. Et sic de alijs
intra singulorum opiniones. Sed ista perseverante dis
fensione determinauit Pilatus dicens: quod scripsi scripsi.
Et sic imago. i. saluatoris sic pedes in cruce habuit duo
brachia extensa ad modum duarum alarum. In prima scribe
bat Remitto: hoc latro testatur qui ad christi pendebat

Moralit

dexteram: qui ad ipsius petitionem. Memento mei domine 22.
ipse saluator respondit. hodie mecum in paradiso eris Lu
ce. 23. Ecce quo modo ei peccata remisit? In paradiso eni
dei cum macula anima ingredi non potest: quia nihil inge
natum introibit in illam. Apoc. 21. c. Et ratio est: quia secundum
Arist. 4. physicorum Locus et locatus debet proportionari.
Cum igitur locus noster scilicet paradysus purissimus et
mundissimus existat: oportet ut qui ingredi uolunt mun
di et puri ingrediantur: quod non est si habet maculam. Remi
sit igitur ei peccata. ¶ In sinistra manu hoc erat scriptum
Expecto. Quod pater utique in altero latrone cuius peni
tentia ad ultimum usque expectauit: de quo Augustinus super Ioa
annem. Quod plus christum illius in penitentia finalis crucia
bat quam propria passio et miseria. Hec est illa ala. scilicet expe
ctationis qua tantum peccatores ad penitentiam expectat. Unde
2. petri. 3. c. dicit. Dominus patienter agit nolens aliquos peri
re: sed omnes ad penitentiam uerti. Et sapientie. 11. Misere
ris omnium domine quoniam omnia potes et dissimulas peccata
hoi um propter penitentiam. Istius imaginationis fuit bea
tus Bernardus sermone. 9. super cant. Ubi dicit Semi
na dulcedo suauiter exuberet de geminis christi mani
bus: in donando facilitas: et in expectando longuinitas. Et
sequitur post immediate. Iste due ale in corde posite sunt om
nibus conferunt: nemo illorum expers est nisi renuerit. Ad
istas alas poterit quilibet peccator fugere et dicere. Sub
umbra alarum tuarum prege me. Et potest scribi in corde
hoc uerbum Remitto. patet quia testatur populo et audiente pro
ipsis peccatoribus exorauit dicens. Pater ignosce illis 22.
luce. 23. Hoc in Logino ostensum est qui eius lancea
uit corpus cum prius cecus esset ex sanguine saluatoris
ris per bastam corrente et visu recuperauit corpus

De fallacijs fortune

rie z mentio: qz credidit in christu omnia saluatore.
Alexander super cant. lib. 2. De corde dulcissimi iesu
christi duos fontes emanare confido. s. sanguinis z
aque. Sanguinis delicias feruentis ministravit dilec-
tionis ecclesie. fons aque mndat z refrigeriu pstat
cōtra vulnera vitiōrū. Aperiat terra sancte matris ecc-
lesie os suum z suscipiat sanguinem iusti abel: qz iste
sanguis iugiter clamat ad patrem pro nobis efficaci-
ter interpellādo: qz sanguis christi effusus est ut peccata
remittatur. In isto ergo loco scribitur Remitto. Que
quidez sanguis z aqua miraculose profluxere sm. B.
Tho. in. 3. par. q. 46. Qd quidē optime factū est: Na
sicut de costa Ade dormientis facta fuit Eva. Ita de
latere christi in cruce dormientis formata fuit ecclesia
que sanguine redimitur aqua abluitur. Sanguis igit
christi qui pro peccatoribus effusus est ad patres pro
nobis iugiter interpellat. ¶ In hac figura. i. in ipso sal-
natore scribitur hic est deus clemētie. Et quare? qz in
neteri testamento. Deus iustitie z ultionis dicebatur.
Unde David in ps. 93. Deus ultionū dominus deus
ultionum zc. Nunc vō qz eius incarnatus est filius
mortuus zc. titulum clementie illi imponi voluit q. s.
clementia titulus illi in cruce positus sonat Iesu na-
sarenus zc. Et qz ista scriptura fuit autentificata: patet
per euangelistam qui testimonium perhibuit tam de
scriptura qz de pictura ad quā tota ecclesia habet ocu-
lum sicut ad peritissimum philosophum: qui imme-
diate de fonte diuine sapientie aquam gratie saluta-
ris potauit abundantiūssime: ut omnibus nobis tri-
bueret.

¶ De fallacijs fortune Moralitas. xix.

Moralitas. xix.

22

Res ut testant bystorie reges amici fidelis-
simi fuere: quorū vnus filiā pulcherrimā
despōsandā habebat. Ad eius igit despō-
sationē uenere parētes eius. Cūqz in illi
despōsatiōe nullus qui eā duceret dignus
inueniret: tādē de ea decretū est neminez posse in spō-
sam sibi nēdicare nisi qui chimera qd mōstrū terribile
est posset debellare. hic nota qz quidā putant chimera
aiā mōstruosum fuisse ut hic. Cuius pars supior erat
leo: pars media capia: pars infima diaco. Alij dicunt
qz erat mūdus hīs in parte supiore leones. in pte me-
dia capias. in pte inferiori diacones. Quidā igit mī-
les ipsam deuincēs ob illius puelle amorē: ipsaz duxit
in uxore. Ad eius nuptias tres reges uenere: z eorum
quilibet mun⁹ dedere. ¶ Prim⁹. s. pater puelle coronā
obtulit in qua erat scriptum. Nemo. ¶ Scōs obtulit
anulū cuiuscriptū erat Legō. ¶ Tertius obtulit palliū
in quo scriptura hec erat Legō. ¶ Ad ppositū. isti tres
reges in sinu p̄federati sunt fortuna: peccatū: z mors.
Vnus igit regū istoz filiā generat hoc est uanā gloriā:
quā nullus habebat in uxore nisi chimera posset de-
bellare. Id est qz nullus dign⁹ est honore z gloria mūda-
na: nisi qui chimera possit supare. i. ille qui est ualoro-
sus z magn⁹ ut mūdani dicūt ppetrat. Qd miles qdā
aduertēs ob amorē illius puelle. i. ob amorē uane glo-
rie homo chimera supat. i. magis pro fortuna huius
mundi habenda z gloriā prosequatur facit qz pro
domino deo. hoc in militibus patet qui pro gloria
acquirenda usqz ad mortem sudant. Unde exilia: nu-
ditates: expoliationes: uerberationes: vulnera z mor-
tes patiunt pro huius gloria mūdi. Vide in bystorijs

Moralis

De fallacijs fortune Moralitas. xix.

Romanis: ut fuit Marcus Regulus: Scipio africanus:
Pompilius: Alexander magnus &c. Sic de alijs dicimur: ut
sunt mercatores: divites: doctores &c. qui chimera sunt
perant: ut habent laudem mundi. & fortune filij. I. vanaglori-
am. O quot & isti sustinent labores &c. Sed advertat: quia
oportet ut spem ducant ad thalamum. Qui quidem thala-
mus est tumulus? non offer. ubi tres reges veniunt. I. fortuna
peccat: & mors. ¶ Fortuna tribuit coronam: quia stabit
amici cuius iuxta feretrum admodum unius corone. Sed de
ista non confidas nimis. quia scribitur ibi. Negotium post
quam defeceris: tibi negabit potus aque. Et vis experiri
Uadat ad illos in necessitate constitutus & petat suffragi-
um. Statim dicet. Non possum &c. O quot decepti sunt
O quot ut haberent fortunam mundi famam & reputationes:
stupida fecerunt: reges angustati &c. denique inveniunt.
In morte autem quo modo illis fortuna necessaria negat
Si autem parietes &c. quia nec de suo pro illorum animabus
bunt: nec testamenta illorum exequuntur &c. ¶ Secundus
rex. I. peccati annulum tribuit in quo scripsit: Legi. Quia
omnia nuda & apta sunt oculis dei: ait Paulus ad hebre-
os. 4. Nemo igitur in huius fortuna confidat: nemo pro
illa deum offendat. Audiatur hoc avari: intelligat usurarii
&c. qui ut hoc in mundo prosperent deum offendunt. Atten-
dant isti: quia deus omnia legit. Secretorum enim cognitio est
deus. 32. di. 1. c. erubescant: Ante tribunal christi astabimus:
ubi apparebit quia mente quis vixerit ait Hieronymus
ad Amsellam de fictis amicis. ¶ Tertius Rex est. I. mors.
O quam magnus rex fratres: quia omnes superat: potentes: sapien-
tes: fortes: divites: pauperes: nobiles: sanos: infirmos
&c. omnes regit. Et ibi bene scribit Legi: quia tantum
de terra habet quantum corpus tegere potest. Magnus

Primus
Rex

Secundus
rex

Tertius
rex

De amore ad proximum Moralitas. xx. 23

fuit Alexander Macedo: sed audi quid dicat.
En ego qui totum mundum certamine vici
Dicitur Alexander: vinco in hora brevis.
Omne tenens regnum: cunctis dominabar in orbe.
Nunc non teneo: nec mihi regna valent.
Reges sternebam: me mors durissima sternit.
Omnia mortalium: mactator nunc ipse miser. Et rursus
Aspice me miserum corpus cui cuncta fauebant
Nunc brevis in stricto me tenet urna loco. Pic narra-
bystoria tristi philosophorum: qui sepulchro Alexandri
astiterunt & loquebantur de miseria eius.

De amore ad proximum Moralitas. xx.

Abet fulgentius in libro quodam de gestis ro-
manorum: quod ciues romani hoc modo amore
scripsere. Imago depicta erat amoris ut in
uenis quidam videret. Pulcher erat aspectus
Ornatus habitu viridi: eius facies erat dis-
coperta: & nudatum caput. Huius in fronte scriptum erat.
Hyems & estas. In latere quod apertum erat sic scriptura
iacebat Longe & Prope. In uestimenti finibus sic scriptum
insuper fuerat. Mors & vita. Item hec imago nudos
gestabat pedes. ¶ Ad propositum. Imago hec ad bo-
minis similitudinem iuuenis depicta &c. Ostendit ue-
rum nunquam amorem senescere: nec in necessa-
rijs deficere. Sed semper iuvenescere. Caput faciesque
eius discoperta manebat. In signum quod verus Amor
diu non potest latere interius in corde: sed se exterius
ostendit in opere. Unde Gregorius. Probatio dilectio-
nis exhibitio est operis. Item Gregorius. Amor dei
nunquam est ociosus: operatur enim magna si flet: si ante
operari renuit amor non est. ¶ In fronte imaginis scri-

Imago
Amoris

Moralis

ptum erat hyems &c. idest prosperitas & caliditas in si-
gnū q̄ ueri amici cordis secreta adinuicem nudare de-
bent: & necessitates quaslibet alter alteri ostendē. ¶ 36
in latere scribebatur Longe & Prope. Unde ostēdatur
q̄ amicus ita longe cum distat diligi debeat ut prope
cum adest. ¶ Item in fimbrijs scriptum erat Moys &
vita. in signū q̄ amor uerus & perseverans fuit in vita
ita & morte nudatos pedes habebat. Quia amici se mu-
tuo debent diligere. non propter beneficia: quia tunc
amor esset falsus: sed ex caritate & ppter seipsum. Quot
sunt qui amicos diligunt: ut solum accipiant. Ille non
amicorum bonorum est amor: sed pictus & falsus. Et
ratio est: quia teste Salomone proverborum. 17. caplo
Omni tempore diligit qui amicus est. Igitur ponatur
q̄ illum quem ob beneficium diligit ueniat ad infortu-
nium aliquod: ita ut tibi amplius non possit beneface-
re. Quid facies? Certe quia fictus & non uerus amicus
existis: ipsum relinques.

De peccato Moralitas. xxi.

Dea Uesta cum Lilio quinque habens folia
pingebatur apud antiquos & ueteres: & in fo-
lio quolibet uersus quinque scribebantur:
quos templi sacerdos in concursu populi
ad ipsius Dee templum exponebat. ¶ Pri-
mi scriptura talis erat. Ex tuo corde me dilige: quia cō-
solabor & letum faciam. ¶ Secundi scriptura folij: Di-
lige me in uoluntate tua: quia te fortifico in uiribus et
in natura. ¶ Tertijs scriptura: Dilige me finaliter & a di-
abolo & suis te quippe defendo. ¶ Quarti folij scriptu-

ra In me tuus requiescat cogitatus: quia deum con iun-
go & hominem. ¶ Quinti folij scriptura ex omnibus
alijs conclusa. Consolo: fortifico: saluo: diligo: cōiungo. Moralit
¶ Ad propositum. Peccatum hominē q̄ grauem red-
dit & ponderosum. Unde David in psalmo. 37. Iniqui-
tates mee supergressę sunt caput meum: & sicut onus
grauē grauate sunt super me. Tam pōderosum est pec- pōdus
catu: q̄ nihil eo ponderosius. Quod pater: quia domi- peccati
nus in mēsam habet fortitudinē Job. 9. c. Si fortitudo
queris: robustissimus est ille. Celi habet fortissimā soli-
ditatē. Job. 37. c. Tu forsitan cū illo fabricatus es celiz
qui solidissimi quasi ere effusi sunt. Terra habet solidi-
tatē. Ecclesiastes 1. c. Terra autem in eternū stat. Et ta-
men ita est ponderosum q̄ nec ipsum deus potest por-
tare Niere. 23. c. Si dixerint quod est onus domini di-
cens ad eos. Vos estis onus proijciam quippe uos. Lo-
quitur dominus ad similitudinem illius qui onus por-
tat graue: qđ intantum ponderat q̄ ipsum proijcit. Isa-
ie. 45. c. Prebuiisti mihi laborem iniquitatib⁹ tuis. Nec
celum ipsam potuit sustinere: sicut patet in Luciferō: cu-
lus superbia sic fuit ponderosa q̄ celum fregit: & ipse sta-
tim cecidit. Luce. 10. ca. Videbam Satban sicut fulgur
de celo cadentem. Nec terra ipsum tolerare ualuit. Si-
cut pater Numeri. 16. in Datan & Abiron: quia terra sub
eorum pedibus rupta eos deuorauit uiuos. Ecce q̄ tā
ponderosum est peccatum: q̄ pte sui ponderositate des-
premit: celum frangit: & terram scindit. ¶ Et ideo con-
tra peccati ponderositatem loquitur dea Uesta. Ex to-
to corde me dilige &c. Quia cōscientia munda semper
est iocūda. Tullius in lib. de amicitia. Cōscientia bñ acte
uite multorūq; benefactorū recordatio iocūdiissima est

De peccato Moralitas. xxi.

Et Augustinus. Bona vita semper gaudium habet. Nō sic est de peccato: quia per illud homo pingitur et trīstatur. Augustinus in lib. cōfessionum. Iussisti inquit domine tuere sic est ut pena sit sibi omnis inordinatus affectus. Et licet peccator quādoq; foris videre videatur tū intus sagittat stimulo conscientie. Peccatū tante est malignitatis q; hominē debilitat quo ad bonum naturale. Vide. b. Tho. 12. q. 109. ar. 9. tertia pars. q. 20. ar. 3. Exemplū habemus in Salomone qui post q; peccauit ita fuit debilitatus ratione et in tātā uenit demētiā q; deum dereliquit: et coluit idola. 3. Reg. 11. c. Sic et Adam qui ad tantam demētiā uenit ut a facie domini absconderet. Et peccatum homines priuat fortitudine. Exemplū de Sansone qui tantā habebat fortitudinē q; leonē interfecit manibus illum lacerauit. Maxilla asini tot homines interfecit: sed tantū ob peccatū fuit debilitatus q; a femina superatus est. Sic Hercules Iason: Paris et Alexander magnus. Et peccatum mortem accelerat. 23. q. 4. c. Vindicta. Et glo. 12. q. 1. in. c. dilectissimis. Et ideo dea mūditiē loquit scdm uersum di. Dilige me in uoluntate tua: quia te fortifico in uerbis et in natura. Propter peccatū Asmodens qui diabolus est luxurie septem viros ob luxuriam strangulauit. vide in thobia. c. 3. Propter peccata demones confundūt nos et preualent contra nos. Qd dea uestia. i. deus cernens loquitur tertiu uersum di. Dilige me finaliter et a diabolo et suis te defendo. Unde Dauid in psal. 90. Scuto circūdabit te ueritas eius et usq; a demonio meridiano. Similiter quia propter peccatum natura humana de paradiso

De penitentia Moralitas. xxii. 25

terrestri electa est: et ad infernum alligata et. Ideo loquitur et uersus quartū. v3. Requiescat in me tuus cogitatus et. Ex istis cōcluditur quintus uersus: Consolor. q; deus si peccata dimittimus nos cōsolat. Unde canit ecclesia. Benedictus deus et pater domini nostri Iesu: pater misericordiarū et deus totius cōsolationis qui cōsolat nos in omni tribulatione nostra. Et Sequitur fortifico. hoc est contra peccati ponderositatē quia gratiam suam concedit qua possumus esse fortes in bello et contra antiquū pugnare serpentem. Confidite ego sum nolite timere. 2. Parci. 6. c. Item quia peccatum boiem ducit ad interitū et mortem: dicit Salmo quia nullus nisi per christū saluabitur. Ipse enī saluū faciet populum suum a peccatis eorum. Luc. 1. p. Et de immunitate eccle. in. 6. in. c. decet domū dei. Itē quia peccatū animā interficit: q; priuat ipsam gratiam qua uiuit: dicit. Diligo. quia quē deus diligit nō moritur et uita spiritali qua ipsa anima uiuit. Unde Paulus ad cor. 6. Qd adheret deo vnus spiritus est euz deos: idē ipse est immortalis. igitur et aia et. Itē quia peccatum boiem a deo diuidit adiūgit: Coniungo. s. boiem deo et cōsortio angelorum. Quia deus caritas est: et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. et Aug. sup Joā. talis vnusquisq; est qualis est dilectio sua. Si deū diligis deus es: si hominem homo: si terram terra.

Peccatū aia et interitū

De penitentia Moralitas. xxii.

Penitentia in tēplo deo ueste ad similitudinē armati militis depingebat. Et in militis galea sic scribebatur. Anchora sum saluans: et stabilitas homines cōtra tēpestates et yndas peccati. Et in lorica hec erat

Boies in pſperitate nō cognoscunt

ſcriptura. homo in eſerēs rōne non icedat: qm̄ ego ſuſ porta ſalutis ⁊ vite. ¶ In ſcuto ſic ſcribebat. Oēs penitētie aſſumite crucē. qz ego ſuſ via grē deducēs ad ianuā patrie. ¶ Ad ppoſitū. in figura militis armati penitētia pingebat. ad oſtendendū q ſemp armati ut cōtra diabolū pugnātes eſſe debemus. Itē ad oſtendēdū q uſqz odvīuimus nunq̄ quietamur a tētatiōib⁹. Unde Bernar. ſup cār. Caſtrū aie noſtre in terra inimicorū ſuū eſt: ⁊ vñ diqz oppugnat. ¶ Interius pugnat carnis ꝓcupiſcētia. qz caro ꝓcupiſcit aduerſus ſpūz zc. Cōtra iſtā vigilet rigoꝝ diſcipline. Caſtigo corpus meū in q paulus ⁊ in ſuitutē redigo zc. ſoris mūdus ⁊ demonia. quia mūdus caro demonia diuerſa monēt ꝓelia. Contra pugnā iſtā vigilet ꝓfeſſiōis frequētia: qz ut ingt Aug⁹ in li. de penitētia. Cōfeſſio eſt ſalus aīarū diſſipatrix vitiōis: reſtauratrix virtutū: ꝓpugnatrix demonū. ¶ Retro moriſera ꝓſequit delectatio: ꝓ ꝓccatoꝝ carnaliū recordatiōe. Cōtra iſtā mortis vigilet memoria eterne. Eccl. 7. recordare nouiſſima tua ⁊ in eternū nō ꝓccabis. Et ideo ait Bualteri⁹ in Alexādreide. O felix mortale gen⁹ ſi ſemp haberet Ethernū ꝓe mēte bonū ſinēqz timere. ¶ Ante: qz homo bonū inceptū deſerit. Cōtra iſtā vigilet oratiōis frequētatio: que hominē ꝓſeueratē reddit in bonis: quia qm̄ homo orat eſt dño loquit. ⁊ ſic amor ei⁹ reaccēdit ad ipſū. ¶ A dextis ⁊ iſtar ingendo ꝓrimorū. Cōtra hoc humilis vigilet patiētia. ¶ A ſiniſtris in ſtat emulatio de ꝓximis bonis. Contra hoc vigilet fraternā dilectio. Unde vita humana debet ꝓ quatuor rotas currere. ¶ In ꝓma rota ſcribat Lego qd feci. In ſecūda Lego qd facio. In tertia Lego qd fatiaꝝ. In q̄ta Lego vñ ueni. qz breuiter

Moralitas. xxiii.

maneo: ⁊ breuiter trāſeo. ¶ Quatuor ſtultitias hoc in mūdo iuenio. ¶ Prima: homo audent in iſto ſtatu. ſin ꝓccato viuere: ⁊ tñ nullus audent nec mori vult in eo. ¶ Scōda: homo querit qd inuenire nō ꝓt: amittit qd ꝓt inuenire. Quia homo querit dñū viuē ⁊ nō ꝓteſt amittit bñ viuē ⁊ ꝓt ſed nō vult. ¶ Tertia: homo nō cogitat qz mors mala ⁊ vita mala ſil ꝓcurrunt. Nā ait Aug⁹. iꝓſſibile eſt male viuē ⁊ bñ mori. ¶ Quarta: bñ ſemp itēdit bñfacē ⁊ tñ nunq̄ bñfacit ⁊ nō corripit q ſemp cras ꝓponit ⁊ uñq̄ exequunt bonū ⁊ corripit vitā ſuā ꝓit ⁊ nō faciūt. hic ꝓactica ꝓ oēs ſtar⁹ diligēter

Boies in pſperitate nō cognoscunt Moral. xxiii.

Habēt naturales qz quidam piſces ſunt in mari qui Delphini dicunt. Hi cū hominū uoces audiūt: gaudēt: ⁊ libēt aglonarem nētū ſentiūt ſtante. ¶ Ad ꝓpoſitū. Cū aglo ſtat. i. cū boi accidit iſfirmitas corporis que per aquilonē ſignat: qz ille eſt frigidus ⁊ iſta frigida: qz in tali ſtatu homo nō tantū ꝓccat: ⁊ refrigēſcūt boies aliquātulū in mūdi amore Audiūt uocē chriſti ⁊ ſuoz ꝓdicatoꝝ uocatiū ad penitētiā. Inſirmitas ſup eos inſequitur: ⁊ ſic non tantum in mūdi amorem dilas tantur. Unde Dauid in ꝓ. 82. Imple facies eoz ignominia ⁊ querent nomē tuū dñe. Et ꝓ. 77. Cum occideret eos querebant eū zc. Iſa. 26. Domine in anguſtia queſierūt te. Ceſſante vō uento aquilonari ⁊ ſtante auſtro qui eſt uentus calidus. i. dum homo in ſanitate cōſtitutus eſt ⁊ in mūdi huius ꝓſperitate chriſti ⁊ ſuoz rñ ſeruorū uoces obaudiunt: deridēt ⁊ faciūt truſtaꝝ ⁊ ſic dominum derelinquunt ⁊ obliſcuntur. Unde Deuterono. 33. In craſſatus eſt dilectus ⁊ reſcaſcitauit

Quatuor ſtultitias

1^a

2^a

3^a

4^a

Natura delphini

Horat

De sanctissima cruce

Et Quintus Curtius. fragilitatis humane nimiam prosperis reb⁹ obliuio est. Et dominus deus per Isaiā 22. Locutus sum ad te in abundantia tua. et dixisti nō audiam. Intantum huius prosperitas mūdi indurat hominē q^d pro deo mūdū colit. q^d pater quia plus illum diligit q^d deū. Si enim deū diligeres: nequaquā ipsum offenderes. Probatio dilectionis exhibitio est operis ait Grego⁹. Si autē ab eis ista prosperitas tollatur in deū conuertunt. Exēplū de Nabuchodonosor rege potentissimo reuoluto: postq^d flagellatus ē de regno suo est electus benedixit deū celī: et dixit. Benedico deū vinētē in secula seculorū et glorifico: q^d omnia opera eius uera sunt. Et sic patet q^d multi in prosperitate sunt positi: quibus melius foret oppositi. et q^d non deū ut faciūt tantū offenderēt. Et hoc est: q^d in prosperitate positi se nō cognoscūt. Quia si cognoscerēt q^d homo puluis est et cinis. Ben me: non tanta ppetrarēt facinora: sed in humilitate perseuerarēt. Quid igit supbis terra et cinis? Nunc autē quia insipiens factus est cor eorum. ideo nolunt intelligere ut bene agant: et Cognoscite nos o mortales.

De sanctissima cruce Moralitas. xxiii.

Quidā fuit qui ad vicinū suū ueniēs. fletu cōquestus est dicēs. Arborē in meo horto habeo infelicē: in qua uxor mea p^{re}ma suspēsa est: postmodū secūda: demū tertia. Cui suus respōdit vicinus. Miros te virū prudētē talē diu arbore sustinere et tot lachrymas fūdisse pro illa. Cū igitur tibi mala intulerit tot et dispēdia: rogo te ut mihi de arbore ista surculos concedas ut meo in horto serā. nā forte te arboris illius cū

Moralitas. xxiii.

Inuenti nō poterunt surculos mendicare oportebit. Ad propositū. Arborista crux dicit sancta. iuxta illud Cant. 6. Sub arbore mala suscitauit te. hec igit in hominis ponit horto cū in anima dominice passionis uersat memoria. Est enī horti quasi anima ipsa in qua deus virtutes seminat. Cant. 6. Dilectus meus descendit in hortū suū. Unde ait Beda. Hortus dilecti est aia sancta. In anima igit ista tres suspēdunt uxores hominis. Cū in vna arbore penitētie. tria illa peccata dēferunt. de quibus prime Joā. 2. dicit. Omne q^d est in mūdo aut est ex cōcupiscētia carnis: aut ex cōcupiscētia oculorū: aut supbia vite. Homo enī natus in mundo quasi tres ducit uxores. Una est carnis filia et Voluptas dicitur. Secūda mūdi et Cupiditas dicitur. Tertia filia diaboli et Supbia uocat. Sed quādo peccator dei gratia penitētie adheret arbori: istas tres nō habet uxores: sed suspēdunt. Voluptas enim fune suspendit penitētie. Cupiditas fune elemosyne. Supbia fune humilitatis et obedientie. Quod diabolus nō sustinēs homini suggerit q^d ista sustinere nō poterit nec perseuerare in hijs. Quapropter penitēs murmurat arbore hāc infelicē uocat: nō cogitās per ipsam culpā remitti et vitā eternā largiri. Unde Gregorius primo moral. ait. Si mēs in deū forti intētiōe dirigim⁹: gēd sit in hac vita dulce putat esse. Quod affligit nequaquā extimat trāsire per mortē appetit ut obtinere plenius vitā possit. Oportet igit vnūquēq^d crucē suā tollere: et passiones mortificare: si uolumus cū christo regnare. vnde Christus Matth. 16. c. Qui uult uenire post me abneget semetipsum: et tollat crucē suā et sequat me.

Quo modo diabolus bonis inuidet hominibus.

Estet Plinius arborē quādam esse in in-
dia, cuius flores z fructus dulce pducunt
saporē in super z odorē. Prope hanc qui-
da uersatur serpens qui uocatur Aspid
ipsam q plurimū odies: z ut illius fructus
z flores penitus destruat ipsius radicē intoxicat uene-
num mittēs. Quod terre illius cernētes hortulani, ty-
riacam protinus accipiunt z in virga quadā illius ar-
boris in summitate infundunt: sic inde mox uenēā
expellunt: ita ut arbor post reddat secūda. ¶ Ad pro-
positū. Per hanc arborez homo intelligi potest: iuxta
illud Matth. 8. Videō homines quasi arbores ambu-
lantes. Fructus huius opera sunt nostra: quia sicut
arboris cōditionē fructus ostendit: sic opera bona bo-
minis conditionē manifestant. Matth. 4. Ex fructi-
bus eorū cognoscetis eos. Fructus pducit dulces: ita
ut sapiētie dictū aptari queat. Flores mei fructus bo-
noris z honestatis. Hōs serpēs antiquus fructus non
ualens aspicerē uenēā ad huius arboris posuit radi-
cem ipsum uastans z intoxicās. quādo in peccatū pri-
mū parentē eius suggestionē ruerē fecit: sicqz arbor
ista fuit infecta: ita ut fructū dulce nō posset facere: qz
per bona opera homo in telū ingredi nō poterat. Qd
hortulani sapiēs ut cognouit, s. pater noster ille cele-
stis tyriacā in istius arboris virga trāsfudit: qz ex virgi-
ne que virga dicitur ut ait Isaias cū dixit. Egre-
diat de radice iesse. tyriaca. i. filius dei ortus est. z uenenum
peccati ab humano genere per crucis sue supplicium
expulit. secundā reddit arborē sterilē. Et ita dulcedi-
nem pristina tyriaca mediāte arbor ipsa recepit: quia
nunc ualeat homo per boni opis fructū z penitētie vi-
tam eternā psequi. Ad Ro. 6. Nūc autem liberati a pec-

Morali

tato serui autē facti deo habētis fructū in sanctificatio-
nem. finem vō vitam eternam.

Qualiter diabolus fideli inuidet aie Morali. xxvi.

¶ Inter philomenā z bubonez ut naturales
dicitur est odiū: ita ut cū cantat philomena:
bubo ipsam in predā rapere certat: ponēs
insidias ut interficiat. qd cernēs philome-
na rubā uel spinā ingreditur z inde a bubo:

nis insidijs se pseruat. ¶ Ad ppositū. Per philomenā
fidelē animā sanctāqz intelligimus: quia ad hoc crea-
ta existit: ut suū dñm per iugē cōtēplationē laudet z de-
uotionē. Laudati igitur bubo. i. diabolus insidiatur.
qui obscuris latet in tenebris. s. peccatorū cordibus: ut
eos absorbeat z pdat. sed anima rubā seu spinā debet
ascēdere. i. dare penitētie vitā asperā: z sic insidias ini-
mici poterit euadē. Qui autē a suis manib⁹ ut ad spi-
nā. i. penitētiā ascēdē vult euadē has videlicet tres cō-
ditiones. 1. dēre ab angelo ppositas obseruet. Prima est
pōdera in statera pōdus ignis. Scdā mēsurā statū uē.
¶ Tertia reuoca diē que pterijt. ¶ Primo inqt. pōde-
ra in statera zc. i. amorē dei in statera pone: z pondera
bū. Utrū plus deū q mādū diligas. Et si plus deū dili-
gis: bū pōderasti. Si min⁹ mādū amorē pije. qz super
oia diligēdus est. Pōdera item in corde tuo z pondus
ignis iferni mediāre. qz ita homini erit pōderosus q
grauitatē ei⁹ nō poterit aliqz sustinē. Cui⁹ tāta est vio-
lentiā z fortitudo. qd Aug⁹ dicit. q ignis ille a nro dis-
fert cū in pena ut nō a picto in pietate. O res mirabilis.
ibi isup s. Gregoriū. est flāmacū obscuritate: mox sine
morte: finis sine fine. Si hec feceris bū cogitasti. spinā
ascēdere poteris. De ipso igne inferni vide theolo-

Morali

Tria sunt
pondera
da

pm

Qualiter diabolus fideli aie inuidet

Secundum.

gos in quarto sententiarij circa finem libri. ¶ **Secundo** amorem dei tui pondera: qui nos ita dilexit cum esset dominus excelsus q̄ ob amorem suum in nos: nostram assumpsit in firmitatem: p̄alitatē: mortalitatem: passibilitatem: paupertatem: finitatem zc. qui erat sine tēpore z eternus: immortalis: impassibilis: diues z infinitus. Applica ad ppositum ¶ **Tertio** ait mēsurā flaturū vēti. i. vitam tuam que uēto cōparatur. Cū Job. Memento mei quia uētus est vita mea zc. Qd̄ breuis sit vita hominis pater. Quia qualibet hora vite sue homo tēdit ad mortem. Et q̄ cito finis homo ignorat: q̄a sicut herba nūc crescit: floret ac germinat: z eādem arefcit: sic homo crescit in pueritia z in adolescentia: floret in iuuentute: germinat in virilitate: sed eādem arefcit in senectute z morte. Mēsurā igit̄ diligēter vitā tuam: ut sic viuas sicut mori uelis. Nam s̄m Hieronymus. Qui non sic uiuit sicut mori uult: nec uiuit sicut christianus homo. Cōsideret igit̄ homo vitam suam: z ex tali cōsideratione caueat a peccatis. Vere si homo bene cōsiderauerit oriētalem uētum per quem hominis act⁹ designatur: inueniet impotētiam: in mūditiā: lachrymas zc. Si cōsiderauerit uētūz austrālē qui humidus est z calidus: per quem adolescētia designatur: inueniet carnis cōcupiscētiam z oculorum: supbiam vite. Mensura igit̄ uētum uernalem: qui frigidus z siccus est: per quem senectus designatur: z inuenies detractionē: irā: inuidiam in uēto occidētali qui humidus est z frigidus: per quem decrepitas designatur: inuenies putredinem: fetorem z escam uernium. Si igit̄ istos quatuor uētos bene mēsuraueris. uētum. i. vitam miserā inuenies magna signa humilitatis. Item ait. Reuoca dē-

em que preterijt. i. singula momēta dierū z noctiū: quo modo ista expēderis: utrum ad honorem dei uel in seruitium diaboli? Et si uideris ea expēdisse in inuiditiā z uoluptatem. reuoca illa tēpora per dolorē z abstinentiam: ut cum rege Egechia dicere ualeas. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine aie mee. Isaie. 38. c. Quicquid enim expēdit homo de tēpore et non in honorem dei: totum depeditur est. Unde de hoc exēplum habemus cuiusdam heremite: qui per magnū tēpus dissolutus fuit. eādem de suo cogitās statu uitāz in melius mutauit. Quod cum fecisset alter uenit heremita ut eūz uisitaret: inter alia ab eo quesitit cuius esset etatis? Cui ille. Quatuor dierum inquit etatē habeo. De cuius respōsione eūz miraret̄ alter sue vite originem exponēs ait. q̄ preter dies quatuor malus fuisset. Et ideo totum tēpus vite sue preter illos perditum reputauit. Ad idem in hystoria Josaphat quas scripsit Damascenus. Cum Barlaam heremita filium Regis Josaphat uisitaasset: z ipsum ad mūdi cōtemptum induxisset: ut eum sequi uellet ad heremum ait Josaphat ad ipsum Barlaam. Dic mihi pater quot annorū es? Et ille annorum sum quadragintaquinque. Ad quē ait Josaphat. Amplius pater mihi appares septuaginta annorum. Et heremita Barlaam. Si a natiuitate mea annos queris omnes bene dixisti: sed nullo modo a me in mēsurā vite cōputātur quotquot in mūdi uanitate expēsi sunt. Tūc enīz in interiori homine erā mortuus: z annos mortis nunq̄ nominabo. Reuoca igit̄ o homo diem que preterijt: quia demon inimicus noster nō dormit: semp nobis insidiat: tps per qd̄ tot bona ppetrare possemus depire facit zc. Practica ad libitū.

De passione domini 2c.

De passione domini z amore dei uersus animam et peccatores.

Moralitas. xxvii.

Rertur quedā Impatorē filiā delicate nutritā habuisse: que spōte raptorem est secuta. Veniens autē pugil fortissimus z bello inito cōtra eā ipso supato raptore Impatoris filiā accipiens reducta patri recōciliavit. Hāc pater susceptā post refectionē viro nobili sociavit in uxore z copulavit. Cū autē filia esset in cōviniō mltā dona diuersa recepit: a patre tamē vnā solū tunicā polimitā intertā vndiqz: in qua talis erat scriptura. Dimisi tibi ne adicias. A rege aureā accepit coronā talē cōtingētē scripturā. Ex me tua dignitas. A pugnatore vō anulū in quo scriptū erat. Dilexi te disce diligere me. A mediatore insup aliū accepit anulū in quo hec erat scriptura. Quid tibi feci z quātz. quere. A regis filio aliū habuit anulū in quo talis extabat scriptura. Nobilis effecta sum: nobilitatē tuā ne cōtēnas. A fratre p pzio aliū recepit anulū in quo sic scriptū erat. Accede ad me ne timeas: frater enim tuus sum. A spōso sigillū habuit in quo sic talis erat scriptura. Cōdicta es noli errare. Ad ppositū. Nec oīa fratres in christo respicere possumus qui nos a diaboli dīto per suā liberauit passionē. Impator enim est sup oēm rerū machināz. Rex qz eius in femore scriptū est Rex regū z dñs dñarū. Apoc. 18. c. Pater qz ventero. 22. ipse est pater tuus qui possedit z fecit z creauit te. Huic filia est aīa rōnalis que cū mortali peccato pbet assensum a diabolo raptore nolēs rapit: q. 15. q. 1. c. nō est. Nō est inquit Ambrosius qz cuiqz nostrā ascribimus erūnā. i. peccatū nō

Moralit

Moralitas. xxvii.

30

si nō uolūtati. Et Aug^o in. 3. delibero arbitrio. Nulla alia re mēs nra fit seru a libidis nisi ppria uolūtate. Volūtas igit^r hoīs est causa vitij ul^r virtutis per que aīa a diabolo nolēs rapit. 6. di. in. c. nasci. 8. q. 1. in. c. sciēdū. 15. q. 1. 8. et uolūtate in pñ^o qōnis. Si igit^r a diabolo rapit nō vis resiste ei: qz teste hiero^o. debilis est hostis z nō pōt vincē nisi uolētē. Pugil qui raptore deuicit christ^o est. Juxta illud. Nō est ali^o qui pugnet pro nobis nisi tu de us n^r. si insuper est n^r. Ad heb. 11. ait Paulus: Nusq^u enī angelos apphēdit: sed semē abrae. z ppheta dauid in psona dei. Narrabo nomē tuū srib^o meis. ps. 21. Jē spōsus est christ^o. Ofec. 5. Spōsabo te mihi i fide. Per spm enī pzi celesti sum^o recōciliati z ad pacē uocati. qz pax est nra qui fecit utraqz vntū. Cū per pacē dona s dicta recipim^o. Nā tunicā talarē z polimitā dedit aīe. s. carnē suā cādidiissimā pro nra redēptiōe: que polimita fuit. i. puluerisā seu ornata rosā rubeis: qz sua in flagellatione tota sua psona seu corpus iunctū sanguie erat. Et itextā ex vulnerā multiplicatione. Egdē bñ in ipā tunica scribi potuit Dimisi tibi. s. peccata redimēdo pprio sanguie tuā aīam: qz nō ex corruptibilib^o auro z argēto redēpti sum^o: sed pciōso sanguie Jesu christi Ideo ne adicias. s. sepe male agēs: sed uade iā noli amplius peccare. Dedit nobis insup Rex n^r christ^o coronā aureā gloriosāz dñi pro nobis uoluit coronari. Et ne rein ea scriptū possum^o iuenire. Ex me tua dignitas: quia per hanc coronā vite nos meruit coronare dño. decim lapidibus circumdatam pcciois qui sunt. Uita sine morte. Iuuentus sine Senectute. Pulchritudo sine Deformitate. Letitia sine Dolo. Cantus sine fletu. Premia sine Defectu. Amicitia sine Odio:

Corona
dehinc
nos cor
met

Quo modo diabolus aiam insequit

Pax sine murmure. Velocitas sine pōderostrate. Sciētia sine errore. Memoria sine oblivione. Sanitas sine infirmitate. Que oia Augustinus in libro soliloquio-
rū cōcludēs aiebat. O regnū beatitudinis eterne ubi
tu dñe spes sanctorū z corona glorie facie ad faciē vide-
ris a sanctis letificās eos vndiqz in pace tua que exu-
perat omne sensuz. Ubi gaudiū infinitū. Letitia sine tri-
stitia. Salus sine dolore. Via sine labore. Lux sine te-
nebris. Vita sine morte. Omne bonū sine omni malo
Ibi iunētus nunq̄ senescit. Ibi vita terminum nescit.
Ibi decore nunq̄ pallefcit. Ibi sanitas nunq̄ marce-
fcit. Ibi gaudiū nunq̄ decrefcit. Ibi dolor nunq̄ senti-
tur. Ibi gemit⁹ nunq̄ audit. Ibi triste nihil videt. Ibi
letitia semp habet. Ibi malū nullū timet: quoniā sum-
mū bonū possidet: qđ est semp videre faciē dñi vultus.
Ex quib⁹ oib⁹ bene cōcludit: qđ ex illa nostra est digni-
tas: quia per eā de filiis ire natū sumus filij z heredes
regni celestis. Christus isup pugnator noster dedit no-
bis anulū vnū rotūdū. s. dextre manus foramen. Ubi
nere iuenire possumus scriptū Dilexi te. Apoc. p. c. Di-
lexit nos z lauit nos a peccatis nostris in sanguie suo
Ideo discamus illū reamare. Un Aug⁹ in libro de cate-
tizandis rudib⁹ ait. Si amare piget: salte reamare non
piget. Et qre pater? Quia dilexit nos zc. Similr chri-
stus mediator noster nobis anulū alterū cōdonauit. s.
sinistre manus foramē. Ubi scriptū possumus inueni-
re. Quid tibi feci vel quātū. quere. Quid feci tibi o aia
Certe memetipsum exinanivi: formā serui accipiens.
Quia ecce de deo boiem: de imortali mortālē: de diuine
paupem. Et quare hoc fratres? Certe ut boiem pdituz
redimeret christ⁹. Itē christ⁹ filius regis eterni: nobis

Quing
Anulos
nob chris
donauit.

anulū tertiu tribuit. s. dextri pedis foramē: in quo scri-
ptū erat: Nobilis effecta es. nobilitatē tuā ne cōtēnas.
Ubi leo papa in simone natiuitatis ait. Agnosce o chri-
stiane dignitatē tuā: z diuine cōsorti fact⁹ nature. noli
in veterē vilitatē degeneri cōuersatione redire. Simi-
liter christ⁹ frater noster anulū quartū cōcessit. s. sinistri
pedis foramē. In quo scriptū iuenim⁹. Accede ad me
ne timeas: frater enim tuus sum. sic peccatores alloq-
tur dicens. Venite ad me oēs qui laboratis z onerati
estis z ego reficiā uos. Matth. 11. Preterea christ⁹ spon-
sus nř nobis suis cōcessit sigillū. i. lateris foramē z vul-
nus in quo redēptionis nře carta erat signata: qđ chri-
stus nřa redēptio ex sanguie z aqua defluēte suo ex la-
tere pncipiū accepit z cōfirmationē in sigillo isto in cir-
cuitu. s. eius vulneris scribit. Itē cōiuncta es amplius no-
li peccare: qđ separata aia bñdicta a corpore christi: z effu-
sa aqua nře redēptionis ex ei⁹ latere reformata est pax
z cōcordia iter deū patrē z humanā naturā: z iter ange-
los z boies: quia pace z cōcordia homo cōiunctus est
amori diuino. Applica diligenter quia pulchrum.

Quo modo diabolus aiam insequit Mora. xxviii.

Quedā vgo pulchra ualde Athalāres noie ut
bēt Quid. to. meta. alias rñsuz habuit qđ vi-
ta caritura esset: si cui nuberet. Que territa
fugiebat cōiugiu syluas frequētās. Verum
qđ cursu erat velocissimo statuit: ut quicūqz
ipsam in iugē hīe uellet pus cū ipsa cursu pēderet. z
si eā possit supare eius cōnubio fruere. Si vō supat⁹
ab ipsa existeret capite trūcare. Lū igit plures sub hac
lege eius cōnubia petissent z victi capita pdidissent af-
fuit Hypomenes thebanus iuuenis qui lege cōtēntus

Moralit

Diabolus
trahit
aie ne cur
rat ad de
um. p.

curfu pte dicitur cū vginē: z eius mor^o specie sperat obtinē
victoriā. Virgo autē sibi cōpatiēs dissuadebat cōnu biā
hypomenes vō ad Veneris currit oraculū z petit ei^o
auxiliū. Quē iuuenis misera tria ei poma largit^r: z q̄st
ter eis uterē instruit. Ambo igit simul cursum arripit
sed cito post vgo pterit fatigatā. Qui vinci metnēs pū
mā pomū plicet in obliquū. Qd admirās vgo ad po
mū diuertit se studio: z sic spatū sibi trāseūdi oedit. Cū
igit hoc iā tertio fecisset: z ppter poma aurea acgrēda
vgo de semita declinasset: iuuenis pmo uenit ad termi
nū: z sic illi per forē in uxore deuenit. ¶ Ad ppositū.
Virgo illa est aia nra multa ornata vutib^o: ad imagi
nē dei facta: agillima: qz hō per aiam suā pōt nō esse i
celo: modo in terraz. Ita qz quātū est ex parte aie satis
agilis est. Hāc ergo hypomenes. i. diabolus qui die ac
nocte currit ut eā faciat suis suggestionib^o adherere si
bi: z sic nō ptingat ad eterne vite terminū. Et ad hoc
faciēdū tria poma aurea pscit. s. iuuētutē: fortitudinē
z dei misericordiā. ¶ Primo iuuētutē. Quia hō iuue
nis si est bonus sic currit bonis opib^o ad terminū vite
eterne: sed diabolus in idus statim ante oculos ipsi^o pscit
cit primū pomū. s. iuuētutē z dicit sibi iuuenis es ne af
figeris tātū: bñ poteris esse bonus. Tēpus ad huc mul
tū restat: z sic multū hoc accipit pomū: qz dimittit ut
qz ad senectutē bona opa quasi instrumentū habētes ut
qz ad tēpus illud pueniēdū: sed decipiunt: qz Eccl. 9. c.
Nescit homo finē suū. quo ad locū: ad modū: ad tēp^o.
2° ¶ Preterea tētat de fortitudine dicēs: fortis es tuā in
hoc mūdo fortitudinē expēde: z cū senueris z tua defe
cerit fortitudo: tūc satis tēpestine poteris ad deū uertē
Dicēs tūc coronā vginis. Officiū eius. Stabis in eccle

sta pditiones audiēdo zc. Qino itā aliud facē nō ua
lebis. Et multi tērationi huic assentiūt: ut patet. qz mul
ti nūc iuuenes fortes z sani qui cū pleni deberēt vutū
b^o videri: totū est oppositū. Et quare? Quia sperāt oīn
vivere z in senectute bñfacere. Cōtra quos clamat Ec
cle. 25. dicēs. Quē iuuētute tua nō cgregasti: quo mo
do in senectute iuuenies? Nec ibi. Tales igit psallāt cūz
David dicēs. Fortitūdinē meā ad te custodiā. ps. 58. Et
Quidius in. 3. de arte amādi. aiat tales dum pnt ut be
ne operent^r dicēs. Dū vires animiqz sūt tolerare la
bores. Jā nūc tacito curra senecta pede. Vēture me
mores iā nūc estore senecce. Sic nullū nobis tēpus abi
bit iners. ¶ Itē tētat per tertiū pomū. s. per dei miseri
cordiā. De^o in aiaz fundit gratiā ut cogitet qz male tps
expēdet zc. z qz salē nūc in senectute suā vitā emendet
zc. Qd cernēs diabolus ait. Nequa qz fiet: z tunc pscit
boi seu aie pomū misericordie dei dicēs. Sicut vis viue
Cape voluptates donec uales: qz post mortē non pore
ris. Sufficit tibi qz ante oculos hec habeas vba anteq̄
moriaris. Peccavi fateor tu miserē mei. Nemini clau
dit hostiū. in quacūqz eni hora peccator igemnerit de^o
sibi ueniā largit^r. O quot ad iferna ob hoc descendunt
credētes in fine saluari. Sed decepti iuēti sunt ob pū
pionē quā bebāt. Licet eni libet est peccatori qz tūc qz
magno de dei misericordiā spare si vult peccata dimittē
z vitā emēdare. Sed nō licet qz quicūqz ipe uertit nolue
rit nalebit nolēs suā vitā emēdare qd est contra mltos zc.
De extremo iudicio Moralitas. xxix.

Quatuor euāgelistarū libri designāt 4° notitias mo
rales. ¶ Prim^o liber est scia accusās. In die iudicij
iudicij scribit. Supplicij eternū qd accipisti: qz dicta

De mundi uanitate

mea dereliquisti. ¶ Scōs liber est notitia angelorū bo-
noꝝ imperatū. Et in isto scribis Per momentaneā dele-
ctationē te a deo diuisti: ad illos ibis q̄b⁹ te adiūxisti.
¶ Tertio liber est notitia demonū iestitū. Et in illo
scribis. Nf es nobiscū ibis: igne cremaberis: ⁊ in deno
exibis. ¶ Quart⁹ liber est snia iudicis. Et in illo scri-
bis. Ite maledicti in ignē eternū qui par est diabolo: ⁊
angelis ei⁹. Et tūc erit hec uox reproboꝝ dicētū illud
Job. 3. Pereat dies in qua natus sum ⁊c. Ne ga pecca-
uimus: ga gaudium celeste perdidimus.

De mundi uanitate Moralitas. xxx.

Quānt poete ⁊ Isidorus in. ii. ethimo. q̄ in
quadā insula maris tres fuere syrene: qua-
rū vna cū cythara canebat: altera cū lyra:
tertia cū uoce humana: ⁊ ita suauē resona-
bāt melodiā q̄ iuxta insulā trāsēntes dor-
mire faciebant: dormiētes vō statim ascēdētes syrene
in pfundū maris demergebāt. Quod p̄cipiēs Ulyxes
inde trāsiturus timēs periculū iussit se in nauī firmari
⁊ socios aures obturatas ualde bñe. ⁊ sic tandē euasit
periculū cū multi tñ ante ipsuz demersa ab ipsis fuissent.
¶ Ad ppositū. Hec maris insula mundus est iste qui
vndiqz ags amarissimis circū datus est. Syrene tres
sunt que in mūdo uersantur ad peccatum incitantia.

Mundus
Diabolus
Caro.
Dinitie
honores
Delitie.

Cantilene tres quas canunt sunt

¶ Cantat enī mundus cum cythara ⁊ curiositate.

Moralitas. xxx.

¶ Diabolus honores ⁊ excellentias in uoce humana.
¶ Caro stimulat ad delectationes ⁊c. dicens. Iuuenis
es adolescēs si penitentia affligeris te ipsum interficis
q̄ labor nimius facit hoīem suū ipsius homicidā. Igit̄
quiesce ne añ tēpus curras ad montes. Si homo uult
inimicis parcere. Statim caro insurgit dicēs. Reputa-
bis p̄ nullā inuitas dabis causā ceteris iniuriā di te: q̄
vindictā nō sumis ⁊ sic eris causa peccati. Si uult ele-
mosynā dare. Ecce caro insurgit. Quā malū inquit est
hoc si nullus elemosynā daret homo conaret lucrari.
Nūc aut q̄ dam⁹ sunt ociosi: debes plus te diligere q̄
proximum. Custodi ergo te: nescis futuros casus ⁊c.
¶ Preterea si spūs dicat sanctus. abstinēdū a cibis ⁊ po-
tu amore dei: ⁊ ieiunādū obuiat caro. Quare ait: deus
creauit delitiosa nisi ut comedamus Non creasset nisi
uoluisset nos eis uti: q̄ deus ⁊ natura nihil frustra ope-
rātur. Deo seruiedū est in hylaritate. iuxta illud Serui
te dño in letitia ps. 99. Abstinētia facit boīem melan-
cholicū ⁊ pigrū. Deniqz si infirmitas sequeretur nōne
magnū esset peccatū nō posse deo seruire? Itē si homo
ex bona inspiratione uult castitatez seruare. Caro ait.
Si omnes uirgines essent totus destrueret mundus.
Et quare deo debet displicere q̄ naturale est? hec ⁊
bijs similia. Caro ita dulciter canit: q̄ plurimas sub-
mergit. ¶ Sic mūdus ut homo honores ⁊ ascendit ⁊
reputet ⁊ exaltet ⁊c. facit. ¶ Ita diabolus cū cantu di-
uitiarū cōgregandarum ut per fas ⁊ nefas ⁊ sibi ⁊ fa-
milie p̄uideat: q̄ post q̄ ait ipse senueris amplius non
poteris cōgregare: sic deficiet ⁊ familia ⁊ ad hospita-
leibitis. hic practica per uitia capitalia ut est superbia
auaritia ⁊c. O q̄ dulciter canūt isti equidē m̄ alioz mor-
E

Carnis i
ductio

Mūdi ex
hortatio
diaboli
ad porta-
tio

Alia a quatuor regibus infestat

talit pars ex istoru cantu in pfundū inferni demergit.
Nō sic fratres mei. sed nos stabilire z fortificare debe-
mus in nauī. s. penitētie z meditatione crucis christi cō-
siderātes que z quāta pro nobis bñdictus iesus sustu-
lerit. Itē aures obturare debemus fortiter: id est sensus
nostros fortiter claudere: ut nō desideremus nisi iesus
christū z hūc crucifixū. Auertamus aurē ut nō audia-
mus detractationes suurrations uerba impudica zc.
Oculos ne videant uanitates zc. Manus ne rapiant
aliena zc. sic in alijs sensibus. Et hoc est qđ Hiero⁹ ait.
Nos ad patriā inquit festinātes montiferos syrenarū
cantus: sorda debemus aure pertransire. Decille. Qđ
nobis dominus concedat. Amen.

¶ Anima a quatuor regibus infestat Morali. xxxi.

Egitur in annalib⁹ Judeorū qđ domina
quedā a quatuor regib⁹ diligebat maxime
z illi diuersas per nūcios litteras miserūt.
¶ Littere pūmi regis he fuerūt. In uolu-
ptate delitiarū erit tota uita tua si mibi per
amōrē fueris cōiuncta. **¶ Secundi Regis littere.** In
abundātia diuitiarū z cordis gaudij deduces dies
tuos: si me dilexeris. **¶ Tertij Regis littere.** Sup oēs
te extollā si me amaueris. **¶ Quarti Regis littere.** Si
mibi cōfenseris ut me diligas mibi eris spōsa dilecta: z
in eternū triūphabis. **¶ Ad ppositū.** Ista domina ita
pulcherrima que a quatuor regib⁹ diligit est aīa rōna-
lis que dicit dñs. Quia homo ut habet Aristo. 3. Etib⁹.
est dñs opationū suarū. A quatuor diligit regibus. s.
carne mundo diabolo z christo.

¶ Caro aīam diligit ut luxuriat: z delectatiōes capiat
¶ Mundus vō ut illam decipiat.
¶ Diabolus ut perdat.

¶ Moral
¶ Ar.
¶ Quatuor
¶ reges qui
¶ sunt

Moralitas. xxxi.

34

¶ Sed Christus ut coronet. **¶ Dūm i gis regis litte** prio regi
re. s. carnis hec fuere in uoluptate delictarū zc. huic
rica aīa dilecta respōdeat. Uade pabulū mortis: quia ab
alio amatore pūcta sum. Voluptates sensitiuas pmit-
tis: sed eaz finis est amarissimus. ut pater pferit in his
qui peccata horreda carnis ppetrauerūt: z in cōfessio-
ne amarissima vident: quia uerecundant z dolent zc.
Et bene Paulus carnis molestias descripsit cu dixit.
Caro cōcupiscit aduersus spiritū z spiritus aduersus
carnē zc. Gal. 5. **¶ Scđi Regis littere.** In abundātia
diuitiarū z cordis gaudij zc. huic respōdeat. Premia
tua sicut ymbriā spno: qđ fallibilia ea cernor. Ideo tecū
sit in pditione: quia nihil inuenerūt omnes uiri diuiti-
arū in manibus suis. Nec gaudiū tuū quero: quia
trāsitorū z labile. O mūde imūdas tenebras pariens.
quid faceres: si maneres. quem nō deciperes dulcis. si
amarus alimēta mēuris. ait Augustin⁹ in libro desym-
bolo tractatu. Credendū est magis uiris fallacib⁹ qđ
mūdi miseris prosperitatibus. falsis insanijs z uanita-
tibus: falsis in studijs ac uoluptatibus ait Bernardus
Et itē ipse Bernar. Plus crede litteris scriptis in gla-
tie qđ mūdi fragilis uane fallacie. fallax in pmijs vti-
tis specie: qui nūqđ habuit tps fiducie. Et qđ hoc sit neq-
querit Bernar. dicens. Dic ubi Salomon tam nobilis.
Uel ubi Sanson dixit inuincibilis. Uel pulcher Absalō
vultu mirabilis. Uel dulcis Ionathas multū amabi-
lis. Quo cesar abiit celsus impio. Uel diues splēdidus
tor⁹ in pñdio. Dic ubi Tulli⁹ clar⁹ eloqđ uel Aristote-
les sūmus ingenio zc. **¶ Tertij Regis. s. diaboli** ad aīas
hec sūt. Sup oēs te extollā zc. huic aīa dilecta rñdeat.
Excelsus dñs z humilia respicit ps. 112. Et Luce p. c.

Secorog

terto regi

Quo aia peccatrix zc. Mora. xxxii.

4ª regi

Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. Ideo uade demon supbissime. ¶ Quarti Regis scilicet chui si benedicti littere hec fuere. Si mihi pfereris ut me diligas zc. Protinus respōdeat anima. Et orde meo te affecto. Ecce animaz do dilecto. Veni igitur dñe: quia regnū mūdicōtēpsi. Carnē supauī. Diabolo nō accepi. Illico respōdit spōsus. Hanc amaui et exquisiui a iuuentute: et quesui mihi spōsam assumere: et amator factus sum forme illius. Sapientie. 8.

Quo aia peccatrix ad dñz reueri deat Mora. xxxii.

In annalibus legit hebreorū quādā oñam cuiusdā amoris pñetā fuisse magnitudie. Hec in eius arderet amorē: spōsum dereliquit pñtū alienoqz adhefit. Tandē diu sic illa in felicissima cōmorāte suā recogno-

scēs miserā ad spōsi sui mīssimi beniuolētiā captādā quatuor anulos cum litteris ei delegauit. ¶ Primi anuli scriptura. Amore lāgueo. ¶ Scōdi anuli scriptura. Languēdo peo. ¶ Terrij anuli scriptura. Pereñdo spero. ¶ Quarti anuli scriptura. Sperando reuiniſco. Litterarū vō tenor hic erat. Quē fugi diligo. quem dilexi fugio. qđ fugi doleo et dolēdo ac penitendo res-

Mora

leo. ¶ Ad pñtū. Anima nostra peccatrix est ista oñā que amore cuiusdā pñetā sponsum suū dereligit: qz aia amore Luxurie. Supbie. Sule. Inuidie zc. ipſis peccatis et demonib⁹ adhefit spēnēs Chriſtū saluatorem suū. Diu igit sic morāte et gratias spōsi sui ipsaz animā illustrāte. Quia Osee. 13. pñtū mīa israel. f. est ex te tantūmodo in me auxiliatūm. Hec ibi ipsa aia suū recognoscēs peccatū: et David qui ait. Peccaui. ordinat sui spōsi clemētiā pñderās qui clamat. ad ipsā. Tu autē

figura sup multa sunt uo. zc. Mora. xxxiii. 35

fornicata es cū amatoribus multis: nū reuertere ad me et ego suscipiā te. Hiēre. 2. c. ad ipsuz reuerti et demones derelinquere. Sed pus ut sponsum suū beniuolē sibi faciat quatuor sibi annulos cū litteris misit: qz quatuor imo quinqz aia ad deū uerti uolēs ex peccatis facit. ¶ Primo scribit. Amore lāgueo scilicet ex iesu dulcissimi spōsi dulcedine. ¶ Scōdo ait. Lāguēdo pereō. f. ex culpe pprie formidine. ¶ Tertio ait. Pereñdo spero. scilicet ex gratie diuine fortitudine: que talis ac tāra zc. qz omne peccatū ualet idulgē. de penitētiā distinctio. 3. i capitulo talis. ¶ Quarto ait. Spectādo reuiniſco. f. ex future glorie certitū die. ¶ Itē postremo dicit. Quē fugi diligo. f. iesum quē reliq. quē dilexi fugio. f. diabolum cui adhefit. qđ fugi scilicet per culpā doleo et penitēdo per pñtione cōfessionē et satisfactionē. Resileo deniqz scilicet cogitādo statū meū: reatū: tps amissuz: deū offensum zc. ut filius fecit prodigus. Luc. 15. c.

Figura sup illō mlti sūt uocati pauci vō electi. xxxiii

Egit qz qdā in terra fodiens ut in Roma suā dilaret domū quatuor tabulas pñctas fuisse inuenit. In pma hec erat scriptura. Ex paucis plurimi. In secunda vō sic erat scriptū. Ex plurimis pauci. In tertia.

Ex oibus nullus. In quarta. Qēs per vñū. Cū autem scripturā nō intelligeret quēdā virū dei rogauit: et pro istaz scripturaz expōitiōe oñm iterpellaret. Cui Angelus in somnis appens ait. Sic et sic intelligis. Expōitio igit talis est. ¶ In pma scribit. Ex paucis plimi. i. ex paucis hoib⁹. f. Adā et Eua plurimi sunt generati. ¶ In scōda. Ex plurimis pauci: quia ex hominib⁹ oib⁹ uocati. pauci sunt christiani et ex ipſis pauci sunt boni

De diuitijs et honoribus

Etideo ex paucis plurimi sunt reprobati. Quia multi sunt uocati pauci uero electi. Matth. 22. ¶ In tertia scribit. Ex oibus nullus. s. ppria uirtute potest mereri uitam eternam. Quia omnis sufficientia nostra ex deo est ait Paulus. ¶ In quarta uero sic. Sed oēs per unum. s. deus pater saluauit per unum. s. filium suum.

¶ De diuitijs et honoribus. Moralitas. xxxiii.

¶ Unde antiquos diuitiarum status depingebatur ut mulier uaga. Coronam habens in capite. Oculis uelata. Sceptrum regale tenens in manu dextra. in sinistra pauonem. Varijs induta uestimentis. sedens in currum: quem

¶ Moralit. quatuor traherent leones. ¶ Ad propositum. status diuitum ad modum mulieris depingitur. Quia ite mulier uaga et fragilis est et incōstans: iuxta illud. Varium et mutabile semper femina. Item femina nulla bona et ter mutatur in hora. Et hec multos isus habet amatores: quos tamen diu diligit minime. Ita diuitie nunc isti nunc illi adiunguntur: et in fine: tādē omnes dereliquunt. Unde David in psal. 75. Dormierunt somnum suum: nihil inuenerunt oēs uiri diuitiarum in manibus suis. Et ps. 48. Ne timueris cum diues factus fuerit homo: et cum multiplicata fuerit gloria eius: quoniam cum interierit non sumet oia: neque descendet cum eo gloria eius. ¶ Item ceca et clausis oculis depingitur: quia diuitie non magis diuitis personam quam pauperis respiciunt: et euerfo. Nam pauperis filius ad dignitates extollitur: filius diuitis quique fame cruciatur. Dic de filio prodigo et eius mercenariis. Quia ipse fame cruciatur: et mercenarii panis ab eo dabatur. Luc. 16. c. ¶ Coronam habet in capite in signum quod diues honoratur: et pauper coiter vilipenditur. ¶ Item in manu sceptrum portat: in signum quod pecunie obediunt oia.

¶ Item in altera manu pauonem in signum quod diu diues uiuit oia sunt ipsi ornata. Nam pauo quando catat ornat anteriora: caudam eleuando: sed posteriora deturpat: sic et diuites posteriora deturpant: quia in morte nudi et spoliati sepulti ad inferna descendunt. ¶ Varias in rebus reperimus uarijs. in mercatibus. in pecunatoribus. in furibus. in iudicibus. et. ¶ Sedet in currum: in quo superior pars in rotis: in inferi uertitur et euerfo. Ita in mundo quicquid magne diuitie ad pauperes per successionem denolunt qui in illis nunquam laborauerunt: et euerfo. Quapropter beatus ait Seneca. Ois fortune felicitas instabilis est. Et Sualterius in Alexā. Quid tibi diuitis opus est que semper auaris et furibus pariunt: quanto tibi plura parasti Tanto plura petis: et habendus acriter ardes. Et quidam ait. O fortuna breuis: cuius das munera que uis. In fundis cui uis: tu munera diuidis: ut uis das cui uis quod uis in tempore quo uis. ¶ Hic currus fortune seu diuitiarum quatuor leonibus trahitur: quia in diuitibus multis quatuor peccata grauius diant. uidelicet: ¶ Oblitio ¶ Primo regnat oblitio in diuitibus: quia si aliquis fuerit pauper et po- ¶ Ingratitudo ¶ Contemptus ¶ Superbia ¶ Ita diues fuerit factus: statim sui oblitus: nec qualis fuerit ante cogitat. ¶ Secundo ingratitude in ipsis deprehenditur: quia si aliquis pro eo quando pauper erat beneficium fecerit: septius ipsum benefactorem non recognoscit. ¶ Item tertio in ipsis regnat contemptus: quia si ex pauperibus ortus fuerit parentibus: uix eos uult nunc ipse diues aspicere: sed ipsos contemnit. ¶ Quarto in ipsis regnat superbia: quia diuites multi nec deum timent nec homines reuerentur. Imo eleuatur et superbiunt: quia magnas

De auaritia Mora. xxxv.

Ambrosio

habēt diuitias. Sed istis loquitur dñs per hiero. 9. c. di-
cens. Nō gloriē sapiēs in sapiētia sua: nec fortis in fo-
titudine sua: nec diues in diuitijs suis. Et quare nō de-
bet diues in diuitijs cor eleuare? Quia nō sunt hoīs
bona: que secum ferre non potest inquit Ambrosius.
Item in diuitibus regnant quatuor vitia figurata per
quatuor breues: scilicet.

Superbia

Auaritia

Luxuria

Inuidia

Applica ut vis.

De Auaritia Moralitas. xxxv.

Etatus Bernardus semel super puteū quen-
dā hominē stantē vidit scitillas de puteo exe-
untes deuorātē et macilētā faciē habētē et to-
to tremētē corpore. Quē cū admirās obstu-
puisset ab eo quesuit cur sic super puteū mor-
raret? Rēdit q. ppter bonorē. Et Bernardus. Cur ing-
corpus tremēs sic habes? Rēdit ppter timorē. Ad p-
positū. Per hominē hūc super puteū stātē et scintillas de-
uorātē: auarū seu cupidū itelligo toto vite sue tpe in la-
borib⁹ sudorib⁹q; ac vigilijs multis ad cumulādū in-
biātē. A quo quare sic faciat petas. Rēdebit. Propter
bonorē. nā libētē lucrari vult multa: ut corā oīb⁹ ma-
gnus videri possit. Semp igit ardescit miser: q. quāto
magis auarus habet et cumulat: tāto amplius sinit et la-
borat. Un̄ Sualterius in alexādreide. Quid tibi diuiti-
is opus est que semp auaris Esurtempariūt et ē. ut hūc
supra imediate. et Quidius in p de fastis ait. Creuerūt
et opes et opum furiosa libido: Et quā possideāt pluri-
ma plura petūs. Et Iuuenalis. Crescit amor nūmī quā

Moralit

De paupertate et Mora. xxxvi.

37

tā ipsa pecunia crescit. Causa quare tremet est: q. tu
met oēs. Si paupem aspicit ipsuz furē arbitrat: si ux-
rē et familiā ipsuz eos occidē iudicat sua bona credens
uelle furari: in nocte clamat latrones cū muritū in do-
mo strepit⁹ audire: in itinere arborum frondibus et ar-
dine motus formidat. Et quare hoc?

Quia acquiruntur cum labore.

Custodiuntur cum tremore.

Et pdunt cū dolore. Teste Gregorio: Nunq̄ sine do-
lore pdit qd cū amore possideat. Itē auarus semp est
macilēt⁹ pte inopia: q. semp comedit tristitia et marcida
Si ifirmat minime medicos querit: et nō audet dena-
riū expēdē ad usuz ppriū. Un̄ bñ ait moral Cato. Eger
diues hēt nūmos: sed nō hēt seipsuz. q. viuut bestialiter
et tota familia ei⁹ patit. Et bñ Salomon in Eccl. 6. c
ait de istis usurarijs et auaris. Est et aliud malū qd vi-
dit sub sole. vir cui diuitias dedit de⁹: nec tribuit ei po-
testatē ut ex eis comedat. et sic cuncti dies eius pleni sūt
erumnis. Eccl. 3. c.

De paupertate. et q. oēs in hoc mūdo pauperes sumus.

Moralitas. xxxvi.

Esert hiero⁹ tra Iouinianū. Diogenem in
paupertate ita pfectū fuisse q. uegetem bēbat
quā semp tra ardoris solē et nētoz furia et
dirigebat. Seu ut alij uolūt i syluis degebat
Ad hūc igit cū Alexāder uenisset: et sibi solis solatiū au-
ferret ob ipsi⁹ corporis vmbriā. ait phōs ipse. Nollē o im-
perator mihi auferres qd dare nō potes. Qd prudens
imperator itelligēs sibi pstinūbñficiū: discedēs concessit.
Ad ppositū. Per hūc paupēz nrm qlibet itelligi pōt
q. paupes facti sum⁹ nimis. ps. 78. In uegete demorā-

Diogenes
phōs

Moralit

De misericordia dei

Aug^o

tes: id est in hac vita mortali. Nam sicut neget uersatilis cōprobatur: et de loco ad locū ducitur: ita et vita nostra de statu ad statū collocatur. Nunc letus: nunc tristis: Nunc sanus: nunc eger. Nunc diues: nunc pauper etc. Job. 13. c. Homo natus de muliere breui uiuens tēpore replet multis miserijs etc. Dicat usq; ibi. Et nūq̃ in eo dē statu pmanet. Itē Aug^o in soliloq; ait. Vita fallax et ymbiatrica plena laqueis multis. nunc gaudeo: sepe tristor. nunc sanus: ita infirmor. nunc uiuor: statim morior. nūc felix appareo: semp miser existo. nunc rideor: ita fleo. Sicq; omnia mutabilitati subiacēt: ut nil vna hora: vno statu permaneat. Et sic omnes maximā penuriam stabilitatis ac firmitatis patimur. Sed quia hāc in presenti vita habere possumus minime. Uertite o mortales uegetē aduersus ardoris solē. i. hanc vitā nostram diligenter considerantes: et pauperes esse aspicientes aduersus mundi ac carnis delectationes. urentes animā: et gratia dei priuātes. Uerū iustitie solē christus aspiciamus. Qui ait Joānis. 8. c. Ego sum lux mundi etc. et sic nec per impetus uentorū mundi huius: nec carnis arboribus iactabimur. Et si Alexander insurgat ut nobis loqui uelit. i. si mūdus hic tyrān^o imanis nobis suggerat ut diuitias possideamus: honores: uoluptates: itā nobis sicut ymbria faciētē expellamus. q; solis lumē. s. christi saluatoris grā nos p̃uare intēdit. Et in perpetua paupertate nos esse disponit. Ueluti et diues ille epulo: qui ad tantā mendicitatē ac penuriā deductus est: ut aque guttā medicādo post mortē quereret. nec illā obtinere poterit. Luc. 15. c. Diuitie ergo mūdū o mortales et hafluant: nolite cor apponere. q; pauper facti sumus nimis. eo q; hic manentē ciuitatē nō habet

Moralitas. xxxvii.

38

mus: sed futuram inquirimus. Ad hebre. 13. c.

De misericordia dei Moralitas. xxxvii.

Ro pctō quocūq; nullus desperet pctōr: q; ut hiero^o testat. deus saluat clemētia quos dā: hiero^o nat iustitia. Et Crisosto. de penitē. distin. 3. in. c. talis: ait. Talis mihi crede: talis est erga homines dei pietas q; nunq̃ spernit penitentiā si ei pure et simplr offerat: etiā si ad summū q; peruenierit malorū et inde reuertī uelit: suscipit illū libenter et amplectit. Et de penitē. di. 1. in. 8. In actione. Lor stritū et humiliatū de^o nunq̃ sp̃nit. figura hec ibi. Quapp legi^o in hebreorū annalib^o q; ip̃erator quidā magn^o fuit tāte seueritatis. q; plurimos ex seueritate sua dānauit. Quadā igit die tyrannus hic cuiusdam puelle pulcherrime amore capt^o regnū dimisit ad tempus ut hāc uisitarer puellā. Cū igit illius domū uisitatet ab ea honorifice susceptus ob illius amorē imēsus ita clemēs ac pius est effect^o ut ad regnū suū reuertēs populo uocato inter cetera tria stulit dona maxima. Prīmū fuit q; per totū populū pclamauit dicens. Veniat vniuersi et misericordiā accipiant: q; oib^o offensas et iniurias remitto. Scdm donū. Omnes in filios adoptat suos qui suū delictū agnoscutz reuertant ad ipsū. Tertiū donū. Nullus diffidat: nullus desperet: sed corde summo summe speret. Ad ppositū. Imp̃ator iste deus est pater qui aū filij sui incarnationē tante seueritatis fuit et iustitie seu vindictę q; ob offensas angelorū malorū ipsos de celo deiecit ad infernū. Adā et Euam propter vnius pomi esum: qui parādiserant domini terre et habitationis bestiarum facti sunt cultores. Sen. 3. c. Item durus fuit: quia ex

Moralit

De misericordia dei

Hiero

De p[er]i
ptura suo
bis dat. 3
gratia

pria gra

peccato totū submersit mūdū. Sen. 7. c. Misit ignē cū
sulfure sup sodomā. Sen. 19. c. Submersit p[er] barones
cū exercitū suo Exo. 14. c. Percussit viginti milia p[er]
adorationē vituli Exo. 23. Percussit. 185. milia ex p[ro]p[ri]o
Sēnacherib ex peccato blasphemie. 4. R. 13. c. ita erat
iste impator durus et p[ro]us ad vindictā q[uam] David ex
clamās dī. Deus ultionū: deus ultionū 2c. ps. 93. Sed
postq[uam] admauit puellā. i. humanā naturā cū puenisset
ad eā per incarnationē filij sui: crudelitas et severitas in
clemētiā ac pietatē est uersa. Ita et taliter q[uod] p[ro]pter illū
amōre dulcis dñs seipsum flagellari: nudari: toto lania
ri corpe: ad ultimū cruci affigi p[er]miserit. O viscera mise
ricordie Jesu benigni f[ra]tres carissimi. Que maior p[otes]t ēē
filius hoīs putaret: decē mēsu fastidia sustineret: in ol
ueret p[er] p[er]nicio: subijceret parētib[us]: per singulas adoleret
etates: et post cōtumelias uocū alapas et flagella crucis
pro nobis fieret maledictum: ut nos a maledicto legis
abfolueret. Igitur ne in seruītutē diaboli et enozmitate p[er]
p[er]ij peccati in desperationē incideremus: nobis in sacra
scriptura et in euāgelij tria cecellit dona. i. gratias tres
largit[ur] est. quas per quatuor notarios ac p[re]cones. i. euā
gelistas. p[re]clamari fecit. Et q[uod] clamāt. Certe clamāt p[ro]
mo in christi p[er]sona. Venite ad me oēs qui labora
tis et onerati estis: et ego reficiā uos. Hoc patet in Mat
theo theonario quē suū cōstituit apostolū Matth. 9.
In Magdalena cui remisit peccata Luc. 7. In muliē
in adulterio deprehēsa cui dixit misericordia mor[is] super
eā. Uade iā amplius noli peccare Joā. 8. Ecce magna
bonitas dei qui sua ex misericordia peccatores de statu
culpe et dōnationis iuitat ad statū uenie et saluationis.

Moralitas. xxxvii.

39

Aspice latronē cui nō solū peccatū dimisit: sed et penā:
et ei gaudiū cōcessit dicēs. Amē dico tibi: q[uia] mecum eris i
paradiso. Luce. 23. Merito igitur clamat dñs. Venite ad
me oēs Matib. 11. Ecce inqt oēs: qui totū dicunt nihil ex
cludit. Si igitur oēs uocat: quare o miser cubinarie cō
cubinā nō dimittis: ut tibi dñs idulgeat. Quare p[ro]p[ri]o
famā nō restituis quē diffamasti 2c. hic practica p[er] vi
tia et peccata diligēter. Ecce oēs uocat. Nō igitur despēs
peccator 2c. Secūdū q[uod] pater eternus fecit clama
re est q[uod] oēs in filios suos adoptat qui suū peccatū ag
scūt. Et quare bijs solū qui delictū suū agnoscūt 2c. Di
co q[uod] extra de re. iur. in. 6°. Venia nō dat nisi correcto.
sed si hō suū nō cognoscit delictū: nunq[uam] corrigif. Un
est q[uod] multi in peccatis pseuerāt. Certe q[uia] se nō cogitāt.
Et iō inqt Seneca. Corrigi non vult qui peccare se ne
scit. David q[uia] suū agnouit peccatū idulgētiā p[er]meruit. 2
R. 12. c. Achab rex israel postq[uam] ab Helia p[ro]pheta audi
uit q[uod] morte vilissima et crudeli mori deberet pro eo q[uod]
uxor eius Jezabel cui cōsenserat Naboth iniuste iusti
ci iusserat. ut ei[us] vineā possideret: penituit et suū cognō
scēs peccatū scidit uestimēta sua et opuit se cilicio. Jeiu
navit: et in sacco dormiuit: et ambulauit demisso capite
p[ro]pter igitur talē suū delicti cognitionē ait dñs. 3. R. 21. c.
Nōne vidisti Achab humiliatū corā me. Quia igitur
humiliat[us] est mei causa nō iducā malū in diebus eius
De isto igitur rege clamat euāgelista Matib. 11. c. in p[ro]
na ipsius regis dicēs. Discite a me q[uia] mitis suus et humi
lis corde 2c. Tertiū q[uod] rex noster fecit p[re]clamare suū
itq[uod] nullus pro quocūq[ue] desper peccato cōmissō. Eze
chiel. 18. c. In quacūq[ue] die in gemuerit peccator omni
um iniquitatū eius nō recordabor. Nullus igitur despe

Secūda

Seneca

Tercia

De misericordia dei

ret pctor. qz sola hec desperatio ueniā nō hēt. Ut patet in Caim z Jnda pditore qui despati mortui sūt z dāna ti. Quapp Bern. ipsā misericordiā dei cōsiderās ad pedes crucifixi pstrat cū fiducia z spe dicebat. Oino pp mā suetudinē que de te p̄dicat o bone iesu curremus post te audiētes q paupem nō spnas: pctorē nō horreas. Nō horuisti cōfiterē latronē. Nō lachrymātē peccatorem. Nō supplicatē cananeā. Nō desphēsam in adulterio. Nō sedētē in theoloneo. Nō supplicatē publicanum. Nō negatē discipulū. Nō psecutores discipulorum. Non ipsos crucifigores tuos. Hec ille.

De misericordia dei.

Moralitas. xxxviii.

Quidā medicus cuidā obusauit militi tristis ualde z dolenti. Interrogatus a medico vñ esset. Rēdit. Ego suz de terra corrupta ualde: cūqz fontes oēs corrupti sunt. Interrogat⁹ cur sic tristis esset. Rēdit. Ego sum inquit talis regis miles z filiā suā mihi pulcherrimā tali in uxore pacto cōcessit ut eā seruare mūdā. z si sub mea potestate maculā incurreret aliq caput pderē. q̄p̄mū autem ipsa regis filia terrā intravit meā leprosa effecta est z imunda. Ideo mortis sentētiā timē tristis incedo. Tunc ait ne timueris cōsiliū tibi tradā optimū z sponsa efficiet sana. Et ipsum ad viridariū quoddā cōdūxit herbas ei medicinales ostēdēs z fructus mirabiles. In sup demonstrauit sub quadā spina magna fontem vñū a quo duodeciz riuuli procedebāt virtuosū ualde. In isto inquit fonte sp̄sām ablues: z ex herbis bis electuariū cōficiēs quo uteris: de fructibusqz reficietur: z sic p̄stine pulchritudini restitues. Credidit miles me

Moralitas. xxxviii.

40

dico z fecit sic z sp̄sā eiū sanata est. ¶ Ad propositū Moralit⁹ medicus iste spiritus est sanctus. Miles vñ peccator. Rex est deus pater: filia eiū rōnalis est aia ad dei imā ginē sine macula creata. Terra corrupta corpus est nostrum. cuius fontes oēs corrupti sunt adeo ut nihil ex his nisi corruptio procedat. per oculos: per nares zc. Alio ut aia tali corpori ex corrupto semie formato infundit⁹ peccato originali leprosa efficiatur z eterne mortis adiudicatur. Viridarium ecclesia est dei in qua sub spina. i. crucifixo sub corona spinea fons latet summe medicinalis. a quo duodecim riuuli oriuntur. Duo riuui sanguinis de pedibus. Duo riuui sanguinis de manibus. Duo riuui ex latere: vnus sanguinis: alter aque. Duo riuui de oculis. s. lachrymarum. Nonus riuus de ore. s. dulcia uerba. Decimus riuus sanguinis de capite. Undecimus riuus sanguinis de dorso flagellato. Duodecimus riuus de toto corpore. s. sudor sanguineus. Medicinales herbe dona sunt spiritus sancti in ecclesie sacramentis. fructus sunt misericordie opera bona z penitentie. In isto igitur fonte baptismi qui a passione chrisi virtutem habet lauetur anima z p̄stine restituetur pulchritudini. Jo. 3. cap. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritu sancto non potest introire in regnū dei. Ecce igitur dei misericordia: z amor eius quo modo peccatrici anime ex misericordia sibi necessaria donat.

De oratione Moralitas. xxxix.

Abet Solinus in libro de mirabilibus mundi q in India mons quidam est magnus z altus: z in Monte illo fons est a quo riuuli aquarū ad irrigandam totam

Morali

in circuitu terrā descēdū ac profusū. Cum igitur terra est arida et aqua indiget: incole uallū eam in mōte puellā mittūt pulcherrimā corā fonte cantantē. Tunc fons talis ut fert, virtutis existit: qđ ad illius uocē illico riuos abī dāter emanat: et sic pro necessitate instāte incolis subuenit illis. Ad propositū. Hic mons altus et magnus celū est: fons deus est pater: qđ omne datum optimū et omne donū pfectū desursum est descēdēs a p̄elū minū ait Jacob⁹ in sua canonica p̄. c. et in collecta dicit Deus a quo bona cūcta pcedant et. Aqua fontis huius est gratia. Unde ipse ait. Si quis sitit ueniat et bibat. Joā. 4. c. Terra uallium corda sunt hominum quia terrena sunt. Puella pulcherrima deuota est oratio: quā semp christus comitem in uita sua hē uoluit in hortō in passione et in cruce. Hac duce fratres carissimi corda nostra que sicca existunt irrigantur gratia deuotionis. Hanc ad deū patrē ut nostra irriget aīa spūali dulcedine mittamus: qm̄ fiet nobis qđ petim⁹. Unde Bernar. ait Nemo nostrū paruipendat orationem suā. Dico enim nobis qđ ille ad quē oramus nō paruipendit eā postqđ egressa est ab ore nostro. Ipse scribit eā in libro suoz: et vñ de duob⁹ indubitatē spare possumus. qm̄ aut dabit qđ petimus: aut qđ non itūtilis. Canat igitur homo cū hac puella ad deū et dicat. Adiuua nos deus salutaris noster et. ps. 78. Respice in nos qm̄ aīa nra sicut terra sine aqua tibi. ps. 142. Sed hic querit aliquis potētior et pncipalior est oratio? Rñ. deo qđ oratio dñica. s. Pater nř quies in celis et. qđ per christū ordinata. ut habet Matth. 6. c. Ubi dicit. Qđ oratis dicite P̄i nř et. Ideo sūma cū reuerētia est fiēda: qđ nobis est utilior et magis meritoria contra illos

qui hanc dimittunt: quia male faciunt.

Deus tria dat signa ut homo eternam mortem euadat.

Moralitas. xl.

Inronicis perhibetur: qđ Romanus populus columnam in foro statuit. Et super illā statuam Iulij Cesaris: cuius super caput Cesaris nomen scripserunt. Ante igitur mortem suam tria signa qđ illico et in breui more retur accepit. Primum fuit qđ fulmen de celo cecidit: et de statua primam ipsius cesaris litteram destruxit: id est. C. Nocte precedenti secundum accepit signum: quia eius camere fenestra tanto impetu ac strepitu sunt aperte: ut domum totam ruituram estimaret. Item eodem die mortis sue litteras sue mortis accepit. s. quo modo erat interficiendus: quas ille si legisset: mortem euasisset. Ad propositum. Sic de nobis et domino est deo: ut homo eternam mortē fugiat et euadat: tria ei dominus signa largitur et ostendit. Primum est littere. C. destructio. Per istam litteram. C. rerum cupiditas intelligitur et abundantia: qua homines in terra nominantur. Nullus quasi in terris bodie famam habet et nomen nisi diues fuerit et. Nam si quēfatur quis in castro aut ciuitate sit melioris prudentie statim dicitur. Dominus talis. Et hoc qđ diuitijs abundat. si enim pauper esset non cognosceretur. Et in hoc illud Quidij in primo de fastis uerificatur dicens Dat census honores. Census amicitias: pauper ubiqz iacet. Et quia igitur cupiditates et diuitie quādoqz mortis causa existunt. Ideo deus sibi primum tribuit signum auferendo eius ex corde diuitias et cupiditates ut saluare possit: et illum pauperem facit: ut qui per di

Morali

De mundi pompa 22.

uitas et cupiditates malis a deo recesserat per pauper-
tatem ad eum accedit. ¶ Secundum signum est quia
camere fenestre cum strepitu magno sunt aperte. Ista
camera est corpus humanum: quod cum quis pulchrum
aspicit et forte statim in peccatum cadit, et per fenestras
id est per sensus corporis: ut Visus Auditus et sic ad in-
fernum uadit. Deus vero uolens illum tali morte libera-
re facit: secundum signum. i. magnum strepitum in ca-
mera. i. corpore nostro per infirmitates et passiones ut
videtur. ut sic qui per fortitudinem ac pulchritudinem
deum offenderat: nunc per infirmitatem ad ipsum ac-
cedat. Unde David in psalmo. 15. Multiplicate sunt in-
firmitates eorum: postea accelerauerunt. Et Eccl. 31. 6.
Infirmitas grauis sobria facit animam. Et Igo de sa-
cto Victore libro. 4. de anima ait. Quosdam sciens deus
in multis peccare posse: flagellat eos in infirmitate ne
peccent ut eis utilis sit frangi languoribus ad salutem
quod remanere incolumes ad damnationem. ¶ Tertius
signum quod deus homini tribuit ne damnetur est quod
sibi litteras mortis sue tribuit imminentes: quas si lege-
ret non anime mortem incurreret. Si primus homo ac
parens noster Adam bene legisset in sua conscientia,
utrum de pomo comedere debuisset: an non. utique non
comedisset: quia oppositum faciens: legem fixam aspe-
xisset. quod in quacumque hora comedisset: mortem incurrere
debuisset. Legite igitur o mortales litteras quas uobis
deus mittit. i. conscientias uestras diligenter consi-
derate et videbitis quod in quacumque hora peccabitis filij
mortis efficiemini. Cesar si litteras legisset: mortem cor-
poris euasisset. Peccator si conscientiam examinet: et
bene in illa per discussionem legat: mortem anime non

Moralitas. XLI.

42

Intrabit. Aperiuntur igitur littere.

¶ Primo in corde per contritionem.

¶ Secundo in ore per confessionem.

¶ Tercio in opere per satisfactionem. ne si clausas bee-
retinuerimus: postea toto orbi manifestentur ad con-
fusionem 22.

De mundi pompa et apparentia. Moralitas. XLI.

Alexander magnus ut de ipso testantur hy-
storici: cum nobilis esset et magnus: tamen
malas habuit conditiones. ¶ Prima con-
ditio fuit: quia patrem suum Philippum tam
quam ignobilem contempsit: se Iouis fili-
um appellauit. ¶ Secunda quia cum esset Macedon
non tamen ueste macedona utebatur: sibi vituperosius
nimis arbitrans. ¶ Tertia quia non ut homo sed ut
deus uoluit haberi. ¶ Ad propositum. Sic modo hoc
in mundo de multis ostenditur: qui parentes ignobi-
les ac pauperes habentes: suos sibi parentes non fatentur
Sed si de eis magna loquuntur. et quod sint nobiles et diui-
tes 22. statim illos agnoscunt et in parentela illis attinere
magnis uocibus predicant. O pellis in flata. ¶ Item secun-
da ostendit Alexandri conditionem: quod uestibus ut ceteri idu-
unt. In prima non uestiunt: sed in scissuris: fragrantius:
nouis portamentis gaudentes: hodie uno: cras alio idu-
unt colore: et modo in super istius pueri: modo alterius
uestibus utentes. O uanitas uanitatum: hoc presertim in mu-
lieribus abundat magis: quia semper noua inuenire desiderant
22. Et hoc non solum in mulieribus: meriti etiam in aliquibus iuue-
nibus: qui non in uenes sed semine appellari possunt: quia instabi-
les et leues sunt in bono. Nam hodie sunt italici cras gallici.
habent caudas ut bestie: manicas quasi alas in signum

Moralis

¶ non ad celum sursum uolant: sed ad infernum descendunt deorsum. ¶ Item tertiam habent conditionem: quia non ut homines reputari uolunt sed ut deus: quia semper ascendere cupiunt. hodie sunt presbyteri: cras uolunt effici archiepiscopi: postea episcopi: et sic de alijs dignitatibus mundi: maxime de laicis quia si aliquis sit miles non sufficit nisi sit Baro uel comes aut rex. Ideo de istis tribus generibus est sicut de quodam: de quo dicitur quod cum infirmus esset sibi videbatur esse sine capite. Ad quem cum medicus quidam sapiens aduenisset illius agnoscens infirmitatem: capellum de plumbo eius capiti imposuit. Quo imposito ob frigiditatem plumbi ac ponderositatem: virtutibus accedentibus ait infirmus. Sufficit iam meum sentio caput. Sic applicetur ad propositum de istis qui in uestimentis uanitates ostendunt et superbiam: dum enim sani sunt credunt se esse sine capite: quia arbitrantur quod non sit peccatum uel magnum: et quod deus talia non aspiciat: sed facto capello de plumbo infirmitatis ponderoso: tunc deum qui eorum est caput: et seipsos cognoscere incipiunt dicentes. Manus tua domine tetigit me. Parce queso. Ecce quia iam deum videntem suas uanitates recognoscunt et.

¶ Historia de dei misericordia pulcherrima.

Moralitas. xlii.

Egitur in annalibus iudeorum quod in India tres leges fuere. ¶ Prima fuit quod rex populo suo in anno semel deberet se magna cum nobilitate ostendere. Et ratio erat ut eum populus cognosceret ac propter eius nobilitatem semper timeret. ¶ Secunda lex fuit: quod Rex et regnum per

quinque consiliarios regi deberet: ut scilicet in regno esset sapientia. ¶ Tertia lex fuit: quod proditores exilio condemnari deberent: ut rex sine inimicorum timore esset et regnum in pace quiesceret et possideretur. Super hec omnia accidit quendam magnum dominum et nobilem prodicionem fecisse. Qui deprehensus ut regis proditor secundum legem in exilium est missus. Quo facto tempore exilij sui litteras quinque consiliarijs regni deprecatorias destinauit: ut ad patriam posset remeare dicens. Peto ut ab huius improprij vinculo absoluiatis me. ¶ Cui consiliarius primus litteras talia continentes scripsit. Iudicium tuum iustum est iuxta legem. Quo modo igitur te iuuare possem nisi legi contradicere. ¶ Secundus consiliarius sic scripsit. Peccatum tuum magnum est et hoc dolendum est per viam iustitie adiutorium non est impendendum. ¶ Tertius consiliarius sic scripsit. In gratia mea non confidas sicut operatus es sic retribuetur tibi. ¶ Quartus consiliarius ita sic scripsit ipse. Quare tuum tibi delictum remitti debet: cum libere contra legem deliquisti. Non me offero in tue redemptionis precium. ¶ Quintus consiliarius sic scripsit. Non possum pati quod diu damneris: cito tibi erit salus. ¶ Ad propositum. Per istum regem deum patrem intelligo qui est rex regum et dominus dominantium. Per quinque consiliarios istas quinque intelligo virtutes et domicellas: scilicet

Veritatem

Sapientiam

Equitatem

Pacem

Misericordiam. Per proditorem qui magnus fuit

cū rege Adā intelligo qui cōtra regē celi fuit z quinque
cōsiliarios suos z quātū in eo fuit p̄didit: quādo cōsen-
sus sibi dicēti p̄buit. Eritis sicut oīj. Et ideo exular⁹ fuit
ā paradiso uoluptatis: z ad lachrymaz uallē z miserie
collocat⁹. Cū David in ps. 48. hō cū in honore eēt nō
intellexit. dic totū v̄siculuz ipsum. Iste igit adā litteras
qnque cōsiliarijs scripsit regio: z nullus eoz potuit nec
uoluit. s. quatuor auxilia dare. imo dicebat ipsa ueritas
qui bñ egerit bz legē bñ habebit: qui male z male. Insti-
tuta de iusticia z iure. i. iusticia. z. C. de statutis z imagini-
bus. i. ut v̄tutū. ff. de iusticia z iure. l. i. in p̄m^o. 12. q. 2. in
c. cum deuotissimā. Et sic de alijs dic cōsiliarijs. Appli-
ca diligēter. Sed qntus cōsiliarius. i. filius ppter nīmī
am suā misericordiā sic rescripsit exulato ade z toto hu-
mano generi has litteras dicēs. Nō possum pati q̄ oīu
dāneris zc. Et hoc fecit feria sexta qn in pascenē se deo
patri sp̄dte pro nobis in ara crucis p̄misit crucifigi. Ea-
mus igit oēs ad cōsiliariū istū fratres carissimi ipsum
rogādo ut nos per peccatū in ualle miserie collocatos z
exules a paradiso: ad statū gr̄e uocare dignet⁹: qz mi-
sericordia eius sup oīa opa eius. Et ut melius de ipsa
misericordia cōfidas: ecce q̄ christus redēptor noster
sanguinē suū fudit ex septē partibus corpis: cōtra septē
peccata mortalia capitalia. Ex capite. Ex quibus ma-
nibus. Ex latere. Ex duobus pedibus. Ex toto corpe.
Effudit sanguinē igit oīa ex magna humilitate con-
tra superbiam. Ex magna caritate: quia totus erat ar-
dens amore: contra auaritiā. Ex magna pietate: con-
tra ire peccatum. Effudit sanguinem ex magna copia:
contra odium. Ex magna sobrietate: contra peccatum
gule. Ex magna probitate z festinatione: contra peccatū

tum acidiē. Ex magna asperitate contra peccatum lu-
xurie. Ecce igitur illius caritatem. Vide christum tuū z
inspice vulnera pendentis ait Augustinus in libro de
virginitate. Sanguinem morientis: precium redimen-
tis: cicatrices resurgētis: Caput habet inclinatum ad
osculandum: Cor apertum ad diligendū: Brachia ex-
tensa ad amplexandum: Totum corpus expositum ad
redimēdum: hec quanta sint cogitate: hec in statera cor-
dis uestri appēdite: ut totus uestro figat⁹ in corde: qui
totus pro nobis fixus fuit in cruce. Applica diligenter
cum hoc: qz solus christus ueram caritatem z perfectā
ostendit: in super z misericordiam.

De fortuna Moralitas. XLIII.

Quid antiquos fortuna depingebatur in si-
nistra manu tres flores habere. s. Rosā mar-
cidam. Lilium cum folijs cadentibus: z Sol
sequium. Ad propositū. Per rosā mar-
cidam fortunam intelligo que cito transit.
Per lilium cum folijs cadentibus: corporis ornamen-
ta: ut fortitudo: agilitas: pulchritudo zc. intelligitur. Li-
lij enim folia dum florent stipiti adherēt: z optime odo-
rant ac visum confortant: sed cum de stipite cadunt se-
tent vilissime. Sic pulchritudo corporalis: fortitudo
inuentus zc. z gratie corporales dum florent: scilicet in
ipsa inuentute optime videntur omnibus placent: ma-
xime nanis mulieribus. sed cūz peruenitur ad senectū-
tem quando oculi caligare incipiūt z alij sensus ad ter-
ram declinare: quia anhelitus feter: oculi obtenebrian-
tur. Lingua balbutit. Auditus ingrossatur. Manna
ac Pedes cum Cruribus tremunt et dissoluntur.

Moralit

facies rugatur: statura curuatur. Tunc lilij folia cadunt & ferent que prius in iuuentute odorem dabant. Ecce miseria corporis nostri. Preterea solsequiū fortuna portabat. Per solsequiū mortis senitiem intelligo. Sicut enim sole lucente solsequiū aperitur: & sole occumbente clauditur. Solsequiū herba est solis: sic gratie & vires corporales nostre postquam sol prosperitatis nobis luxerit & caluerit, tandem in tumultu sole recedente, i. vita nostra recedente membra nostra clauduntur.

De adulatoribus Moralitas. XLIII.

Moralis

Adulatio habere in manu vna speculum de pingebatur: in altera poculum delicatum.

Ad propositum. Adulatio in vna manu speculum portat: quia adultores si tu rides ridere videntur. Et bene adultores speculis comparantur. In speculo enim facies representat: & si riseris ridebit. Unde videtur esse concordia inter faciem & imaginem in speculo. quia ut dictum est qui facies ridet & ipsa imago similiter. Sed de istis adulatoribus non est fidendum: quia tales sunt ut scorpiones & apes. Scorpio enim facie blanditur: sed cauda pungit. Apis mel portat in ore: sed pungit a parte posteriori. Ita adultores in facie laudant: & in absentia vituperant. Ideo bene dicit Seneca. Habet uenenum suum blanda laudatio. Et Sidorius in epistolari. Magis timeo adulatorem hominem quam infernales principem. Et ratio quia non sunt: scilicet veri amici: sed ficti. Item in manu alia gestabat poculum dulce & delicatum. Ad inuenduzque adultores habent dulcia uerba: ut possint aliquid ab adulato obtinere. Ut habetur in Esopo

Seneca

in fabula de Uulpe & Lupo. Nam Uulpis ut casum posset a lupo obtinere quem gerebat ore: ipsum in caudore laudauit: ut illum ad cantum inducens casum caudentem: ipsa acciperet prout fecit. Sed oculati esse debemus: ut fallacias ipsas perpendamus. Quia ut dicitur Proverbioz p. c. frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Unde quidam philosophus nepos Platonis cuidam adulantidixit. Desine adulari: nihil proficis cum te intelligam.

De sui ipsius cognitione Moralitas. XLV.

Egitur asinum leonis semel pellem induisse. Cumque inter alias bestias ueniens sedisset: in superbiam elatus eas pedibus conculcarez despectas cepit habere. Illo sic paululuz demorante: asini dominus uenit ipsum querendo: sed ob pellem mutatam non cognouit. Cum autem ipsum melius intueretur per longas aures cognouit illum & ait. Forsthan ignotos mutato murmure fallis. Et mihi qui quodam inopi asellus eris. Ad propositum. Per asinum istum boiem asinum sensum habitem intelligo. qui rationem suam cognitionem dimittens in superbiam labitur: & sic leonis animalis supbissimi proprietatem insequitur. Contra quos clamat Dauid dicens ps. 31. Nolite fieri sicut equus & mulus in quibus non est intellectus. Item in superbiam homo se non cognoscens cinerem & uermem deuenit: quia aliqua sibi gratia a deo optimo concessa inflatur. Ut doctores magistri predicatorum etc. Unde nec deum laudat aut timet sed in super & socios spernunt: ignorantes: in denotatos reputantes. Et unde hoc? Certe quia se non cognoscunt. Quapropter sic morante illo: uenit asini dominus: id

Moralis

Quo modo christus etc.

est christus et ipse non cognoscit per approbationem. Quia disposuit super eos mentem cordis sui. Luce 18. Sed tandem illi in finali iudicio cognoscit per longas aures. In obedientia et obstinationem: que sunt diaboli vie. Cognoscat igitur se quisque per humilitatem ueraz: et videat se nihil aliud esse nisi cinerem et uermem. Hoc fecit David quando canebat ad dominum dicens ps. 24. Ego sum uermis et non homo etc. Hoc Ioannes baptista cum dixit Jo. 1. Ego uox clamantis in deserto. Sic beata mater dei dixit Luce 1. Ecce ancilla domini. Quapropter bene Ugo in 3. libro de aia ait. Redi ad cor tuum et discite teipsum. Considera unde uenis: quo tendis: quo modo uiuis: quid agis: quid amittis: quantum quotidie perficis: uel quantum deficiis: quibus cogitationibus magis incurfariis: quibus affectibus frequenter rageris: uel quibus retentionibus machinis a maligno spiritum acris impugnaris: et cum totum interioris et exterioris hominis statum et habitum quantum possibile est agnoueris: et non solum qualis sis: uerum etiam qualis esse debeas. de cognitione tui poteris subleuari ad contemplationem dei. Et bernardus in quodam sermone. Consideratio tui in tria quidem diuidatur. Consideres quid. quis. qualis sis. Quid in natura quod in persona. qualis in uita. fiat practica ibi Consideres quid sis in natura: quod uilissimum sterquilinum est homo. Unde Augustinus in quodam sermone ait. O homo si consideres quid per os. quid per aures ceterosque meatus egreditur nunquam uilius sterquilinum inuenisti. felix igitur homo qui non inflatur et pelle leonina non iduitur: sed humilis efficitur: seipsum cognoscendo. Melior es inquit Ugo in 1. libro de aia. si teipsum cognoscas: quam si te neglecto: cursus siderum. vires barbarum. complexionem

Ugo

Bernardus

Augustinus

Ugo

Moralitas. XLVI.

46

hominum. naturam animalium. celestium omnium et terrestrium scientiam habeas. Multi enim multa sciunt et seipsum nesciunt. cum tamen summa philosophia sit cognitio sui.

Quo modo christus ad sue passionis recordationem animam inuitat. Moralitas. XLVI.

Morat Quirinus in 4. libro Metamorphosarum Pyramus fuit iuuenis pulcherrimus: et Thibis similiter qui in ciuitate Babylonica in uicinis et coniunctis habitabat domibus. diligenter se mutuo taliterque per rimam fixam parietis sibi colloquentes inuicem suos exprimebant conceptus: ut inuicem coniungi possent: cōdixeruntque inter se quod de paternis domibus nocte exiret et extra ciuitatem in sylua sub quadam mori arbore cōueneret: et iuxta fontem que ibi aderat amorem adimpleret. Puella igitur amore succensa uenit primo ad fontem. Que cum leenam uidisset subundam uenientem ad fontem timore eius fugit et latuit. fugiente autem illa uellum ex capite cecidit. Quod inuentum leena de ore sanguinolento. cruentauit et recessit. Pyramus uero cum ad fontem uenisset: et sub moro uellum Thibis amanti sue cruentatum aspiceret: eam a feris deuorata credidit: et sic amoris sui occasione mortuam et cōsumptam condolens ac plangens nimis gladio se proprio peremit latera transfigens. At sanguis eius exiliens Mori fructus qui ante albi exstebant in nigredinem transmutauit. et sic Mori nunc fructus nigros rubeosque deportauit. Tandem Thibis timore excussa Leene que iam

Historia seu fabula

Moralii

recesserat ad fontem ueniens fructus arboris in ni-
gros mutatos admirans: et Pyramum transfixum gla-
dio proprio reperiens: idque factum sui amore cogno-
scens eum in se proprio se interemisse: in eundem gladio
se proiciens et ita cum amico vitam finivit. ¶ Ad pro-
positum. Pyramus hic dei filius intelligi potest. Thib-
isbe anima deuota qui se a principio uehementer ama-
ruit: et per caritatem coniungi inuicem decreuerunt.
¶ Vicini habitabant: quia anima ad dei imaginem et si-
militudinem est creata. Gen. 1. c. Paries tamen. i. pec-
catum ad amoris coniunctionem impediabat: et ipsos
ab inuicem distinguebat. Qui tamen sibi per prophe-
tas sepiissime colloquentes: condixerunt in simul per bea-
tam incarnationem conuenire: et sub mori arbore: idest
sub cruce ad fontem baptismi et gratie se inuicem con-
iungere. Sic ergo factum est quod illa die puella: idest ani-
ma propter leenam: idest iniquitatem diaboli: qui hu-
mane nature uellum maculauit ad fontem gratie per-
uenire non potuit. sed aduentum amici sui dei filij sub
silentio expectauit. Abachuc. 28. Si moram fecerit ex-
pecta eum: quia ueniens ueniet et non tardabit. Et Da-
uid in psalmo. 39. Expectans expectaui dominum et in-
tendit mihi. Ipse igitur dei filius iuxta promissionem
tandem uenit. Ad Gal. 4. At ubi uenit plenitudo tem-
poris: misit deus filium suum etc. Qui reperiens hu-
manam naturam maculatam. scilicet peccatis in arbore cru-
cis pro anima amica sua proprio gladio. i. uoluntate se
ipsum vulnerauit et occidit. Isaie. 53. c. Oblatus est ga-
ipse uoluit etc. Et sic arborem ipsam crucis proprio cru-
entauit sanguine: et ipsius fructus crucis colorem qui
christus est discolorauit. Isaie. 53. Non est species neque

decor. ¶ Ubi nota quod caro christi primo fuit albissima:
idest purissima: de purissimis sanguinibus virginis fa-
cta. ¶ Secundo fuit rubra: quia in cruce aspersa san-
guine fuit. Isaie. 53. Quare rubrum est indumentum tu-
um sicut calcanti in torculari. ¶ Tercio facta fuit ni-
gra: quando in cruce remansit mortua et liuoribus
plena. Veniat igitur anima deuota querendo dilectum
suum ut faciebat Thibisbe. Vulneratum igitur spon-
sum tuum o anima respice: et ob tui contemplationem
occisum: compassionis ergo gladio transfige te et mun-
do moriendo iuxta sponsum tuum permane. Hoc est
quod Augustinus in libro de doctrina christiana in fi-
nuabat dicens. O anima christiana euigila: et si qua sit
in te uirtus caritatis: que omnia sustinet: domini tui
imitare uestigia. Considera quot milia martyrum tibi
tritam viam fecerunt. Transierunt virgines: transierunt
martyres: transierunt pueri et puellae: et adhuc times. Du-
cet ille qui est uia ueritas et uita. Uia non errans: ueritas
non fallens: uita non deficiens. Uia in exemplo: ueri-
tas in promisso: et uita in premio. Et Anselmus in me-
ditationibus inquit. Anima sterilis quid agis? Quid
torpes anima peccatrix? Anima tepida et digna euo-
mi quid dormitas? Arbor in fructuosa ubi sunt fructus
tui? Arbor digna seccari et igne digna succidi et succen-
di: ubi sunt fructus tui? Ubiq; spine pungentes et ama-
ra peccata. Igitur o anima insignita dei imagine deco-
rata similitudine: desponsata in fide: dotata in spiritu
redempta sanguine: deputata cum angelis: capax bea-
titudinis: heres bonitatis: rationis particeps: quid tibi
cum mundo? Quere dilectum tuum: et cum ipsum in-
ueneris pro illius amore te gladio caritatis transfige et

Aug.

i illi^o amorē accēdere: qui pro te occidi uoluit z mori 22.
De bello p̄tinuo inter hoīem z diaboli. Mor. XLVII.
 Vidam imperator maximus quādam ciuitatem ingressus de ea sibi dominium uoluit usurpare ac vindicare: q̄a sibi ciuitas de iure debebatur. Sed ecce vnus qui ciuitatis partem maximā habebat: protinus surgēs cōtra eum bellum suscipiens maximā discordiam excitauit in populo. Vtriusq; tādem partis ex cōsensu mutuo sancitum est: ut tres milites ex utraq; parte eligerētur: z cāpum ad bellādūz ingrederētur: z cuius milites victoriam detinerēt: ille ueruz in ciuitate dominū posideret. Sicq; factum est. In primo itaq; cōgressu duo ex imperatoris parte occisi sunt. Tertio fugam arripit te quem dum fugiētem alij ex parte aduersa insequerētur. Prospiciēs qui fugiebat post tergum, z duos se īsequētes aspiciēs subsistit: z eoz primū occidit: deinde secūdū: tādem z terciū: sicq; taliter ciuitatis dñūz in pace possedit. **A**d propositū. Hic impator maxim^o de^o est qui ciuitatem. i. animam nobilissimam uolens per gratiam ingredi z in ea habitaculū habere. Diabolus eius aduersarius in hāc per peccata maximam habēs potestātē cōtradicit deo affirmās q̄ ipse in ea debet regnare z dñū obtinere eo q̄ sua serua sit cōstitutā: q̄a Jo. 8. c. Qui facit peccatū seruus est peccati. Et 8. petri 2. c. A quo quis superius huius seruus est. Et ad Ro. 8. Serui facti estis cui obedistis. z de penitētia dist. in. c. Cōuertimini. Solo enim peccato diaboli serui sumus. Et ita magna inter deū z diaboli discordia uersat. Sz ad pacē fiedam deus pater tres milites misit: z similiter diabolus. Milites dei tres leges sunt quas deus bo

aborat

mini dedit ab initio: s̄m quas si homo uixisset plenum dominium deus de anima habuisset.
Accepat nāq; bō ī statu nature z inocētie legē rōnis
In statu negligentie scilicet naturam corruptam legem timoris: scilicet legem scriptam.
In statu clemētie legē amoris: que est lex euangelica. Si homo p̄fecte legē seruaret summe deo placeret: z sic aduersarius extra p̄iceret. Tres vō milites quos diabolus ad prelium destinauit sunt
Luxuria
Superbia
Auaritia. Sed in primo cōflictu duo dei milites fuerunt grauiter occisi: q̄ lex nature fuit vna de militibus christi que occisa fuit per luxuriā. Nā p̄pter luxuriā destruxit deus totū humanū genus per diluuiū exceptis aiabus octo que salue facte fuerāt ex aquis Sen. 7. cap. Lex etiā mosayca que fuit secūdus miles per indeorū supbiā z ipsa defecit. Sed tertius miles dei. s. lex euāgelica finxit se quasi fugere: q̄ diu stetit anteq̄ ipsa ueniret. sed postq̄ nobis data fuit: oēs diaboli milites occidit. Ipsa enim lex euangelica docet occidere
Luxuriam per continentiam.
Superbiam per humilitatem.
Auaritiā p̄ elemosynā z largitionē. Quicūq; igit tres istos diaboli milites occideret: bōs de aīa illi^o plenum dñū possidebit sicut impator qui ciuitatē in pace possedit: z coronā sic dimicātī eternitatis p̄parabit. Unde Ambro^o ait. De^o ipse oīuz rector z dñs: cāpū hūc certamīs ex alto p̄spiciēs cū oī angeloz militiā certamē tuūz remuneraturus expectat. tibiq; cōtra diaboli: carnē z mūdū dimicātī parat eternitatis coronā.

De ingratitudine hominum 22.

De ingratitudine hominum erga deum.

Moralitas. XLVIII.

Inquit Seneca in epistolis suis, Ingratus dicitur qui beneficiorum obliuiscitur. Ideo moralis inquit Cato. Beneficij accepti memor esto. Et in l. sed si lege. ff. de petitione hereditatis. §. Consultuit. Benefacienti bene facere debemus. Igitur benefactores recognoscamus. Sed reuera quidam gratias benefactoribus reddunt. et presertim deo: sicut mulier quedam de qua dicitur quod cum partui vicina esset ingressa est templum deorum suorum ut eos super fetum consuleret quem in utero gerebat. Utrum scilicet esset masculinus aut femininus. Respondit a primo ibi deorum habuit: quod ei fetus filius esset: et sibi pulchritudinem concedebat: que est una de prerogatiuis quas homo in hac habet vita. Secundus deorum dixit. Tuus fetus filius est: et sibi diuitiarum concedo plenitudinem. Tertius dixit. fetus tuus filius est: et sibi fortitudinem concedo ac dono. Hijs responsis mulier acceptis indignata recessit et tempore se grauiter offensam arbitrans: eo quod filio suo ut uoluit minime dijs concessissent amicitiam uidelicet omnium: et uite diuturnitatem 22. Non post multum vero temporis reuersa mulier et in templum secundum leges ingressa pro beneficij acceptis deos hijs gratijs et beneficijs honorata est. Pro primo igitur dono filio suo concessit. s. pulchritudine lutum obtulit. Pro fortitudinis dono: spiritum presentauit. Pro tertio dono. s. diuitiarum abundantiam derisionis nutum seu signum presentauit ac fecit. Quod dii templi illius aspicientes irati nimis vindictam super illius fetum ostenderunt. Nam pro dono

Moralitas. XLVIII.

49

pulchritudinis: quod scilicet ingrata extitit. nascens filij caput simie apparuit. Pro dono fortitudinis: manus et brachia ad modum anseris ostensa sunt. Pro dono diuitiarum filius corpus habuit excoiatum: nudatus pelle et oculos uice uersa reuoluentes. **A**d propositum. Mulier hec est anima rationalis quam deus pater ad imaginem suam formauit cum pulchritudine corporali: quam filius dei decorauit cum spirituali fortitudine: et spiritus sanctus diuitem fecit eum virtuali plenitudine. Sed ecce cum anima reuertitur ad deum laudandum pro hijs beneficijs ac donis sibi collatis. Pro pulchritudine corporali offert lutum luxurie. pro fortitudine spirituali sputum discordie. pro virtuali plenitudine nutum superbie et uanaglorie: quia cum gratias deo reddere deberent pro hijs non faciunt sed deum derident et trassas de ipso faciunt. In cantilenis luxuriosis nomen suum sanctum inuoluentes quod grauissimum est peccatum: Ideo iusto dei iudicio

Ut simie vilescunt per luxuriam.

Debilitantur ut anseres per discordiam.

Et excoiantur et priuantur gratia dei ac donis spiritus sancti per superbiam. Sed econtra anima deuota que recognoscit dei beneficia duo deo munera offert animam scilicet et corpus. Animam per lachrymarum abundantiam ac puritatem. ut Dauid qui in psalmo 6. dicebat. Lauabo per singulas noctes lectum meum lachrymis meis stratum meum rigabo. Et psalmo. 76. Exercitabar et cogebam spiritum meum. Corpus etiam offert per uigilias et abstinentias. Et ideo bene Dauid qui considerabat hoc beneficium scilicet corporis a domino deo recepisse et animam et cetera quecumque habu-

Moralit

De ingratitude hois zc.

It nolo deo gratias agere dicebat ps. 115. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi. Sequitur Calicem salutaris accipiam z nomen dñi inuocabo. Unde anima z tu fac similiter: ne ingrata erga deū inueniaris. quia fm Bernardum. Ingratitudo est uentus exiccans fontem diuine pietatis: fluens gratie: rorem misericordie. O quis hic posset exarare christiano rum ingratitude uersus deum. Igitur non mirum sit ut flagellis terrimur ut indei in testamento ueteri: qui obliui sunt deum qui saluauit eos ps. 105. Equidē non tanta in terris essent mala si ingratitude non esset. Agamus igitur gratias domino dicentes. Agimus tibi gratias omnipotens deus pro vniuersis beneficiis tuis zc. vitam nostram in melius commutantes.

De ingratitude hominis ad hominē.

Moralitas. XLIX.

Ingrati faciunt ut serpens quidam de quo fabulose dicitur in gestis Romanorum. Quod quidam imperator post meridiem ad uenandum equitabat: accidit dum transiret quendam inuenit serpentem a pastoribus captum z ad arborem alligatum. Serpens uero horribiliter clamabat. Imperator pietate motus soluit eum z in sinu posuit ut eum calefaceret. Cum autem esset calefactus cepit imperatorem mordere z suum proicere uenenū. At imperator. Quid facis? Cur malum pro bono reddis? Respondit serpens. Quod natura dat nemo negare potest. Tu fecisti quod in te fuit: ego uero fm naturam meam feci. Semper ero inimicus homini: quia propter ipsum punitus sum. Illis autem contendentibus philosophus quidam uocatus est ut inter eos iudex es-

Moralitas. XLIX.

50

set. At philosophus. Ista audio per auditum. ideo de hac contēione nolo inter uos iudicare: sed nolo ut serpens ligetur ad arborem: z dominus impator sit liber z tūc pro utraqz parte iudicabo. Et sic factū est. Tunc ait serpenti philosophus. Jā es ligatus solve teipsum si potes z recede. At serpens nō possum. Et philosophus Morieris igit in qz qz semp ingrat⁹ boi fuisti. Et ait imperatori. Serenissime impator iā es liber uenenū de sinu tuo excutias z amodo de tali fatuitate nō te itromittas: qz serpens nihil aliud poterit facere nisi qd natura dedit. Ad ppositū. Sic uere carissimi pueri si hoies cuiuscuqz cōditionis existāt: filius nel filia respectu patris uel matris. Seruus respectu dñi. Ancilla respectu dñe. Cuius respectu coitatis: qui a miseria z nuditate est releuatus bonis tpalibus dotatus: honore z glia coronatus z bñfactorē z liberatorē suū tētat perturbare z inquietare: hic merito ad priorē miserā z paupertatem est relegādus z omni honore priuādus: qz qd natura habet vix dimittere pōt. Isti ingrati similes sunt cuidam militi ingrato de quo narrat Seneca in q̄rto libro de beneficijs. q̄ naufragus littori applicuit z hospitio cuiusdam receptus z per triginta dies refocillatus: tandem licentiam accepit promittens q̄ ei gratiam apud imperatorem procurare uellet dum ad eum ueniret. Veniens aut ad Philippū regem macedonum per predictū militem fuit expulsus z opprobriose tractatus. Quod ille non tulit. sed ad curiam regis accessit z ingratitude nem exposuit. Philippus hoc audiens iussit ut ingratisimo militi z improbatissimo stigmata infingerentur que eius ingratitude perpetuo testarentur. Et sic factum est. Nullum igitur beneficium dandū est negli-

Moralit

Seneca

genti et ingrato. Imo ut ait Seneca ubi supra. beneficium datum auferendum est. ut canones et leges dicant. quod ingrati possunt priuari gratia sibi concessa. Unde talis accidit casus. Quidam episcopus cuidam Abbati sancti Ansberti magna et pinguis beneficia contulit tali iuramento et fide: ut domino suo episcopo fideliter seruiret. Qui contra faciens conquestum est domino honorio papa de ipsius abbatis iniuria et ingratitude. Mandat papa. ex quo iste ingratus fuit contra Episcopum suum a quo habuit beneficia: quod ab ecclesia sua et beneficiis abscondatur perpetuo. Agnosce igitur o carissimi beneficia uobis data et benefactores uestros queso diligite: quia ingratus est qui beneficiorum obliuiscitur ait Seneca in libro de beneficiis.

¶ De Acidia. Moralitas. ii.

¶ Equodam rege dicitur parabolice quod tres habuit filios: qui uolens de regno suo iuxta uoluntatem suam ultimam disponere: conuocatis coram se tribus filiis: Dixit pigriori se uelle regnum suum legare. ¶ Tunc ait primus filius. Mihi ergo debetur regnum: quia adeo piger sum quod ad ignem sedeo: et prius crura comburi permitto quam inde me extraham. ¶ Ait secundus mihi debetur. Nam cum funem in collo habeam et suspēdi de beam: licet gladium in manu teneam: tamen propter magnam pigritiam meam ad scindendum funem manu non extendo. ¶ Respondit tertius. Ego inquit regnare debeo: quia in pigritia et acidia ceteros precedo. Supinus in lecto iaceo: et propter pigritiam meam si cervices mei comburerentur ego non exstinguerem ignem nec surgerem. Audiens hoc rex isti ultimo suum regnum

ob illius summam pigritiam delegauit. ¶ Ad propositum. Rex iste diabolus est. nam ipse est rex super omnes filios superbie. Job. 41. c. ¶ Per primum filium ille congrue designatur qui existens in societate peruersa per quam ad malum incendit: et tamen magis eligit igne peccati cremari quam a peruersa ipsa societate separari. Quot cremantur igne fornicario: ut concubinarij. Quot igne Sodomitico ob malam societatem. Quot in Adulterio perseverant. Quot in usuris et ceteris: quod nolunt ab igne male societatis discedere. ¶ Secundus filius illum significat: qui licet uideat peccatorum suorum funibus se ad infernum mori debere suspendi tamen tam piger et acidiosus est: quod non apponit manum ad gladium ut funem scindat: id est non uadat ad confessionem: que dissipatrix uitiorum: restauratrix uitium: ut ait Augustinus. et per quam funes franguntur: id est peccata remittuntur. ¶ Tertius filius significat illum qui de paradisi gaudijs doctrinam audit et inferni supplicij: et tamen maxima sui pigritia: statum suum non dimittit: nec se uoluit ad dextram ex amore et desiderio premiorum: nec ad sinistram ut saltem peccata relinquat ex inferni tormentorum consideratione. Quia ut ait Gregorius. In inferno erit frigus intolerabilis: ignis inextinguibilis: uermis immortalis: ferox intolerabilis: tenebre palpabiles: flagella cedentia: horrida visio demonum: confusio peccatorum: desperatio omnium bonorum. Surge igitur piger dum sanus es dum potens es: et quodcumque potest manus tua istanter operare etc. ait Eccle. 9. cap.

¶ De Inuidia Moralitas. ii.

Irrat Quidius secundo libro methamorphoseos de quadaz uetula mala z pessima omnibus priuata bonis z malis conditio nibus plena. Unde ipsaz sic describit dicēs. Pallor in ore sedet inacies in corpore toto. Nusq̃ recta acies: liuent rubigine dentes. Pectora felle virēt: lingua est suffusa ueneno. Ritus abest: nisi quē uisi fecere dolores. Nec fruitur somno vigilantib⁹ exci ta curis. Sed uidet ingratos intabescitqz uidendo. Successus hominuz capitqz z carpitur vna. Supple- eiumqz suum est zē. Jbi in illa fabula Quidius eā car- minibus decorauit: ostendit multas illius male uetu- le conditiones pessimas. ¶ Ad propositum. Ista uetu- la plena conditionibus malis est Inuidia abominabi- lis que bene uetula dicitur: quia a principio mundi su- it cum diabolo inuidia motus primos tentauit parē- tes. Caīm ex inuidia fratrem suum occidit Abel. frēs Joseph ipsum israhelitis ob inuidiā ueniderunt zē. A principio igitur mundi hec bestia surrexit z usqz ad presens perseverat: z ad finem mundi usqz perdura- bit. ¶ Istius uetule domus ait Quidius q̃ est i imis. quia scilicet in inferno manet. Unde Gregorius in li- bro dialogorum. Antiquus hostis ynde bonos cernit nitescere ad gloriam: inde peruersos in inuidiam rapit ad penam. ¶ Secunda eius conditio est quia domus eius est in uallibus nigris: quia. s. absqz puritate. Qē enim peccatum ponit se inuidus ad perpetrandum: si- cut indei qui ex inuidia dominū crucifixerūt. ¶ Ter- tio eius domus caret sole. quia. s. ueritatem non agno- scit. Hoc patet in iudeis qui christum dominum ueri- tatem loquentem audire non poterant. ¶ Quarto nō

Moralit

Gregori⁹

babet uētum: qz nō habet successus felices z nunq̃ si- nit. Cyprianus. Mala cetera finē habēt: inuidia ter- minū nō habet. ¶ Quinto hec domus inuidie semp est frigida: qz semp igne caret caritatis. ¶ Sexto abū- dat caligine: qz psuadet sibi mala. i. semp peius babe- re q̃ primus etiā si felicioz sit pximo uidet sibi minus habere. Un̄ Quid. felicioz seges alienis semp in aruis s. ex inuidia reputat. ¶ Septimo pallor in ore sedet. s. inuidi. qz semp bonis opibus detrahit diminuendo uel negādo deprauādo: sicut dathan z abiron detrahe- bant Moysi inuidētes ei de principatu. Numeri. 16. c. ¶ Octauo in inuido est macies. qz est mater auaritie: z parcitatis. Nō enim uult alijs cōmunicare bonū qd habet sciētie uel industrie ne alijs equez sibi. ¶ Non o- nusq̃ recta acies est inuidi. quia ad plura sm Cryso- stēdit mala habet amorē ad principatū ad uanāglām. ¶ Decimo dentes rubigine habet infectos: quia est in- famatrix corrodendo uitam alienam: quia falsa quan- doqz imponit calumniando. sicut rana maris: de qua Auicenna canone. 4. ait. q̃ est maligna inuadens ani- malia z ex longinquo currit ad ea ut mordeat. z si nō potest mordere: insuflat uersus ea ut noceat. ¶ Unde cimo pectora felle virent: quia scilicet semper cogitat malum. z iudicat prauē de illo cui inuidet. Unde Gre- gori⁹ gorius in moralibus. Dum electi proficiunt reprobi in rabiem furoris excitantur z bona nascentia que no- lunt imitari persequuntur: scilicet ex inuidia. ¶ Duo- decimo lingua est suffusa ueneno. quia scilicet semper murmurat uel de deo uel de prelato. q̃ dat alijs plus q̃ sibi tanquam partialis. hec est bestia que habet tres ordines dentium: ut dicitur in Daniele. 7. quia. s. de

deo de prelatibus et de parentibus murmurat. **T**ertio decimo: nunquam ridet nisi de malo alieno. **Q**uarto decimo: nunquam est quieta ut Cain inuidus qui adeo exijt uagus et profugus. **Q**uinto decimo: tabescit aliorum gloriam videndo. **S**exto decimo: comedit carnes vipereas: quia solum malis aliorum satiatur et pasceatur. Rescinde igitur dentes istius uetule: ne te ad inferna conducat.

De caritate Moralitas. LII.

Irtutes omnes iter se que eis preesset quamdam eligere statuentes cum uno in loco congregate haberentur: nec in electionibus conuenirent: dantes uota sua super omnes quamdam humilitatem eligere iudicauerunt. eo quod omnium virtutum radix sit humilitas. Insurgunt alie dicentes fore iustitiam: quia unicuique ius suum tribuit. Ut habetur instituta de iustitia et iure. I. iustitia. et insuper quia sine ea ciues pacem habere possunt minime nec regna. Alijs placuit ut patientiam super omnes collocarent: cum solum in hac virtute perfecti se exerceant. Nonnulli dixerunt virginitatem: quoniam angelorum soror est. Alique prudentiam: eo quod Salomon super salutem et pulchritudinem eam dilexerit. Sicque ipsi discordantibus in rationem compromiserunt: et quicquid ratio statueret ab omnibus ratum haberi deberet. Tunc domina ratio surgens facto silentio ipsas virtutes prius commendauit multipliciter. ex eo quod plurime regali honore digne viderent. Simplicitati ascriptam tamen quod priorem omnibus prius non cognosce

ret et ait. Nunc ergo que digna inter uos imperio existat intentum mentis in hac parte audite. Amor dei merito in bonis omnibus ac virtutibus antefertur in cuiuscunque hominis cor aduenerit dilectio ipsa et caritas. ceterae virtutes ut pedissequae et ancillae sequuntur illam. et ipsam pro regina constituunt. Peccata uero tantum quod quoddam eis contrarium fugiunt: quae ilico ab ea tantum quod ligna arida ab igne consumuntur. Peccata praeterita et grauius in eius delentur aduentu. iuxta illud quod saluator Luc. 7. dixit marie magdalene. Dimissa sunt ei peccata multa. quoniam dilexit multum. Insuper amor dei nunquam est ociosus: operatur enim magnam si est. Virtutes autem alie quas nos dignas regali honore iudicatis etiam vitiose et male operari possunt. Quod sic de aliquibus in praesentiarum declaratur. Et primo de humilitate. quia est qui se nequit humiliat et interiora eius plena sunt dolo. Eccle. 19. Similiter de prudentia patet. Nam quedam prudentia est carnis: alia spiritus. Prima est vitiosa. ad Ro. 8. Unde uirginitas ceteraeque virtutes: si absque inueniantur caritate etiam si usque in finem perdurauerint nihil profunt. Lege Paulum. I. Cor. 13. c. ubi enumeratis virtutibus plurimis: tandem concludit dicens. Si caritatem non habuero. nihil mihi prodest. his auditis virtutibus placuit quod domina ratio fecerat. et omnes eius electionem approbauerunt. Et sic inter omnes virtutes imperatrix est collocata. quia quicquid imperatur ab ipsa placet altissimo. Quapropter bene pater Augustinus de ipsa caritate sanctissima ait. In caritate pauper est diues: sine caritate omnis diues est pauper. Nec in aduersitatibus tolerat: in prosperitatibus temperat: in iouis passio-

Aug⁹

nibus fortis est: in bonis operibus hilaris est: in temporalibus ditissima: in hospitalitate latissima: inter falsos patientissima: in Abel per sacrificium lata: in Noe per diluuium secunda: in Abrahæ peregrinatione fidelissima: in Moysæ per iniurias lenissima: in David tribulationibus mitissima: in tribus pueris blandos ignes innocenter spectat: in machabeis seuos ignes fortiter tolerat. Casta in Susanna supra virum: in Anna post virum: in Maria præter virum. Libera in Paulo ad arguendum: humilis in Petro ad obediendum: humana in christianis ad confitendum. Diuina in christo ad ignoscendum. Quid dicas de caritate? Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habeam, nihil sum. Ipsa est enim anima litterarum, prophetie virtus, sacramentorum salus, scientie stabilimentum, fidei fructus, diuitie pauperum, vita morientium, hec Aug⁹. Caritas igitur super omnes gradum obtinet. Et est ignis qui nunquam dicitur sufficit. Quapropter quodam modo videtur esse in finite virtutis, cui omnis labor, omnis dolor, modicus esse videtur, et quasi nihil, sicut de Jacob legitur, cui propter amorem Rachel videbantur ei dies pauci pro amoris magnitudine. Scilicet, 29. Qui quidem amor apud antiquos quatuor habet proprietates.

Primo eum quem amat querit honorare.

Secundo non recusat pro eo laborare.

Tertio excutit fastidium.

Quarto inducit solatiū, et secundum illas 4^{or} proprietates Cyprian⁹ depinxit deū amoris 4^{or} rotis circumrotatū.

In prima rota scriptum erat honoro, in circuitu illius versus hic erat, Est amor insulsus in honorem

Amor habet quatuor proprietates

laude repulsus. In secunda rota scriptum erat Laboro, in circuitu eius hic aderat versus, Balnea mille mei: labor et felix pharisei, id est diuini. In tertia rota Delector, in circuitu eius versus hic, Amor egregius uel dulcor in occiduis. In quarta Rota Consolo, in circuitu versus hic, Sunt mens: os: visus: amantis carminaribus. Ad propositum, homo quanto plus deum amat maiorem ei honorem ubique signis impendit, et ille amor potest dici insulsus: quia qui deus hic amat cum signis ipsius honorat ut patet in Maria magdalena que christi amore ardebat. Ideo postquam sibi christus apparuit in specie hortulani et ipsum christum agnouit qui dixerat ei Maria, flexis genibus adorauit et eius noluit tunc osculari pedes. Item in secunda Rota scriptum erat Laboro, et eius in circuitu, Balnea et. Quia quanto magis deus diligitur ab homine tanto minus omnem laborem quem propter eum facit etiam nec mortem sentit. Hoc patet in apostolis qui ibant gaudentes et in martyribus. Quod autem in tertia rota scriptum est Delector, et eius in circuitu egregius et, signat quod quanto magis deum diligimus tanto in eo maiorem dulcorem sentimus et huius mundi amaritudinem fugimus. Unde Paulus dicebat, Omnia arbitratus sum ut stercora, ut christum lucrificarem philippei, 3°. Et quare hoc? certe quia deum uehementer diligebat. Quod postremo in quarta rota scriptum erat, Consolo, et eius in circuitu sunt mens: os: visus et, designat quod qui alium diligit quicquid est in eo complaceat sibi: et inde consolationem accipit. Placeat sibi risus: visus: uerba et facta. Ita qui deum diligit et amat: quicquid deus circa eum egit in nullo tri-

Moralis

Qd in hoc mundo zc.

Aug⁹ statur. Sed semper interius consolatur. Unde Augu-
stinus decimotertio confessionuz ait. Verus amor nō
sensit amaritudinem: sed dulcedine: quia amoris so-
ror dulcedo est. sicut odij soror est amaritudo.

¶ Qd in hoc mundo in paucis caritas inuenitur.
Moralitas. l.iii.

Historia

Uidam bonus homo scripturam cernens
tantum caritatis virtutem predicare: sta-
tuit in mente uelle habitare: ubi caritas in-
ueniretur. Qua dere de villa in villam. de
ciuitate in ciuitatem. de castro in castrum.
de regno in regnum perambulans z non inueniens.
tandem ad ciuitatem quandam ueniens aspicit fur-
cam z suspensos in illa. Quesiuit causam. Cur furca
esset z supplicium. Dictum est q propter furtum. Re-
cessit inde z ad ecclesiam proficiscitur: si forte in ea ca-
ritatem inueniret z ibi mulieres asperit ornatas ad al-
licienduz viros. Tandem uenit ad orientales partes:
ubi cuz furcas non inueniret: petijt. quare hoc zc. Di-
ctum qz est: q christiani se inuicem diligere debent. qz
omnes fratres in christo: nec sibi iniurias facere. Item
ibi vidit nullum alium decipientem in emendo aut
uendendo. Post ad curiam proficiscitur ubi iudiciuz
fieri solet: z clausas asperit portas araneorum telis
plenas. querens ubi placita fiebant. Responsuz est in-
ter eos non fuisse aut esse litigium. sed ter aut quater in
anno curia aperiebatur premisso preconē. Si forte que-
stionem aliquis haberet: z morabatur iudex. si quis ac-
cederet. Et videns neminem accedere. letus ad piam

Moralitas. l.iii.

55

diuz properabat. Et ait ille caritatis inquisitor: O hic
est caritas. Deinde ad ecclesiam pergit in dominica: z
aspicit ante inchoationem misse totam ecclesiam ple-
nam esse magno cum silentio z viri seorsum z mulie-
res seorsuz. Post missam aspicit binos z binos ad cō-
munionem accedere: sibi inuicem pacem tribuentes.
Ecce erga deum quanta deuotio: erga proximum quā-
ta dilectio. z ait. Inueni qd desiderabat anima mea.
Laudeturdens. Post missarum solēnia quilibet pere-
grinum illum ad domum suaz ducere satagebat: z sibi
necessaria ministrare. Ecce iam intelligitis quid sit ca-
ritas: que nihil aliud est ut habēt sacri Theologi in. 3.
sen. di. 27. nisi rectissima animi affectio. i. dilectio seu
amor. qua deus diligitur propter se: z proximus pro-
pter deum. Sed hodie hec in paucis inuenitur. Unde
Bernar. ait. Recessit custodia a prelatis: deuotio a reli-
giosis: reuerentia a subditis: consilium a senibus: lex
a sacerdotibus: iustitia a rectoribus: equitas a iudici-
bus: comitas a ciuibz: caritas a mundo. Qd bene
saluator predixit dicens Matthei. 24. c. Quoniaz su-
perabundabit iniquitas refrigescet caritas multorū.
Quis hodie non plus diligit se z sua q deum. hic pra-
ctica frater ad libituz. Sic erga proximum rara inue-
nitur beccaritas. qz sunt fraudantes: depredantes: in-
famantes zc. ipsum scilicet proximum. Heu prob do-
lor. qz oportet nos ire ad partes orientales. si ipsaz ca-
ritatem inuenire uelimus. i. contemplari sanctissimos
viros ac mulieres qui in orienti parte uersantur. ubi
sol magis calefacit: qz sanctissimi viri in caritate radi-
cati prope deum morantes qui est sol iustitie z gratie
calefacti ex gratia ipsa z amore inueniuntur. O q ca-

Caritatis
diffinitio

Bernar.

lesactierant Apostoli. Martyres. Confessores. Virgines zc. Hanc igitur fratres omnibus amplectite viribus. qz hec sola nos coronabit. hec nos filios dei constituet zc. Unde bene Augustinus super Joan. de hac caritate in hoc proposito dicebat. Dilectione sola discernitur inter filios dei z filios diaboli. Signent se omnes signo crucis. Respondeant omnes. Amen. Content omnes Alienia. Baptigentur omnes. Intrēt omnes ecclesiam. Impleant omnes parietes basilicarum: non discernuntur filij dei a filiis diaboli: nisi in caritate. Qui habent caritatem nati sunt ex deo: qui non habent caritatem non sunt ex deo. Magnum iudicium. magna discretio. Quicquid vis habere. hoc solum nisi habeas. nihil tibi prodest. Alia si non habeas. hoc habere z implesti legem. hec Augustinus. Applica diligenter: qz sententia aurea est.

De non communicantibus uel post eam in peccatum reciduantibus Moralitas. LIII.

Quidam magnus fuit imperator qui ad nemus quoddam pro uenatione accessit. cūqz per totam diem uenationi intendisset diligenter nocte superueniente se solum inueniēs ad quoddam suum declinavit castrum. pulsans sibi ianuam aperiri: ut ibi posset quiescere. Qui responderunt: qz licet rex esset z ita firmissime tenerent. tamen nolebant ipsum ingredi. qz decenter pro ipso paratum non erat. Et Rex. Aperiatis mando uobis zc. At illi duriores efficiebantur ei aperire nolentes. z animalia bruta ipso presente ingredi permittentes. Tunc Rex inde discedens ad aliud castrum accessit: postulans sibi aperiri. Qui ipsum intra

re permiserunt: festum magnum facientes: cenam: lectū z cetera ei ministrantes. Sed ecce rege quiescente: media nocte inimicus regis z impatoris ad castrū uenit. quē illico illi de castro susceperunt. Regē enormiter expellētes. At ille recedēs inde aliud castrū petijt postulas sibi apiri. Qui cū porcis ipsum collocarūt. Quid o carissimi fratres isti merent modo iquit alia extra diem suū pperarūt? Ecce. Audite. Rex inde discedēs missis militibz omnia castra illa cōbussit. Utinā in eadem z nos dānatione nō inueniamini. Ad pposituz. Rex iste z impator christus est de quo Apoca. 19. c. Rex regū z dñs dominatū. Venit igit ad huius seculi nemz ad uenādū aias. qui ait mūdo. Da mihi aias cetera tolle tibi. Ser. 14. c. Que quidē uenatio singulariter in qua dragesima demōstrat. qz gētes tūc penitētiā agūt. dolēt de peccatis. Cōfitem zc. Canes sunt predicatorēs cōtra lupos z bestias latrātes. i. extra peccata z vitia pdcātes. Dimittite qui in cōcubina O cōcubinarij. Usurarij. Lassate offensaz: remittite iniurias zc. in nocte antē. i. in fine qua dragesima christus uenit ad castrū. i. ad animā nostrā que castrū dicūt. Unde Bernar. Castrū aienre in terra inimicorū sitū est z vndiqz oppugnat. Et bñ vndiqz oppugnat. qz oppugnat eā diabolus. mundus. z caro. Christus igit in aiam per grām in paschate uult ingredi z pulsare ad cor optimas dādo cōiunctiones. Apoc. 3. c. Ego sto ad hostiū z pulso zc. Sed multi ridēt dicētes. Licet sitis rex nō irabitis. qz nō suz paratus: nō feci pacē: nec restitutionē zc. Sed bñ aialia bruta intrare permittunt. s. pullos. capones zc. Aliqui ex falsa dicunt humilitate. Domine nō sum dignus: ut intres sub tectum meum zc. O peccatum maximuz expellere christum. Alij autem bene pa-

Moralit.

Bernar.

rati sunt: et eum recipiunt ut illi de castro secundo ei ne-
cessaria preparantes: quia scilicet bene confessi et com-
municati sunt. Sed modo ipsum expellunt turpiter:
quia ad pristina reuertuntur peccata: eius inimici di-
abolus suscipientes. Alij autem tum recipiunt ut illi
de castro tertio quando male communicant se et male
confitentur. quia sepe et sepius communicant et confis-
tantur nō propter deum: nec ut eis deus misereatur et
indulgeat: sed principaliter: ut boni reputentur christi-
ani: et ne reddantur notati in populo. Quod est uenia-
carere et fecte confiteri et communicare. Deus igit qui
tales videt rebelles sue maiestatis per milites idest an-
gelos. Constellationes rē. Exterminat: quia imitit bel-
la: caristiam: pestilentiam: ut fuit tempore beati Grego-
rij pape in ciuitate Romana: in qua postq̃ christiani
se communicauerant in tempore paschali redierūt ad
peccata et ad malam vitam: sed deus illos peste tam se-
uera ac crudeli flagellauit taliter q̃ oscitando: sternu-
tando subito expirabant. Vide diffuse in legenda bea-
ti Gregorij pape. Sic insup̃ omni quasi anno populū
propter tale reciduum crudeliter castigat. Unde patet
q̃ quidam post festum pasche et sumptionem corporis
christi lasciujs et ebrietatibus sunt relapsi: quos deus
protinus puniuit. et ex ore ipsorum fetidissimi sangui-
nis fluuius emanauit. ad quorum interiora retrosus
illos suffocabat. subito insuper tanta inundabat plu-
uia: ut eorum possessiones cum fructibus omnibus et
segetibus penitus perirent. Unde etiam exorti sunt
dracones pestiferi qui homines ad eorum possessiones
nec ingredi necegrede sinebant usq̃ ad mortem. Su-
per quo vir deuotus quidam dominū exorauit. Cui

Angelus domini respondit dicens. Quesote si quis
proditorie imperatoris filium in fetidissimo et obscuro
rissimo cōcluderet carcere. quid de eo fieri deberet? Re-
spondit vir dei. Deberet dilaniari. Et Angelus. Et
quid de illo qui archam corporis christi in luto feti-
dissimo coram hominibus inuoluit? Cui vir san-
ctus. ut hereticus iquit et sacrilegus debet cremari. Et
angelus. Nunquid tales sunt et talia cōmiserunt pro
quib⁹ oras. qui in die pasche sacramētū suscepērunt.
et postea se uanitatibus et ebrietatibus imiscētes sud-
spuerunt dominum et reliquerunt? Et uere sic est.
Unde Augustinus super Ioan. ait. Multi sunt qui. Augusti.
dem qui uel corde ficto carnem illam manducant: et
sanguinem bibunt uel cum manducaverint apostare
sunt. Ideo ualde debent illi timere qui uel nō se omni
anno communicant: uel si communicant: tamen ad uo-
mitum statim reuertuntur ut canes. Accipiamus igit
ur regem nostrum per eucharistie susceptionem. et post-
q̃ eum digne receperimus semper sine defectu bonuz
operemur. Unde Proverbiorum 4° cap⁹ dicitur ut ha-
batur in decretis de penitentia distinctione secunda ca-
pitulo. Non reuerrebatur. In stornz semita est lux spī
dens et crescens usq̃ ad perfectum diem: idest perfectio-
rum et bene communicantium vita ac conuersatio est
splendens per boni exempli euidentiam: et crescēs per
meritorum affluentiam usq̃ ad perfectam clarificati-
onem mentis in beatitudine. Debent enim perfecti et
communicati semper progredi et non retrogredi. et nō
solum non retrogredi: sed nec stare etiam stare: quia s̃z
Gregorium. In uia dei stare retrocedere est.

¶ De amore Moralitas. LV.

De amore Moralitas. LV.

Secundum Quidium de arte amandi: amor efficit reamantes vnanimes in honore: precipites in labore: excutit fastidium et inducit solatium secundum istas quatuor proprietates amoris: ut recitat Alanus. Helena depinxit deam amoris circumrotatam quatuor rotis. In prima rota scriptum erat Honor. In circuitu eius iste versus scriptus erat. Est amor infusus in honorem laudare pulsus. In secunda rota scriptum erat Labor. In circuitu eius est iste versus. Ballnea mille corui labor et scelus est pharisei. In tertia rota erat scriptum Delectio. In circuitu eius est iste versus. Sunt mens os et. Ad propositum. Istas quatuor proprietates amoris Maria magdalena ostendit domino. v. 3.

Moralit Primo honorem. C. Primo Maria magdalena ostendit Christo honorem quando Christus in specie boiulani dixit si bi Maria. At illa conuersa cognoscens uocem Jesu genu flexit et adorauit et uoluit osculari pedes ei. Secundo ostendit laborem: quia cum adbuat tenebre eunt uenit ad monumentum. Jesu: et ibi mansit plorans. Tercio ostendit delectationem quando recedentibus discipulis ipsa non recessit: sed amoris eius igne succesa ardebat desiderio. Quarto ostendit consolationem quando pruenit ungere corpus Jesu: in memoriam et sepulturam. Sic quilibet christianus ostendat signa amoris: non solum Jesu sed etiam omnibus proximis.

De controuersia inter carnem et spiritum.
Moralitas. LVI.

De auaritia Mora. LVII.

58

Egitur quod in castello Emaus fuit quidam puer natus qui ab umbilico sursum diuisus est: ita ut haberet duo pectora: duo capita: et per consequens duplicem sensum. Ex quo sensus in capite viget dum unus comedeat alter dormiebat: et sic in omnibus dissimiles erant. Ista duo membra postquam duobus annis simul vixerunt: unus mortuus est altero usque in diem secundum superuivente. Ad propositum per istum puerum sic diuisus intelligitur quilibet homo qui constat ex duobus compositis: scilicet corpore et anima: et quilibet pars operatur opera propria. secundum Apostolum ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. ubi etiam enarrat opera carnis: que sunt fornicatio et. Ite opera spiritus que sunt Caritas pax gaudium et. Que opera ad inuicem aduersantur. quia uno dormiente alter non dormit. Cum enim anima quiescit a bonis operibus: caro persequitur eam operibus malis. Cum enim reficitur anima uerbo dei: tunc corpus quiescit. Cum ergo inter carnem et animam sit tanta controuersia quod si mulco uenire non possunt: sic viuamus: quod sicut in illo puero parte una mortua alia superuixit: sic nos carne mortificati spiritu dei viuamus: cum ipso iugiter maneamus. Rom. 8. Si spiritu facta carnis mortificaueritis uinetis.

Moralit

De Auaritia. Moralitas. LVII.

Egitur de quodam paupere qui uenit ad magnum festum. Et uenerunt ad eum qui adduxerunt parafides et cyphos et codea ria argenti et huiusmodi uasa. Qui ex simplicitate sua posuit aliqua in sinu suo cre-

dens illa secum posse portare. Et ueniens ad ianitores ostij ut exiret: Janitorum cum quesiuit ut moris esset uasa inuenit et cum dedecore expulit. ¶ Ad propositum. Sic uere est de auaris quibus deus dat diuersas diuitias ad usum suum: sed ipsi eas sibi appropriant et indefinenter congregare non cessant, sed ianitor: id est mors omnia eis auferit: et parentes et familiares superuinentes omnia ab eis auferunt: et vix modicum lintheamen relinquunt in quo mortui reuoluantur. Ipsi autem ex bonis congregatis nihil secum portant: sed omnia relinquunt.

¶ De mundi malitia Moralitas. LVIII.

Refert Boetius quod Ulysses dum cum socijs suis rediret de bello Troiano maris tempestate deprehensus fuit ad quamdam insulam in qua habitabat Circes maga que suis artibus et potibus et incantationibus mutauit socios Ulyssis in diuersa bruta animalia. Sed Ulysses hoc videns florem quandam accipiens et illi mage ostendens eius virtute ab eius prestigijs se conseruauit immunem. ¶ Ad propositum Ulysses significat christum: per socios eius omnes homines qui ei in natura assimulantur. Per magam intelligo huius mundi malitiam. Per insulam presentem mundum. Ista maga: scilicet mundi malitia et deceptio suis persuasionibus et fallacijs per delectabilia que propinat facit homines conuertere in bestias: scilicet in animalia irrationabilia. quia scilicet appetitum sensitiuum inducit eos ad peccata et de peccato in peccatum. Ad eos quod aliqui transformantur in simias: alij in bubones: alij in asinos. ¶ Per simiam intelligo superbos: quia simia vult facere quod alios videt facere. Ubi nota

quod dum quedam simia vidisset amputari collum alicuius: etiam ipsa sibi amputauit caput. Sic accidit superbijs: ideo bene comparantur simie. ¶ Per bubones intelligo luxuriosum. quia sicut videmus quod bubo communiter non uolat nec diligit nisi tenebras: ita luxuriosus continue manent in tenebris peccatorum: et diligunt loca obscura: ut ibi compleant suas prauas operationes. ¶ Per asinum intelligo cupidum. Nam sicut asinum quantumcunque grauis oneribus aggrauetur nonquam recalcitrat: sic cupidus quantumcunque diuitijs affluat nunquam satiantur. Nota quo modo primi parentes potauerunt de isto potu: et quomodo transformati fuerunt. ¶ Sed de isto potu non bibit Ulysses. id est Christus deus noster qui fuit preseruatus flore maritij. id est potestate sue diuinitatis.

Moralitates eximij Doctoris magistri Ruberti Olchor Anglici Ordinis Predicatorum denuo castigate cum quibusdam superadditis Expliciunt. Venetijs Imprime per Simonem de Luere Impensis heredis Domini Octauiani Scoti et Socij Anno Incarnationis. 1514. mensis Martij.

Registrum.

A B C D E F G H

Ultimus duernus Alij quaterni.

